ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΣΑΣ
Η ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η ὀδοντόκρεμα ΚΟΛΥΝΟΣ καθαρίζει τοὺς ὀδόντας, τὰ οὖλα τὸ στόμα ὁλόκληρον. Τὰ ἀντισηπτικά της συστατικὰ καταστρέφουν τὰς ἐπικινδύνους νοσογενεῖς ἑστίας καὶ διατηρεῖ τὸ στόμα εὐχάριστον, καθαρὸν καὶ ὑγιεινὸν ἐπὶ ὥρας.

Ἀρκετὰ οἰκονομική· ἄλλωστε ἀρκεῖ ἡ κάλυψις τοῦ ἑνὸς τρίτου ξηρᾶς ψήκτρας.

ΚΟΛΥΝΟΣ
ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

ΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙ ΤΟΜΟΙ
Α. Β. Γ. ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΣ ΔΡΑΧ. 100 ΕΚΑΣΤΟΣ
ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΜΑΓΕΡ 29

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 13 ΙΟΥΛΙΟΥ 1929

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 56
ΓΡΑΦΕΙΑ : ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ
Β. ΜΑΛΑΤΑΚΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἐτησία Δρ. 200
Ἑξάμηνος » 100
Τρίμηνος » 50
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ : Λίρα 1

MAURICE BARRES

ΟΙ ΧΗΡΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Τὸ κείμενο αὐτὸ ἀξίζει νὰ διαβασθῆ ἀπὸ ὅλες τὶς Ἑλληνίδες

Ἡ μεγαλοπρεπὴ εἰκόνα παρουσίαζε, τὸ περασμένο πρωΐ, ἡ ἐκκλησία τῶν Καρμηλιτῶν, στὸ καθολικὸν Ἰνστιτοῦτον, τὴν ὥρα ποὺ ὁ σεβασμιώτατος Μπωτριγιὰρ ἱερουργοῦσε μπροστὰ στὸν ἀρχιεπίσκοπο τῶν Παρισίων, κι' εὐλογοῦσε τὰ ἐγκαίνια τῆς Προστασίας τῶν χηρῶν τοῦ πολέμου! Ἀπάνω στὸ φόντο τοῦ μαύρου μαρμάρου ποὺ ἐσχημάτιζαν οἱ τοῖχοι καὶ οἱ κολῶνες, ἡ φλόγα καὶ ὁ χρυσὸς τοῦ βωμοῦ ἐναρμονισμένα μὲ τὰ τελετουργικὰ ἄμφια τοῦ ἱερουργοῦ, ἄφηναν μιὰ ἁρμονία βαθειά, ποὺ τὴ συμπλήρωνε ἀριστερὰ ἡ πλατύπτυχη πορφύρα τοῦ καρδιναλίου, ποὺ ἔπεφτεν ἀπάνω της μιὰ δέσμη ἡλιακῶν μαρμαρυγῶν, καὶ δεξιὰ ἕνας ὅμιλος μ' αὐστηρὲς ἀποχρώσεις ἀπὸ νεαροὺς λευῖτες ψαλμῳδούς. Ἡ εὐλάβεια τοῦ ἱερουργοῦ, ἡ πατρικὴ συγκίνηση τοῦ ἐπιφανοῦς ἱεράρχου, ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ τελετάρχου ποὺ διηύθυνε τὸ χορὸ κρατῶντας τὸ ρυθμὸ μὲ τὰ δυό του χέρια, τὰ καθάρια σχήματα τῶν ὡραίων αὐτῶν ψαλτῶν· τέλος, ὁ πόνος τῶν τριακοσίων ἢ τετρακοσίων γυναικῶν, ποὺ ἐστέκοντο γονατισμένες κι' ἐσχηματίζαν σὰ μιὰν ἀσάλευτη θάλασσα ἀπὸ μαύρους πέπλους καὶ λευκοὺς κεφαλόδεσμους, ἦσαν ἕνα ἀριστούργημα σοβαροῦ καὶ ἁπλοῦ μεγαλείου, ἕνα ἀπὸ τὰ συγκινητικώτερα θεάματα ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ δῆ ἕνας Γάλλος, τὸ συμπλήρωμα τῶν πεδίων μας τῶν μαχῶν.

Ἡ νεαρὲς αὐτὲς χῆρες τοῦ πολέμου, ποὺ τὶς συνώδευαν παιδάκια χλωμὰ κι' ὅπου προσηύχοντο κλαίοντας, τί νὰ ἐσκέπτοντο τάχα; Ἐνόμισα πὼς κατάλαβα τὴ σημασία τῆς ἁρμονίας αὐτῆς τῆς ὀμορφιᾶς, τῆς αὐστηρότητος καὶ τῆς θλίψεως. Ἡ σκέψι τους δὲν διεσκορπίζετο σ' ὀνειροπολήματα ποὺ θὰ τὴν ἀλάφρωναν ἀπὸ κάθε προσπάθεια. Συνεκέτρωναν τὴ θέλησή τους κι' ἀναζητοῦσαν ἕνα σκοπό, ἄξιο γιὰ τὸ ὑπερήφανο θάρρος τους. Ἡ εὐλαβική μας συμπάθεια ὁδηγούμενη ἀπὸ τοὺς κυματισμοὺς τῆς ἡρωϊκῆς αὐτῆς ἀτμοσφαίρας, μπόρεσε νὰ διαβάσῃ μερικὲς συλλαβὲς ἀπὸ τὸ ποίημα τῆς γενναιότητος καὶ τοῦ πόνου ποὺ ἔφρισσε παντοῦ μέσα στὴν ὁμήγυριν αὐτή. Ἀλλὰ τί θὰ μποροῦσαν νὰ προσθέσουν οἱ ἐντυπώσεις μας στὶς σκέψεις ποὺ μᾶς ἐδόθηκε νὰ γνωρίσουμε ἄμεσα ἀπὸ πλῆθος ὑπέροχες ἐκμυστηρεύσεις.

Ἔχω λάβει, ἀπὸ παντοῦ, πλῆθος τέτοιες ἐπιστολές. Θέλετε ν' ἀκούσωμε μιὰ ἀπὸ τὶς καρδιὲς αὐτὲς ποὺ τὶς ἐξευγένισε ἡ λύπη, θέλετε νὰ δῆτε ἕνα ἀπὸ τὰ ἀδύνατα αὐτὰ πλάσματα. ποὺ λυγίζουνε ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ πόνου, πῶς ἀντλοῦνε ἀπὸ τὸν πόνο τὴ δύναμη γιὰ νὰ πετάξουνε σὲ φωτεινότερες σφαῖρες; Νὰ τί νόμισα ὅτι ἄκουσα, μέσα στὴν ἐκκλησιά, ποὺ ἦταν ντυμένη στὰ μαῦρα, τὴν ὥρα ποὺ ἔψελναν οἱ χοροὶ τοὺς ψαλμοὺς τῶν νεκρῶν:

«Ἡ ζωὴ ἀνοίγονταν τόσο ὡραῖα μπροστά μας! Ἐργαζόμαστε μαζί, ἀναθρέφαμε τὰ παιδιά, ἐγιορτάζαμε σὲ κάθε νέα γέννηση, ἐβλέπαμε τὸ δρόμο τὸν εὐθὺ λουλουδοστρωμένο· δὲν εἴχαμε παρὰ νὰ ζήσουμε, πιά, γιὰ νὰ πραγματοποιήσουμε τὰ ἀγαπημένα μας σχέδια ἕνα πρὸς ἕνα. Ἐνοιώθαμε τοὺς ἑαυτούς μας ἱκανοὺς νὰ δώσουμε στὸν τόπο πολλὰ παιδιά, καὶ νὰ τὰ ἀναθρέψουμε καλά, κι' ἠθέλαμε νὰ ἱδρύσουμε μιὰ ἀληθινὴ οἰκογένεια· ἀπομένουμε μὲ ἕνα μονάχα ἢ δυό, κι' ἡ προσπάθεια μᾶς φαίνεται ἀνώτερη ἀπὸ τὶς δυνάμεις μας· εἶναι γιατὶ ὁ ὁδηγός μας, ὁ στῦλος μας, ἐκεῖνος ποὺ μᾶς ἔκανε τὰ πάντα ἄκοπα καὶ εὔκολα, ποῦ μᾶς ἔδειχνε τὸ δρόμο ποὺ ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσωμε, δὲν ὑπάρχει πιά. , .

«Ἀλλὰ δὲ μᾶς φαίνεται πὼς καὶ τώρα ἀκόμα, ἀόρατος στὸ πλευρό μας, μᾶς σιγολέει «θάρρος»; Δὲν ξέρουμε πὼς ὅσο μεγαλείτερη εἶναι ἡ θυσία μας, τόσο ὡραιότερη εἶναι, κι' ὅτι ἡ ἀγάπη μας πρέπει νὰ μετρηθῆ μὲ τὴ γενναιοψυχία μας, καὶ ὄχι μὲ τὰ δάκρυά μας;

«Δὲν πρέπει νὰ σκεπτώμαστε τὴ δική μας τὴν εὐτυχία, αὐτὴ δὲν ὑπάρχει, δὲ θὰ ξαναγυρίσῃ πιά. Πρέπει νὰ σκεπτώμαστε τὰ παιδιά.

«Τὰ παιδιά τους! Οἱ σύζυγοί μας ἀπέθαναν γι' αὐτά, ὀφείλουμε νὰ ζήσουμε γι' αὐτά, καὶ τὸ τόσο ἐπιτακτικὸ αὐτὸ κα-

θῆκον, πρέπει νὰ τὸ ἀποδεχθοῦμε ὁλοκληρωτικά. Πρέπει νὰ ζήσουμε γιὰ νὰ τοὺς ποῦμε ποιὸν εἶχαν πατέρα, πόσο ἦταν καλός, εὐγενικός, γενναιόκαρδος, πόσο θὰ τὰ καθοδηγοῦσε καλά, καὶ θὰ τὰ ἔκανε ἄντρες, χρήσιμους στὴν πατρίδα τους.

»Τὸ καθῆκον μας διαγράφεται τόσο καθαρὰ ὅσο καὶ τὸ δικό σας, ἡ ἀποστολή μας θὰ εἶναι ὀλιγώτερο σύντομη, ἀλλὰ τὸ ἴδιο ἐπικίνδυνη καὶ ὀδυνηρή. Θἄχουμε φρικτὲς στιγμὲς λιποψυχίας, ἀπελπισίας, στιγμὲς ἀμφιβολίας γιὰ τὴν ἀπόφαση ποὺ πρέπει νὰ λάβουμε, γιὰ τὸ δρόμο ποὺ πρέπει ν᾽ ἀκολουθήσουμε, ἀλλά, πιστεύω, θὰ τὰ ὑπερπηδήσουμε ὅλα γιατὶ θὰ ἔχουμε πάντα τὴ σκέψη αὐτὴ ποὺ θὰ μᾶς δίνη θάρρος στὶς δύσκολες στιγμές. Ἐκεῖνος ὑπέφερε πολὺ καὶ ἔζησε ὧρες ὀδυνηρὲς κι᾽ ἀκόμα δὲν εἶχε ἐκεῖνος, ὅπως ἐγώ, γιὰ νὰ τὸν στηρίζη, τὸ χαμόγελο τῶν παιδιῶν; κι᾽ ἔπειτα, πρὸ παντός, θὰ σκεπτόμαστε: «Ἐκεῖνος ἐχάθηκε, ἐγὼ πρέπει νὰ τοὺς κάμω ἀληθινοὺς πολίτες καλούς, ἐνεργητικούς, μ᾽ ἕνα πνεῦμα πλατὺ καὶ μιὰ ἀκριβοδίκαιη συνείγησι, Ἐμεῖς πρέπει νὰ τ᾽ ἀναθρέψουμε τώρα σύμφωνα μὲ τὶς προτιμήσεις καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ πατέρα τους. Πρέπει νὰ τὰ καθοδηγῆ πάντοτε στὴ ζωὴ ἡ ἀνάμνησι ἐκείνου ποὺ τόσο τ᾽ ἀγάπησε»,

«Ὑπάρχουν ἠλίθιοι ποὺ θὰ σᾶς ποῦν: Ὤ! τὰ μικρὰ δὲν θὰ ὑποφέρουν, εἶναι πολὺ μικρὰ γιὰ νὰ θυμηθοῦν· θὰ ξεχάσουν γρήγορα»!

«Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουν ποτέ.... Πρέπει νὰ ἔχουν ἀπὸ τὸν πατέρα τους μιὰ ἀνάμνηση φωτεινότατη, ζωντανή, πρέπει νὰ ξέρουν ὅτι ἐπειδὴ εἶχαν ἕνα πατέρα νέο, γενναῖο καὶ δυνατό, γι᾽ αὐτὸ δὲν τὸν ἔχουν πιά· ὅτι ἂν ὁ πατέρας τους ἦταν ἕνας πατέρας μὲ λιγώτερο ξυπνητὴ τὴ συνείδηση, ἕνας πατέρας περισσότερο φιλόζωος καὶ δειλός θὰ ἠμποροῦσε νὰ προσπέση σὲ μιὰ θέση ὀλιγώτερο ἐπικίνδυνη στὰ μετόπισθεν, καὶ θὰ γύριζε ἀπ᾽ τὸν πόλεμο σῶος καὶ ἀβλαβής. Πρέπει τὰ παιδιά μας νὰ ξέρουν ὅτι εἶναι προτιμώτερο γι᾽ αὐτὰ ποὺ δὲν ἔχουν πατέρα παρὰ νὰ εἶχαν ἕναν πατέρα ἄνανδρο—ἀρκεῖ ποὺ ἔχουν μιὰ μητέρα γενναιόκαρδη.

«Ἔ, ναί, πρέπει τὰ παιδιά μας νὰ ἀνατραφοῦνε χαρούμενα — ὁ πατέρας τους μᾶς τὸ εἶχε συστήσει—γιατὶ ἡ εὐτυχία καὶ ἡ χαρὰ εἶναι ἀπαραίτητα στὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ. Πῶς θέλετε—ἕνα παιδὶ νὰ ἀναπτυχθῆ ἐλεύθερα σὲ μιὰν ἀτμόσφαιρα σκυθρωπή; Δὲν σκοπεύετε, βέβαια, νὰ κάμετε τὰ παιδιά τους νέους πρόωρα γερασμένους, νικημένους τῆς ζωῆς; Δὲ θέλετε βέβαια, ἀργότερα στὴ ζωή, ἐξ αἰτίας σας, νὰ εἶναι λιγώτερο προετοιμασμένα γιὰ τὸν ἀγῶνα, λιγώτερο ὁπλισμένα ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν κουραμπιέδων, μὲ τὰ ὁποία θὰ διεκδικήσουν τὶς θέσεις, στὸ λύκειο στὴν ἀρχή, καὶ ἀργότερα στὰ μεγάλα σχολεῖα, στοὺς διαγωνισμοὺς τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς νομικῆς.

«Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λέτε μπροστὰ στὰ παιδιά σας: Ἀ! δυστυχισμένο μου παιδί, δὲν ἔχεις στήριγμα στὴ ζωή, δύσκολα θὰ ἐπετύχης. Πόσο ἀξιολύπητοι εἴμαστε! Ἂν ζοῦσε ὁ πατέρας σου, ὅλα θὰ ἤτανε διαφορετικά». Ἀλλὰ ὄχι, πρέπει νὰ δώσουμε στὰ παιδιά μας μιὰ ἀκατανίκητη ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό τους, χωρὶς μάταιαν οἴηση πρέπεινὰ σκέπτωνται: «Μέ ἕνα πατέρα σὰν τὸ δικό μας, πάντα ἐπετυχαίνει κανείς· αὐτὸς δὲν εἶχε ἐπιτύχει παρὰ μόνο μὲ τὴν ἐργασία του, χωρὶς προστασίες, χωρὶς καμμιὰ ὑποστήριξη· τὸ ἴδιο θὰ ἐπιτύχω καὶ γώ». Ὅταν θἄρθη, γι᾽ αὐτὸν στὴ ζωή, ἡ ὥρα τῶν δύσκολων δοκιμασιῶν, θὰ σκεφθοῦν: «Τί εἶναι αὐτὸ μπροστὰ στὴ δοκιμασία ποῦ ἐπέρασαν μὲ γενναιότητα οἱ γονεῖς μου;»

«Ἂς ἐργαστοῦμε ἀκούραστα γιὰ νὰ μείνη ἀνεζίτηλη στὴν καρδιὰ καὶ τὸ πνεῦμά τους, ἡ σφραγῖδα τοῦ πατέρα τους. Ἂς διαφυλάττουμε μὲ κάθε φροντίδα, μ᾽ ἀγάπη τοὺς φίλους τοῦ πατέρα τους, τὶς ἐπιστολές του, τὸ πιὸ παραμικρὸ ἐνθύμιο. Ἂς μιλᾶμε γι᾽ αὐτὸν συχνὰ καὶ χαρούμενα ἂς ἀνασκαλεύουμε τὶς ἀναμνήσεις μας, ἂς ἐρωτοῦμε τὴ μητέρα μας, θὰ τοὺς διηγηθοῦμε ἕνα σωρὸ ἀνέκδοτα, ἕνα σωρὸ μικροεπεισόδια, χωρὶς ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς ἄλλους, παρὰ μόνο γι᾽ αὐτὰ καὶ γιὰ μᾶς. Μονάχα μὲ χιλιάδες μικρολεπτομέρειες θ᾽ ἀποκτήσουν συνείδηση ὅτι ὁ πατέρας τους ἔζησε πραγματικά, θὰ γνωρίσουν πραγματικὰ τὶς ἰδέες του, τὶς προτιμήσεις του, τὶς ἀρχές του.

«Ἡ κυριαρχοῦσα σκέψη μας εἶναι πάντοτε, σήμερα ὅπως καὶ πρῶτα, νὰ ἀρέσουμε σ᾽ ἐκεῖνον ποὺ τόν ἀγαπήσαμε περισσότερο κι᾽ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μας. Ἐ λοιπόν! ἡ μόνη ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης ποὺ θὰ μπορούσαμε ἀκόμα νὰ τοῦ δώσουμε εἶναι νὰ κάμουμε τοὺς γυιούς μας γενναίους σὰν τὸν πατέρα τους· τὶς κόρες μας γυναῖκες ἱκανὲς νὰ γίνουν οἱ ἄξιοι συνεργάτες καὶ σύντροφοι συζύγων ποὺ θὰ τοὺς ἐκτιμοῦσεν ἐκεῖνος».

«Ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τοὺς νεκρούς μας καὶ τὰ παιδιά μας, ἂς ὑπερνικήσουμε τὴν ἀπελπισία μας. Σ᾽ ἕνα ἀποχαιρετιστήριο γράμμα, γραμμένο προτοῦ φύγη γιὰ τὸν πόλεμο, ἀπὸ ἕνα νεκρὸ πατέρα στὸ μεγαλείτερο ἀπὸ τὰ παιδιά του, ὑπῆρχαν οἱ συμβουλὲς αὐτές, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ χρησιμεύσουν ὡς ὑπόδειγμα: «Δὲ θέλω ἡ ἀνάμνηση τοῦ πεθαμένου πατέρα τους νὰ βαρύνη ἀπάνω στὰ παιδιά μας καὶ νὰ τοὺς γίνη ἐμπόδιο στὴν ἀνάπτυξη τοῦ πνεύματος καὶ τῆς εὐθυμίας των. Ὁ θάνατος τοῦ πατέρα τους δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἐλαττώση τὴ ζωτικότητά τους. Ὀφείλουν ἀπεναντίας νὰ εὕρουν σ᾽ αὐτὸν ἕνα λόγο περισσότερο γιὰ νὰ δράσουν καὶ νὰ γίνουν γιὰ σὲ μιὰ παρηγοριά, καὶ ἀργότερα ἕνα στήριγμα».

Ἔτσι μιλοῦν οἱ γαλλίδες γυναῖκες καὶ σὲ τέτοιο ἱερὸ καταφύγιο συγκεντρώνετ᾽ ἡ σκέψη τους. Ἐνόμισα πῶς ἠμποροῦσα νὰ μεταφέρω (χωρὶς νὰ ἀλλάξω τίποτε), ἐδῶ, τὴν ἐκμυστήρευση μιᾶς ψυχῆς, ποὺ τὴν ἔκαμε ὁ πόνος ἡρωϊκή, γιατὶ ἐνθυμούμεθα τὴ φράση αὐτὴ ἑνὸς αὐτόπτου μάρτυρος Ἀμερικανοῦ: «Στὴ Γαλλία, τὴν ὥρα αὐτή, δὲν ὑπάρχει ἕνας ἄνθρωπος ἢ μιὰ γυναῖκα ποὺ νὰ μὴν ἔχη κἄτι ἐνδιαφέρον νὰ πῆ. Οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες ἔχουν γίνει περισσότερο ἀνθρώπινοι κατὰ ἕναν τρόπον καταπληκτικὸ καὶ λαμπρό»,

Προσπαθῶ νὰ συλλέξω κάθε τι ποὺ ἀφορᾶ τὴ δόξα τοῦ Ἔθνους μας. Πολλαπλασιάζει κανεὶς τῆς ἠθικὲς ὅταν τὶς τοποθετῆ ἐνώπιον ὅλων ὡς πρόσωπα. Συχνὰ ἡ εὐτυχία σημειώνει ἕνα σταμάτημα τῆς καρδιᾶς, ἀλλὰ δικαίως κάνει τὸν καθένα νὰ κατεβαίνη βαθύτερα, νὰ κυττάξη βαθύτερα στὴν ψυχή του παρ᾽ ὅ,τι ἐκύτταζε ποτέ. Κι᾽ εὐχαριστῶ ὁλοψύχως τὸν ἀγαπημένο μου φίλο Φρειδερῖκο Μασὼ ποὺ μ᾽ ἐκάλεσε νὰ συνεργασθῶ μαζί του στὸ ἔργο ποὺ ἔδρασε γιὰ νὰ ἐξυπηρετήση τὶς ἡρωϊδες αὐτές.

MAURICE BARRES

Δούλευε μεροκάματο στὰ ξένα χέρια

ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

ΤΡΑΤΑ ΚΟΥΛΟΥΡΙΩΤΙΚΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Πάντα πικραμένος συλλογιόταν στὸ κατῶφλι καὶ πάντ᾽ ἀποσταμένος ὁ δόλιος: Σκυλοζωὴ ἡ μαγκούφα.

Δούλευε μεροδοῦλι στὴν τράτα· μεροδοῦλι λέει; μερτικὸ κι᾽ ἂν σ᾽ ἀρέση. Καὶ νἆναι σὰν ψές, σὰν πᾶσα μέρα. Κάθε πέρσι καὶ καλλίτερα. Ἑφτὰ καλάδες ἀπ᾽ τὴ νύχτα, τριάντα δυὸ ὀκάδες μαρίδα κι᾽ ἄλλες ἐξήμισι καθαρά, αὐτὰ οὔλα — οὔλα. Ἀναψαριὰ καὶ τῶν γονέων· ἐνγνὰ νομάτοι αὐτοὶ ἕνα μερτικό, κι᾽ ἕνα ὁ καπετάνιος μὲ τὴν τράτα, μιάμιση ὀκᾶ μαρίδα ὁ πᾶσα ἕνας κι᾽ ὄξω ἀπὸ τὴν πόρτα.

Ἄντε τώρα βρὲς νὰ τὴν πουλήσης· ἑφτὰ δεκάρες ἡ ὀκᾶ κι᾽ ὁ κόσμος οὔλος· ἕξ — ἑφτὰ δεκάρες καὶ μιὰ τηγανιὰ γιὰ τὸ κονάκι· οὔτε τὸν καπνὸ καὶ τὸ καρβέλι.

Ἄντε ζῆσε. Δουλεύεις τὰ παραγάδια σου, τὰ ἴδια· οὔτε τὸ δόλωμα δὲ βγαίνει. Ρίχτα οὔλη νύχτα κι᾽ ἄμε μπονώρα νὰ τὰ σηκώσης γιὰ νὰ πάρης τὰ σχαρίκια· οὔλο χάνω καὶ σαλιάρες· ποῦ καὶ ποῦ κάνα καθερὸ κάνα λιθρίνι.

Θὲς καὶ δυὸ ὀκάδες καλαμάρι νὰ δολώσης χίλια ἀγκίστρια· καὶ ποῦ νὰ τἄβρης· πᾶς στὴν τράτα περακαλῶντας. Χασομερᾶς μισὴ μέρα· ἂν βγάλουνε κανένα κι᾽ ἂν στὸ δώσουν· τὰ καπαρώνουν γλέπεις οἱ δασκάλοι γιὰ ἐλόγου τους· πρὸ πάντων κεῖνος ὁ κὺρ-Βῖκος· τρελλαίνεται λέει γιὰ δαῦτα· σοῦ λέει ἂν θὲς καὶ πῶς γινόνται. Θὲς τηγανιτά, θὲς μὲ σπανάκι, θὲς πιλάφι· ὅπως θές, ὅπως ἀγαπάει ἡ ψυχή σου. Μηδὰ κυττάει κανεὶς τὴ φτώχια σου· ἂς εἶν᾽ καλὰ ὁ καπτ᾽ Ἀλέκος ὁ πλεονέχτης· προτιμάει νὰ τὰ δίνη στοὺς δασκάλους γιὰ τὴ γούλη πέρι σ᾽ ἐμένα γιὰ δουλειά, γιὰ τὸ ψωμάκι.

Ἂς εἶν᾽ καλὰ πῶχει τὴν τράτα μου καὶ τὴ χαίρεται· καὶ τί τράτα! Κουλουριώτικη! Ἄχ! τέτοιο σκαρί, τέτοια τράτα....

Σὰ νἄχη τὴ γυναῖκα σου στὴν ἀγκαλιά του ἄλλος...

*
* *

Βαθειὰ πικραμένος τὰ σκεφτόταν. Εἶχε καὶ δίκιο ὁ δόλιος.

Φουκαρᾶς φτωχαδάκι, τὸν εἶχε πάρ᾽ ἡ κάτω βόλτα.

Φαρᾶς, χταποδᾶς καὶ τρατάρης, κι᾽ ἀργάτης ἀκόμα κι᾽ ὀξωμάχος· ὅπως λάχαινε, ὅπως ἐρχόταν.

Κυνηγὸς τοῦ καρβελιοῦ καὶ τοῦ μπακέτου, ὅπου νἆταν βρισκούμενο, στὸ γιαλό, στὴ στεριὰ καὶ στ᾽ ἀστέρια.

Μὲ μιὰ σαπόβαρκα παιδεύονταν γιὰ τὸ ψωμί, γιὰ τὸ καρβέλι. Δύσκολο πρᾶμα ὅμως. Τὸ χειμῶνα λιοτρουβιάρης οὔλη μέρα καὶ τὴ νύχτα δούλευε τὸ παραγάδι· καὶ σὰν ἔπιανε ὁ Ἀπρίλης πάγαινε στὴν τράτα. Στὴν ἴδια κείνη ποῦταν αὐτὸς νοικοκύρης καὶ καπτάνιος, ποῦταν αὐτὸς ψυχὴ καὶ καύχημά της καὶ ποὺ τώρα τοῦ τὴ χαίρονταν ὁ ὀχτρός του.

Πεντάμορφη σκλάβα χριστιανὴ

αὐτὴ σ' ἀφέντη Τοῦρκο, Σκλάβος κι' αὐτὸς ὁ ἔρμος . . . ἀδερφός της.

Ἄχ! τύχη κακιά, μαγκούφα...

* *

Πικρὰ τὰ συλλογιόταν οὔλα.

Τὸν κατάλυσαν τὰ βάσανα καὶ τὸ μεράκι, τσάκισε καὶ τὸ κορμάκι του τὸ δόλιο καὶ τὰ πόδια του ἀρχίσαν νὰ σβαρνᾶνε.

Κακομοίρη, ταπεινὸ τὸν εἶχε κάμει ἡ φτώχεια. Χρόνια 'χε νὰ κοιμηθῇ μὲ κοσπεντάριο στὴν τσέπη, ψωμὶ καὶ δάχτυλο κι' αὐτὸς κι' ἡ δόλια ἡ γρηά του.

Μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἦταν ἔτσι.

Ὅταν παντρεύτηκε, δῶ καὶ εἰκοσπέντε χρόνια,—σὰν ψὲς τὸ θυμόταν —ἦταν οὔλος λεβεντιὰ καὶ οὔλος νειάτα· εἶχε τὴ μέση δαχτυλίδι καὶ τὴν πορπατησιὰ περήφανη καὶ κορδημένη. Πολύτιμη ἀντίκα—κειμήλιο τοῦ μακαρίτη τοῦ πατέρα του—ἄστραφτε στὸ μικρὸ δαχτυλάκι τοῦ ζερβοῦ χεριοῦ του κι' ὁλόχρυσο ρολόϊ δούλευε πάντα στὸ τσεπάκι τοῦ γελέκου του. Μίλαγαν τὰ κοστούμια του καὶ τὰ παπούτσια του ἐτρίζαν πάντα. Τέτοιον, γιομᾶτον λεβεντιὰ κι' ἀρχόντικο ἀέρα, τὸν δέχτηκε γαμπρὸ στὸ πλάϊ της—κούκλα κι' αὐτὴ καὶ καλόμοιρη—ἡ Βιελέττα, ἡ γυναικοῦλα του.

Νὰ ἐκεῖ μέσα—στὴν κρεβατοκάμαρη —πάνω ἀπ' τὸ κρεβάτι τους, μέσα σὲ κάρινη κορνίζα, ἦταν τὸ κάδρο του. Δέκα μερῶν γαμπρὸς μὲ τὴν κυρά του.

Ἄχ, τί χρόνια χρυσᾶ κι' εὐτυχισμένα.

Πόσες φορὲς βουβὸς καὶ κρύος στήλωνε ἀπάνω της ἐπίμονη τὴ ματιά του ὁ δόλιος.

Ἕνα τραπεζάκι μὲ γλάστρα ἦταν στὸ πλάϊ κι' αὐτὸς καθισμένος στὴν πολυθρόνα μὲ λευκὸ λαιμοδέτη γαμπριάτικο, μὲ μαῦρο κοστοῦμι καὶ μυτερὰ χρωματιστὰ — λαδιὰ — παπούτσια· ἄστραφτε ἡ νηφορη βέρα στὸ χέρι του —ἀπὸ Ἐγγλέζικη λίρα—καὶ τὰ χρυσᾶ μπιχλιμπίδια τῆς καδένας στὸ γελέκο του.

Ὅμοια κι' αὐτή, ἡ Βιελέττα του, γοργόνα παχουλὴ καὶ πασίχαρη, στέκονταν ὁλόρθη στὸ πλάϊ του· τὸ παχουλὸ χεράκι της ποῦχε ἀκουμπισμένο στὸν ὦμο του τοῦ φαίνονταν πὼς ἀκόμα τὸ αἰστάνονταν ἀπάνω του.

Ἄχ! τί χρόνια χρυσᾶ κι' εὐτυχισμένα!

Μοσκοβόλαε τὸ σπιτάκι τους ἀπ' τὸ μαγέρεμα κι' ἄστραφταν τὰ μάτια τῆς Βιελέττας του σὰν ἀπομέναν οἱ δυό τους. Φίλοι, μουσαφιραῖοι ποτὲς δὲν τοῦ ἀπόλειπαν ἀπ' τὸ τραπέζι· πότε ὁ κουνιάδος του, πότε ὁ πεθερός του, πότε τὰ ξαδέρφια. Καλόκαρδη καὶ προκομένη τοὺς ἔφερνε ὅλους βόλτα ἡ Βιελέττα. Καμάρωνε κι' αὐτὸς μέσα του καὶ ἡ καρδιά του φούσκωνε ἀπὸ ἔρωτα. Μαγνήτη εἶχ' ἡ ματιά της καὶ τὸν γήτευε, μαγνήτη εἶχε τὸ σπίτι καὶ τὸν τραβοῦσε.

Ἄχ! ποῦναι κεῖνα τὰ χρόνια τὰ χρυσᾶ τὰ βλογημένα. Εἶχε καὶ τὴ Φλώρα του, τὴν τράτα, αὐτὴ ποὺ τὴν πούλησε γιὰ τὸν ὑγιό του καὶ τὴν εἶχε ὁ ὀχτρός του τώρα καὶ τὴν χαίρονταν.

Ἄχ! τί τράτα ἦταν κείνη, τί θαλασσοπούλα γλυκοθώρητη. Σκαρὶ Κουλουριώτικο ἦταν ἡ Φλώρα του, μπακίρι μοναχὸ 'ταν τὸ καρφί της.

Ὁ Μέγας Ἀλέξαντρος ὁ Μακεδόνας ἦταν σκαλισμένος στὴν πλώρη της.

Σπαθάτη ἦταν μπρὸς—πίσω· σπαθάτη, γοργατάξειδη, σαΐτα. Ὁμόρφαιν' ὁ γιαλὸς ἀπὸ τὰ νειάτα της, μάγια 'χαν τ' ἄρματά της καὶ τὰ δίχτυα της· ἄχ, ἀταγιάντιστος καϋμὸς τοῦχε μείνει ἡ Φλώρα του. Μ' ὀχτὼ νομάτους κι' αὐτὸς ἐννὴα κι' ἄστα νὰ πάνε... «νὰ γλέπ' ὁ γιαλὸς νὰ χαίρεται νὰ γλέπ' ἡ στεριὰ νὰ χαιρετάη...». Φτερὸ τὸ κουπί της, λεπίδι κοφτερὸ ἡ πλώρη της· ἄχ! τύχη μαγκούφα... τί νὰ σοῦ πρωτοθυμηθῆ καὶ τί νὰ πρωτοκλάψη.

Κι' αὐτὸς ὁλόρθος στὴν πρύμη της, μὲ τὰ βρακιὰ ἀνασκουμπωμένα καὶ τὸ διάκι περασμένο στὰ σκέλια του, ἔδινε τὶς διαταγές του.

— Μόλα, μόλα, καλὸ παιδί, μόλα σκοινὶ καὶ δόστου νάχη.

Κι' ὅταν πᾶσα βραδάκι — τὸ λιοβασίλεμα — μὲ τὴ γλυκειὰ ἀνάμνηση τῆς Βιελέττας στὴν καρδιά του, μὲ τὴ νοστιμάδα τῶν φιλιῶν της στὶς φλέβες του, ἔμπαινε στ' ἀπάνεμο λιμανάκι τῆς Ἄβαθης, πόσο προαπολαυστικὰ ἀτένιζε τὸ ντερσέκι καὶ τὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ του καὶ πόσο γαργαλιστικὰ τοῦ ἐρέθιζε τοὺς πόθους τῆς καρδιᾶς του τὸ ὀκνὸ τραγουδάκι τῶν τρατάρηδων:

Ἔ γιὰ μόλα
ἔ γιὰ λέσα
ἄϊντε ὅλοι
ὅλοι μαζί.....

* *

Μὰ τὸν εἶχε πάρει ἡ κάτω βόλτα.

Πούλησε καὶ τὴν τράτα του -τί τράτα- κι' ἀπὸ κοντὰ καὶ τὰ δίχτυα· πούλησε καὶ τ' ὁλόχρυσο ρολόϊ κι' ἔλυωσαν κι' οἱ φορεσιές του οἱ ἔρμες. Δὲν ξαναφόρεσε πιὸ παραγγελιὰ παπούτσια, ἔτσι σὰν πρῶτα ἀπὸ τελατίνι χρωματιστά, μὲ μύτες, παρὰ ἕτοιμα παληοβακέτα, γόβες, ποὺ πλεαν τὰ καψαρὰ τὰ πόδια του μέσα· πᾶν καὶ τὰ μεταξωτὰ ζωνάρια του καὶ κεῖνα, ἔλυωσε καὶ τὸ κορμάκι του τὸ δόλιο. Μόνο—τὸ κειμήλιο τοῦ πατέρα του—ἡ ἀντίκα ποῦχε ἀπομείνει ἀπ' τὴν παληὰ ἀρχοντιά του, μὰ καὶ δαύτη βολεμένη στοῦ σεντουκιοῦ τὰ κατάβαθα· ντρέπουνταν ὁ ἔρμος νὰ τὴ φορέση.

Ἂς ἦταν καλὰ ὁ Παμῖνος ὁ ὑγιός του· χασομέρης ὁ κιαρατᾶς, τζερεμές, γρουσούζης· τὸν εἶχε βουλιάξει τὸν κουρούνη.

Ἀπὸ γρουσουζιὰ σὲ γρουσουζιὰ τὸν εἶχε καταντήσει πένη· ἀπ' αὐτόνε ἐπούλησε τὴν τράτα καὶ τὸ βιό του.

Τρίω μηνῶν στρατιώτης ἔκαμε τὸ πρῶτο του θᾶμα· πάνω στὴ θεωρία σκάει δυὸ φούσκους στὰ μοῦτρα τοῦ λοχαγοῦ του, γιατὶ λέει τὸν ἔβαλε μιὰ ἀγγαρία στὸ καζάνι. Ἄχ, τύχη μαγκούφα· τρέξε στὶς Ἀθήνες σὲ ὑπουργούς, σὲ βουλευτάδες· γιὰ μουσκέτο τὸν εἶχαν, ἂν δὲν πρόφτανε· ἕξ μῆνες τὸν ἐδίκασε τὸ Στρατοδικεῖο· τότε ἀποθήκεψε τὴ Φλώρα του· ἂς εἶναι, πέρασε καὶ κεῖνο.

Ἤρτε—ποὺ νὰ μὴν ἔσωνε—στὴν Ἄβαθη ἄλλο θᾶμα.

Κλέβει ὁ Πριόβολος τὴ θυγατέρα τοῦ παπᾶ, πάει κι' αὐτὸς μαζί του παληκαρᾶς κι' ἀντάρτης· τρεῖς μῆνες φευγόδικος στὰ ὄρη, εἶδε κι' ἔπαθε νὰ τὸν γλυτώση· ἀθωώθηκε, μὰ τί τὸ θέλεις· πάει ἡ τράτα του ἀψαλτη· τοῦ τὴν ψωμόφαγαν τὰ ὄρνια, οἱ δικαστὲς κι' οἱ χωροφυλάκοι.

Ὅπου ντουφεκιὲς κι' ἀντάρα, ὅπου καυγᾶς, ὅπου μεθῦσι, πάντα μπροστά, πάντα καλλίτερος ὁ γυιὸς τοῦ Καπταθάνου ὁ Παμῖνος· τοῦ χωριοῦ φόβος καὶ τρόμος εἶχε γίνει.

Ἄχ, ἔρχονται κι' οἱ ἐκλογὲς γιὰ βουλευτάδες, ἄλλο θᾶμα.

Κάνει μιὰ ρεμούλα μὲ δυὸ-τρεῖς ἄλλους, ἀναποδογυρίζει τὶς κάλπες τῶν ἀντίθετων, χύνει τὰ σφαιρίδια στὸ σοκάκι... ὁ ἄτιμος! Μπαΐλντισε ὁ δόλιος ὁ πατέρας του, βαρυγκόμισ' ἡ ψυχούλα του· χαΐρ' ὁ κιαρατᾶς νὰ μὴν ἔγλεπε· στάχτη καὶ κουρνιαχτὸς νὰ τοῦχε γίνει... ἂς τὸν ἔκοβαν...

Μὰ γιὰ χατῆρι τῆς Βιελέττας τῆς μάνας του τί νάκανε; πάει καὶ τὸ ρολόϊ, πᾶνε καὶ τὰ δίχτυα.

Τρέξε στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν πόλη, φίλησε ποδιὲς κατουρημένες.

* *

Τώρα ἐκεῖ 'ταν π' ἀνάθεμά τον.

Νύχτα μπαινε στὸ σπίτι καὶ νύχτα

'φευγε· κι' ἄλλοτε τοὺς 'ρχόταν τὰ χαράματα καὶ κοιμόταν οὔλη μέρα.

Ξεπορτίζοντας πέταγε κάπου κάπου κάνα διπλὸ στὴ μάνα του... «Νὰ πάρε γιὰ ταμπάκο, καφοκοῦτι»... τῆς ἔκανε. Ποὺ στάχτη καὶ κουρνιαχτὸς νὰ τοῦχε γίνει τοῦ Καπταθάνου. Οὔλο μὲ μιὰ κουμπούρα διμούτσουνη εἶχε νὰ κάμη καὶ μὲ μιὰ κάμα δίκοπη καὶ κείνη· ξυπνὸς τὰ εἶχε πάντα στὸ ζωνάρι του, πεσμένος στὸ προσκέφαλο· εἶχε καὶ κεῖνο τὸ μεράκι, τὴ σαρμόνικα. Μπελιᾶς τῶν μεσημεριῶν καὶ τῶν μεσάνυχτων, μπελιᾶς τῶν ποντικῶν καὶ τοῦ κόσμου· τὴν εἶχε σπουδάσει στὴ φυλακή, στὰ Παραπήγματα. Ῥχόντας ἀπ' τὴν Ἀθήνα τὴν κουβάλησε μαζί του στὸ χωριό, αὐτὴ καὶ τὴν κουμπούρα τὴ διμούτσουνη· ὁλημερὶς ἀντήχαε τὸ καψοκόνακο ἀπ' τοὺς στριγγλιάρικους ἤχους της· τὰ κεραμίδια πάγαιναν νὰ σπάσουν. Ἐκεῖ νὰ σ' ἔχω ν' ἀκοῦς καὶ νὰ θαμάζης· τί θές, τί ἀποθυμάει ἡ ψυχούλα σου ν' ἀκούσης· οὔλους τοὺς χαβάδες καὶ τὰ νούμερα. Θὲς χασάπικα, θὲς ζεϊμπέκικα, θὲς χασικλίδικα, θὲς ἀμανέδες· τὸ νοῦ τοὺς εἶχε ἀσηκώσει τοῦ καψοθάνου καὶ τῆς μανούλας του· μήτε νὰ συλλοϊστοῦν μήτε νὰ μιλήσουν ἐδύνονταν οἱ δόλιοι. Τὸ ἴδιο καὶ τὶς νύχτες· τοῦτος καὶ κᾶνα δυὸ ἄλλοι ὅμοιοι του καὶ προκομένοι· οὔλο τὸ χωριὸ κι' οἱ δρόμοι, τὰ καλντερίμια καὶ ἡ πλατέα ἀντήχαε ἀπὸ τοὺς ἤχους τῆς ξεφουσάρας του. Ἔκαναν καντάδες καὶ χτυποῦσαν καὶ σιδεράκια γιὰ τὸ ἴσιο· ὁλονυχτὶς ὡς τὰ χαράματα.

Πρόγκαγαν τὰ πράματα στὶς μάντρες, ξεφάντωναν τὰ κοτερὰ μεσ' στὰ κοτέτσια, οὔρλιαζαν οἱ σκύλοι· ἄσε τὶς βρυσιὲς καὶ τὰ βαρυγκόμια ποῦτρωγαν πίσ' ἀπ' τὰ παράθυρα, τὰ κερατηλίκια καὶ τὶς κατάρες κι' ὄχι σπάνια καὶ καμμιὰ κανάτα σαπουνάδες μεσ' στὰ μοῦτρα. Ποὺ στάχτη καὶ κουνιαχτὸς νὰ τσ' οὔχε γίνει, πόσες φορὲς τοὺς 'ρχόταν μουσκεμένος....

* *

Μὲ τρόπο τὸν ἐζύγωνε καμμιὰ φορὰ ὁ Καπταθάνος καὶ πάντα μὲ τὸ καλὸ καὶ τὴν ὁρμήνεια.

Σὰν τὸν πετύχαινε στὸ σπίτι νὰ λαδώνη τὴ διμούτσουνη ἢ νὰ ζουρίζεται, τοῦ καλανάρχαε πάντα καὶ τὰ ἴδια.

«...Πῶς κάνει ἄσκημα νὰ σκοτώνη τὸν καιρό του ἔτσι καλοκαθούμενος· πὼς ἔπρεπε νὰ στρώση ν' ἀπαγκάη κι' αὐτὸς τὸ καρβέλι τοῦ σπιτιοῦ ποὺ λίμαξε τὸ ψωμάκι, πὼς ἀργὰ θὰ συλλοϊστῆ τὰ λόγια τοῦ πατέρα καὶ τῆς μάνας του· πὼς γδύθηκαν κι' ἀρρώστησαν ἀπ' τὴν ἀναφαγιὰ καὶ τὴν ξεραΐλα, πὼς οἱ φίλοι του, αὐτοὶ οἱ σγαρίληδες, θὰ τὸν ἔπαιρναν στὸ φινάλε στὸ λαιμό τους· πὼς μόνο αὐτόνε, τὸν ὑγιὸ τοῦ Καπταθάνου καὶ τῆς Βιελέττας, ἔδειχναν στὸ χωριὸ μὲ τὸ δάχτυλο καὶ τὸν ἀπόφευγε ὁ κόσμος· νὰ πάψη πλειὸ νὰ νυχτοπορπατῆ καὶ νὰ νταΐζη· πὼς εἶχε γίνει βάσανο τοῦ κόσμου καὶ πὼς ἔτσι θὰ τὸν ξάπλωναν καμμιὰ νύχτα καὶ θὰ πάγαινε σάν σκυλὶ στὸν τράφο· πὼς αὐτὸς κι' ἡ καψομάνα του θ' ἀπόθαιναν ἀπὸ τὸ σικλέτι τὸ δικό του»....

Αὐτὸς ἀφρουγκαζόταν — ξακολουθῶντας τὴ δουλειά του — χωρὶς νὰ βγάνη τσοῦτα.

Ἦταν αὐτὸ ἕνα καλὸ ποὺ εἶχε· σεβόταν πάντα τὸν πατέρα του μπροστά του.

Γιάννης Σκαρίμπας

Κι' ὁ Καπταθάνος ἐξακολούθαε τὰ ἴδια.

.... «Δυὸ ἄντρες αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ πορπατοῦν καὶ νὰ θαμάζουν. Μοναστῆρι ἔπρεπε νάταν τὸ σπίτι· κερακαπτάνισσα ἔπρεπε νὰ λέγαν τὴ μάνα του τὴν καψαρὴ ποὺ τὴν κατάλυσαν τὰ βάσανα κι' οἱ φτώχειες. Καπτάνιος ἦταν αὐτὸς κι' ἔγινε τρατάρης γιὰ ἐλόγου του· ἄλλος ἔχει τὴν τράτα, τὴ Φλώρα τους, καὶ χαίρεται τὰ κάλλη της καὶ τ' ἀγαθά της· ἄχ, αὐτὸ τὸ σαράκι θὰ τὸν ἔτρωγε. Ἄχ τέτοιο σκαρί... τέτοια τράτα»...

Ἔτσι σιγὰ σιγὰ κι' ἀθέλητα ἔφερνε τὴν κουβέντα πάντα στὰ ἴδια καὶ στὰ ἴδια.

....«Τί κάθεσαι μωρὲ κι' ὁλονυχτᾶς στὰ σοκάκια μὲ μιὰ ξεφουσάρα φυσαρμόνικα; οἱ καλὲς κοπέλλες δὲν ξιππάζουνται ἀπὸ κουμποῦρες καὶ ῥεμπέτες· οὔλου τοῦ κόσμου τὰ παιδαρέλια ξεπετάχτηκαν παληκαράκια σεμνὰ καὶ φρόνιμα κι' οὔλο τὶς καλλίτερες κοπέλλες καπαρώνουν καὶ παντρεύονται· ποῦσαι σὺ μωρὲ κι' ἡ προκοπή σου; ποιὸς γυρίζει νὰ κυττάξη τὸ κονάκι μας;

Ἂν ἤθε εἶχες σὺ προκοπὴ καὶ χαΐρι, θᾶχα κι' ἐγὼ ἄλλον ἀέρα στὸν κόσμο τοῦτο. Θᾶμουν κι' ἐγὼ ὁ ἔρμος πάλι καπετάνιος· τὴν καλλίτερη νύφη θᾶχαμε σπίτι μας καὶ τὴν πρώτη τράτα στὸ λιμάνι· ναί, μωρὲ Τοῦρκο, νύφη ἀρχόντισσα καὶ τράτα Κουλουριώτικη...

Ἄχ, τί κακὸ ποὺ μοῦχεις καμωμένο· κρῖμα στὰ νειάτα σου καὶ στὴ λεβεντιά σου... κρῖμα στὴν ἐξυπνάδα σου...

Ὁ γιὸς τῆς Σουράβλως μὲ τόνομα παντρολογιέται μὲ τιμὴ καὶ μὲ δόξα· ποιός; αὐτὸ τὸ θρασῆμι.

Ἔκαμε προκοπὴ ὅμως κι' ἔλαβ' ἀξία· πᾶν κι' ἔρχονται οἱ συμπεθεριὲς στῆς θειᾶς Σουράβλως· τώρα λὲν καὶ γιὰ τὴ θυγατέρα τοῦ Τουρκόγιαννου· τῶχει πάρει κι' αὐτὸς ἀπάνω του καὶ μετράει καὶ λογαριάζει· θὰ πάρη τράτα λέει τρικούβερτη. Σὰ γίνη θὰ ζητήση τὴ Τουρκογιαννοπούλα καὶ βέβαια θὰ τὴν πάρη· ἂς εἶν' καλὰ ἡ προῖκα.

Ἄντε τότε νὰ πᾶμε κι' οἱ δυό μας νὰ τραβήξουμε τὸν κρόκο στὴν τράτα του γιὰ μιὰ κουραμάνα πᾶσα μέρα καὶ μιὰ τσανάκα ψαρόσουπα»....

Μόνο σὰν ἔφτανε στὸ σημεῖο τοῦτο τῆς γκρίνιας του ὁ Καπταθάνος ἀντίκρυζε πάντα τὸ βλοσυρὸ βλέμμα τοῦ γιοῦ του κι' ἄκουγε καὶ τὴ φωνή του:

....«Ξέρεις καλὰ πὼς ἡ Σταυρούλα τοῦ Τουρκόγιαννου δὲν τόνε θέλει· μήτε νὰ τὸν ἰδῆ μήτε νὰ τὸν ἀκούση. Τότε γιατὶ κάθεσαι καὶ χολοσκᾶς καλὰ καθῶντας;...».

Καὶ χαμηλώνοντας ἀπότομα τὴ φωνή του — ποῦπαιρνε ἔτσι μιὰ συρτὴ βραχνάδα — ἐξακολούθαε σφίγγοντας τὰ δόντια του καὶ τὸ κοντάκι τῆς διμούτσουνης:

....«Καλὰ θὰ κάνη τὸ τσογλάνι νὰ μὴν πολυμελετάη τὴ θυγατέρα τοῦ Τουρκόγιαννη ποιόνε θὰ πάρη αὐτή, θὰ τὸ ἰδῆ κι' αὐτὸς κι' ὁ κόσμος οὔλος»....

Τότε ὁ Καπταθάνος σώπαινε· ἡ γλῶσσα του ἔπαυε νὰ λαλῆ καὶ νὰ λέη· κύτταζε μόνο σιωπηλός, θλιβερός, ἀκίνητος. Μέσα του ὅμως ἕνας νοερὸς λογοχείμαρρος — τρυφερὸς τοῦτος, στοργικός, γλυκοείπωτος—ἐρέθιζε ἡδο-

νικὰ τὸ νευρικό του σύστημα, τὸ ἀποσκληρωμένο, τὸ χοντρό, τὸ δυσερέθιστο. Δὲν ἔννοιωθε καλὰ τ' ἦταν ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἔπνιγε. Μόνο τοὐρχόταν, ἔτσι, μιὰ διάθεση, σὰ νἄθελε ν' ἁρπάξῃ τὸ γιό του νὰ τὸν σφίξῃ στὴν ἀγκαλιά του, νὰ τὸν φιλήσῃ· δὲν τῶκανε ποτές του ὅμως· συγκρατιόνταν κι' ἔφευγε· ἔφευγε σκυφτός, βαρειός, μερακωμένος· ὄξω στὸ δρόμο ἔπαιρνε τὸ μονοπάτι· ἦταν ἕνας δρομάκος φειδωτός, ἀλαφροπατημένος, δυσδιάκριτος, ποὺ φειδοσέρνονταν σύρριζα ἀπὸ κάτι μάντρες καὶ φράχτες· πήγαινε κατ' εὐθεῖαν· ἤξερε ποῦ πήγαινε· ἦταν βέβαιος. Βάδιζε ἀργά, σκεφτικά, ἴσα γιὰ τὴν ταβέρνα τοῦ Χιώτη. Ἐκεῖ χωνότουν μέσα γοργὰ καὶ κάθουνταν σὲ μιὰ ἀπ' τὶς πάντα μισοσκότεινες ἄκρες της· ἀνάπνεε λαίμαργα τὴ βαρειά της ἀτμόσφαιρα ποὺ πεντεβόλαε ἀπ' τὴν ξυνίλα τοῦ κρασιοῦ καὶ τῆς μάκας.

Κι' ἄρχιζε νὰ πίνῃ μὲ δίψα· ἔπινε ὅσα λεφτὰ εἶχε, ἔπινε βερεσέ, ἔπινε καὶ τὰ βιδάνια.

Κι' ὅταν — τὰ γλυκὰ σουρουπώματα — ὅλα γινόσαν ὥραϊα, χαρωπά, εὐτυχισμένα, ἀσηκωνότουν κι' αὐτὸς γιὰ τὸ κονάκι.

Μιὰν ἀγάπη βαθειά, πλατειά, ἀπέραντη ἦταν κείνη ποῦ ἕνοιωθε στὰ στήθεια του γιὰ οὖλα τὰ πράματα, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τὶς πόρτες, γιὰ τὰ δέντρα. . . .

Τράβαγε στρεκλῶντας, μονολογῶντας καὶ στέκονταν. Μονολογοῦσε ἀγάλι, στοχαστικὰ μπερδεμένα.

Περίχαρη γαλιάντρα ἡ γλῶσσα του ἄλεθε λόγια πολλὰ καὶ τὰ στερνὰ λόγια τοῦ γιοῦ του τοῦ Παμίνου.

Αὐτὰ πάντ' ἀνάδευαν μέσα του, πάντα δούλευαν σὰ βαριὲς ἀκατάπαυστα, ἐπίμονα, κάτου ἀπ' τοὺς γλυκοὺς διαλογισμοὺς τοῦ μυαλοῦ του, κάτου ἀπὸ τὴν πλατειὰ χαρὰ ποὺ ἕνοιωθε μέσα του.

« . . . . ποιὸς θὰ πάρῃ τὴ Σταυρούλα, θὰ τὸ μάθῃ κι' αὐτὸς κι' ὁ κόσμος οὖλος....» ....«Κι' ὁ κόσμος οὖλος....». ἔκανε ἔπειτα φωναχτὰ καὶ προχωροῦσε. . . . Θεέ μου πῶς, πορπατοῦσε· ἀλλοῦ πάταγε, ἀλλοῦ βρισκόταν, μονολογοῦσε, χειρονόμαε.

Ἀντίκρυα στὸ λιμάνι ἐστέκονταν.

Ἦταν ἐκεῖ πάντα ἡ Φλώρα του, φουνταρισμένη, ἁλυσσοδεμένη, σκλάβα παντοτεινὴ καὶ σεμνὴ τοῦ ὀχτροῦ του,

Τότε στήλωνε τὰ πόδια του στὴν ἀμμουδιὰ καὶ τὴ θολὴ ματιά του ἀπάνω της.

...«Τέτοιο σκαρί... τέτοια τράτα....»

Φούσκωνε ἡ καρδιά του ἡ ἁπλῆ, ἡ γενναία.

Τὴν θωροῦσε καταμπρός του καὶ τῆς ἔλεγε, τῆς μιλοῦσε γλυκά, παθητικὰ μπερδεμένα.

Πότε φωναχτά, πότε τραυλά, ποτ' ἀπ' ἀγάλι, τὴ προσφωνοῦσε μὲ λόγια, μὲ χειρονομίες, μὲ νοήματα. Πατοῦσε ἕνα βῆμα ὀμπρός, ἕνα πίσω.

Ἔκανε λὲς καὶ τὴν ὁρμήνευε καὶ τὴν πονοῦσε κι' ἄλλοτε λὲς καὶ τὴ φοβέριζε..

Κι' ἐνῷ αὐτὴ τὸν θωροῦσε μὲ τὰ γλαρά της τὰ ὄκια περίσκεφτη, αὐτὸς καλαναρχοῦσε πάντα τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια....

«.... Ἄχ, τέτοιο σκαρί.... τέτοια τράτα....».

Χαλκίδα, Ἰούλιος 1923.

ΓΙΑΝΝΗΣ Ε. ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

ΕΜΙΛΕ ΒΕΡΧΑΡΕΝ

LES HUPES D'APRÈS-MIDI

XXVI

Οἱ χρυσὲς βάρκες, ποὺ ἔφυγαν, τοῦ ὡραίου καλοκαιριοῦ, τρελλὲς
Γιὰ τἄπειρο, ξανάρθαν κουρασμένες
Ἀπ' τὰ αἱματένια μάκρητα καὶ μὲ μονότονες κουπιὲς
Τραβᾶν ἀπάνου στὰ νερά, θλιμένες,

Σὰ λίκνα ποὺ κοιμώντουσαν λουλούδια χινοπωριανά.
Κοίτονται, χρυσοστέφανα τὰ κρίνα, λυπημένα
Καὶ μόνα τὰ τριαντάφυλλα, πιὸ πέρ' ἀπὸ τὸ θάνατο
Νὰ ζήσουν, πολεμᾶν ἀπελπισμένα.

Τί γνοιάζει, κι' ἂν στὰ κάλλη τους φέγγουν, χινόπωρο, ἄνοιξη;
Ρουφᾶν οἱ πόροι τους οἱ ἁπλοὶ πλέρια τὴν κάθε λάμψη
Κι' ὅταν πεθαίνει ὁ οὐρανὸς κάτου ἀπὸ μπόρας σύγνεφα
Σὲ μεθυσίου κατάνοιξη, βυθίζονται, ὡς ἀστράφει.

Κι' ἐσεῖς ψυχές μας, μοιάζετε, κι' εἶστε σὰν τὰ τριαντάφυλλα:
Τῶν κρίνων τὴν περηφανιὰ δὲν ἔχουνε ἀποχτήσει,
Μὰ ὅμως κρατᾶν στὰ φύλλα τους ἀνάμεσα
Τὸ ἀθάνατο καὶ τὸ ἱερὸ μεθῦσι.

XV

Νόμιζα ναρκωμένη πιὰ τὴ χαρά μας, αἰώνια,
Σὰν ἕναν ἥλιο πρὶ νυχτώσει μαραμένο,
Τὴ μέρα ποὺ μὲ τράβηξε, βαριά, στὴν πολυθρόνα
Τῆς πλήξης, μὲ τὸ μπράτσο της, ἡ ἀρρώστια, μολυβένιο.

Κῆπος, λουλούδιά, σκιάχτρα εἶταν καὶ δολερὰ γιὰ μένα,
Πονοῦσα, βλέποντας νὰ καῖν λευκὰ τὰ μεσημέρια,
Ζαί κουρασμένα ἦταν πολὺ κι' ὅλας τὰ δυό μου χέρια
Γιὰ νὰ κρατήσουν τὰ πουλιὰ τῆς εὐτυχιᾶς, κλεισμένα,

Τὰ πάθια μου δὲν ἦταν πιὰ παρὰ φτωχὰ βλαστάρια
Ποῦ σὰν ἀγκάθια δαγκανόντουσαν στὸν ἀέρα,
Κι' ἕνοιωθα τὴν καρδιά μου ἐγώ, πάγο μαζὺ καὶ χόβολη
Καὶ στὴ συγνώμη, ἀντάρτισα καὶ στέρφα πέρα ὡς πέρα.

Μὰ μοῦ ἔλεγες ἐσὺ τὴ λέξη ποὺ ὄμορφα παρηγορεῖ
Μεσ' τὴν ἀπέραντη ἀγάπη ψάχνοντάς την,
Καὶ μὲ τὴ φλόγα τῆς καρδιᾶς σου ζοῦσα καὶ ζεσταίνομουν
Τὴ νύχτα, ὡς ὅτου ἡ μέρα ἐρχόταν διώχνοντάς την.

Ὁ τιποτένιος ἄνθρωπος ποὺ αἰστάνομουν
Πῶς ἤμουν γιὰ ὅλους καὶ γιὰ μέ, δὲν ἤμουνα γιὰ σένα,
Μοῦ ἔκοβες ἀπὸ τοῦ παραθυριοῦ τὴν ἄκρη λούλουδα
Καὶ στὴν ὑγειὰ μαζύ σου ἐγὼ πίστευα φτερωμένα,

Καὶ μοῦ ἔφερνες τὸν ἄνεμο τῶν χωραφιῶν καὶ τῶν δασῶν,
Τὸ φρέσκο ἀγέρι, στὶς πτυχὲς μέσα στὸ φόρεμὰ σου,
Καὶ τοῦ βραδιοῦ, καὶ τῆς αὐγῆς τὶς εὐωδιές,
Κι' ὅλο τὸν ἥλιο στὰ βαθειὰ καὶ δροσερὰ φιλιά σου.

Ἀθῆναι 1929 Μεταφραστής: Ξ. Π.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΣΠΑΤΑΛΑ

ΑΠΟ ΝΥΦΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥΧΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Τὰ πιὸ τραγικά, τὰ πιὸ κωμικὰ καὶ τὰ πιὸ παράξενα περιστατικὰ παρουσιάζονται σ' ἐμᾶς τοὺς δικηγόρους. Κι' ἂν πῶ πῶς ἡ κάθε δίκη ποὺ μᾶς παρουσιάζεται κρύβει μέσα της καὶ μιὰ σοβαρὴν ὑπόθεση γιὰ δρᾶμα, κωμωδία, μυθιστόρημα ἢ διήγημα, δὲ λέω καμμιὰν ὑπερβολή.

Προχτὲς μοῦ παρουσιάστηκε μιὰ γυναῖκα μεσόκοπη, μπασμένη στὰ σαράντα μὰ νοστιμοῦλα, καὶ μοῦ ἀνάθεσε νὰ προστατέψω τὰ συμφέροντά της στὰ δικαστήρια.

Κάποιος ἐπέθανε καταμόναχος, κι' αὐτὴ ἐπροστάτεψε τὴν περιουσία ποὺ βρέθηκε στὸ σπίτι του, καὶ δὲν ἄφησε τρίτους νὰ τὴ σφετεριστοῦνε μὲ πλεχτάνες καὶ πλαστογραφίες, μὰ εἰδοποίησε τὴν Ἀστυνομία. Καὶ τώρα ζητάει νὰ λάβῃ τὰ νόμιμα ποσοστά της.

Ὡς ἐδῶ τὸ πρᾶμα εἶναι ἁπλὸ καὶ φυσικό. Γειτόνισσα τοῦ ἀνθρώπου, θὰ πῆτε, ποὺ πέθανε καταμόναχος, κι' ἀπὸ φιλοδίκαια αἰστήματα κινούμενη, δὲν ἄφησε τοὺς ἅρπαγες νὰ διαγουμίσουνε τὴν ξένη περιουσία.

Πράξη ἀξιοπαίνετη, ποὺ θαυμάσια ἔκαμε ὁ νομοθέτης καὶ τὴν ἀντάμειψε, μὰ ποὺ φαίνεται πὼς δὲν τὴν ἀναγνωρίζουνε κ' οἱ κληρονόμοι, ποὺ προτιμᾶνε νὰ πέσουνε στὰ δικαστήρια καὶ στὰ ἔξοδα, παρὰ νὰ δώσουνε στὴ γυναῖκα μὲ τὸ καλὸ τὰ τιποτένια ποσοστὰ ποὺ δικαιοῦται.

Τώρα νὰ ἐξηγοῦμαι: αὐτὸ τὸ προσθέτω ἀκαδημαϊκό, γιατὶ ἂν δὲν εἴτανε τέτοιοι οἱ ἄνθρωποι, νὰ τοὺς ἀρέσουν οἱ ἀδικίες, οἱ πονηριές, οἱ ἀπάτες καὶ κάθε κακό, νὰ μὴν ἀναγνωρίζουνε τὸ δίκιο τοῦ διπλανοῦ τους καὶ συχνὰ νὰ νομίζουνε πὼς ἔχουν ὅλα τὰ δίκια, καὶ τὴ στιγμὴ ἀκόμη ποὺ ἔχουν ὅλα τὰ ἄδικα, ἐμεῖς οἱ δικηγόροι θᾶμαστε σχεδὸν τελείως ἄχρηστοι, ἐνῷ στὴν πραγματικότητα ἀκμάζουμε καὶ βασιλεύουμε. Τέτοιο εἶναι τὸ περιεχόμενο τῆς ζωῆς, κ' ἐμεῖς οἱ δικηγόροι, μέσα στὴν ἀπέραντη ποικιλία τῶν ἀντιθέσεων, προσφέρουμε τὶς ὑπηρεσίες μας σὲ δίκαιους καὶ σὲ ἄδικους, ἀπαράλλαχτα ὅπως προσφέρει κι' ὁ Μεγαλοδύναμος τὴ βροχή του.

Μ' ἂς ἀφήσουμε τὶς θεωρίες, γιατὶ ὁ καθένας, σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά του, ἔχει καὶ τὶς ἰδέες του, κι' ἂς

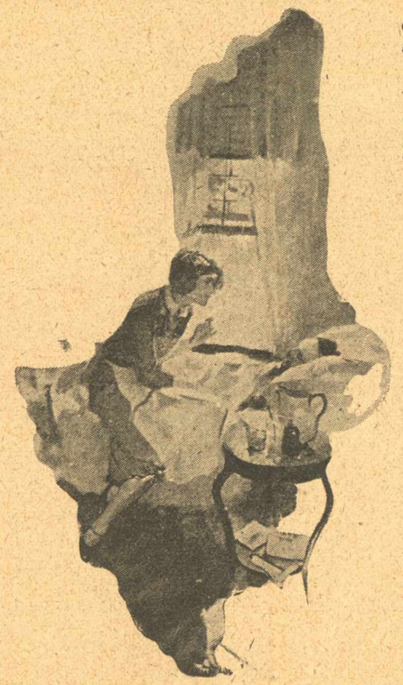

Ξαγρυπνοῦσε κοντὰ στὸν ἄρρωστο.

γυρίσουμε στὴν πελάτισσα ποὺ λέγαμε.

Μοῦφερε τ' ἀποδειχτικά της, τοὺς μάρτυρές της καὶ μοῦ ἐξιστόρησε τὸ περιστατικό. Μὰ μοῦ τὸ διηγήθηκε μὲ τόση συγκίνηση, μὲ τόση λύπη, δακρύζοντας κι' ἀναστενάζοντας κάπου-κάπου, ποὺ μ' ἔκαμε νὰ ξαφνιστῶ.

Κι' ἀδερφός της νἆταν ὁ μακαρίτης θὰ κρατοῦσε περισσότερο τὸν πόνο της.

Ὑποψιάστηκα κάποιον παλαιὸν ἐρωτικὸ δεσμό, καὶ τὴν ἐρώτησα:

— Τὸν ἠξέρατε ἀπὸ πολλὰ χρόνια τὸ μακαρίτη;

— Δυστυχῶς ὄχι—μοῦ ἀπήντησε.— Δὲν τὸν ἐγνώρισα παρὰ κατακοιτάμενον ἄρρωστο στὸ κρεββάτι, λίγες ἡμέρες πρὶν πεθάνῃ.

Καὶ τὰ λόγι' αὐτὰ τἆπε μὲ τόσο σπαραχτικὸν τόνο, ποὺ μ' ἔκαμε νὰ σαστίσω ἀκόμη περισσότερο.

Ἡ περιέργεια ποὺ μοῦβαλε μ' ἔκαμε νὰ παίζω τὸ ρόλο τοῦ ἀνακριτῆ, κι' ἀπὸ κουβέντα σὲ κουβέντα, κι' ἀπὸ λόγο σὲ λόγο, ἔβγαλα μιὰν ὁλόκληρη ἱστορία, ποὺ ἂν μοῦ τὴ λέγανε θὰ τὴν ἔπαιρνα γιὰ παραμύθι.

Ὁ Νῖκος ὁ Πετσᾶς, δάσκαλος, πρόσφυγας ἀπὸ τὴν Πόλη, ἀπόχηρος ἀπὸ χρόνια κι' ἄτεκνος, μπασμένος πιὰ στὰ πενῆντα καὶ σκεφτόμενος τὰ γεράτειά, ποὺ τἄβλεπε νὰ πλησιάζουνε μ' ὅλες τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς ἀνάγκες τους, εἶχε ἀποφασίσει νὰ ξαναπαντρευτῇ.

Ἐζητοῦσε γυναῖκα μεστωμένη, εἴτε χήρα, εἴτε μεγαλοκοπέλα, τοῦ εἴταν ἀδιάφορο, κ' ἔτυχε νὰ τοῦ προξενέψουνε μιὰ προσφυγοποῦλα μὲ τὴ φωτογραφία της. Νόστιμη ἀρκετά, στὴν ἡλικία ποὺ τὴν ἤθελε, γραμματισμένη ὁπωσδήποτε, νοικοκυρὰ καὶ μαθημένη ἀπὸ τὶς προσφυγικὲς περιπέτειες νὰ μὴν ἔχῃ καὶ μεγάλες ἀξίωσες ἀπὸ τὴ ζωή, εἴταν ὅπως τὴν ὀνειρευόταν ὁ δάσκαλος, ποὺ κι' αὐτὸς δὲν ἐζητοῦσε προῖκες καὶ μετρητά.

Ἔπειτ' ἀπὸ τὶς πρῶτες συστάσεις κι' ἀπὸ τὴν προξενιὰ μὲ τὴ φωτογραφία, ὁ δάσκαλος ἐκίνησε ἀπὸ τὴν ἐπαρχία ποὺ εἴτανε διορισμένος, ἦρθε στὴν Ἀθήνα, ἐζήτησε πληροφορίες γιὰ τὴ νύφη, ἐσυναντήθηκε μὲ τοὺς γονέους της, ἔμειν' εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴ γνωριμιά τους, κι' ἀφοῦ ἐμείνανε σ' ὅλα σύμφωνοι, ἐδώσανε ὑπόσχεση τελειωτική. Μόνο ποὺ τὸ κορίτσι ἔλειπε προσωρινὰ στὴ Θεσσαλο-

νίκη, ὅπου εἶχε πάει γιὰ λίγο διάστημα νὰ καθίσῃ μὲ μιὰ θειά της, ἀδερφὴ τῆς μητέρας της, ποὺ εἶταν ἀποκαταστημένη ἐκεῖ.

Ὁ δάσκαλος δὲν ἐστενοχωρήθηκε καθόλου· δὲν εἶχε ἀνάγκη νὰ ἰδῇ πιὰ τὸ κορίτσι γιὰ νὰ πειστῇ· μάλιστα, ἐπειδὴς ἐβιαζότανε νὰ ξαναγυρίσῃ στὴ θέση του, δὲν ἤθελε νὰ τῆς γράψουνε ἄρθῃ βιαστικὰ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὴν ἰδῇ. Σὲ κανένα μῆνα ποὺ θὰ κάνανε τὰ σχολεῖα ἐξετάσεις θὰ γύριζε κι' αὐτός, καὶ τότες θὰ γνωριζόντανε ἀναμεταξύ τους καλύτερα, καὶ θὰ κάνανε καὶ τοὺς γάμους τους.

Οἱ γονέοι ὅμως τοῦ κοριτσιοῦ τοῦ γράψαν ἀμέσως τὰ εὐχάριστα νέα, καὶ τὸ εἰδοποιήσανε νὰ γυρίσῃ γρήγορα στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ ἑτοιμάσῃ τὰ χρειαστὰ γιὰ τὸ γάμο του. Κ' ἐνῷ ἐκείνη ἀναχωροῦσε ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ἀμέσως, γεμάτη χαρὰ καὶ συγκίνηση, φτάνοντας στὴν Ἀθήνα εὕρηκε τὸ δάσκαλο ἄρρωστο βαρειά.

Ὁ δάσκαλος, πρὶν ἀκόμα ἀναχωρήσῃ γιὰ τὴ θέση του, ἀρρώστησε ἀπὸ γρίπη, κι' ἀπὸ μέρα σὲ μέρα ἐπήγαινε ὅλο καὶ χειρότερα. Κ' ἐπειδὴς εἶτανε μόνος, καὶ χωρὶς ἄνθρωπο νὰ τὸν περιποιηθῇ, ἡ νέα ἐθεώρησε ὑποχρέωσή της νὰ πάῃ ἐκείνη, θέλοντας ἔτσι νὰ γνωρίσῃ κι' ἀπὸ κοντὰ τὸ μελλούμενον ἄντρα της καὶ νὰ τοῦ δείξῃ συγχρόνως καὶ τὸ ἐνδιαφέρον της γιὰ κεῖνον.

Ὅταν ἡ γυναῖκα ἐπῆγε στὸ δωμάτιό του, ὁ μελλούμενος ἄντρας της εἶτανε σβυσμένος ἀπὸ τὴν ἐξάντληση κι' ἀπὸ τὸν πυρετό. Τὴν ἐδέχτηκε μὲ κάποια χαρά, ποὺ δείχτηκε στὰ μάτια του καὶ στὰ χείλη του φευγαλέα, μὰ ποὺ δὲν ἐμπόρεσε νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ μὲ λόγια. Ἡ γυναῖκα ἔμεινε πιὰ μαζί του, καὶ δὲν ἔφευγε ἀπὸ τὸ προσκέφαλό του μήτε μέρα μήτε νύχτα. Ἡ βαρειὰ κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τῆς εἶχε στείλει ἡ μοῖρα νὰ τῆς ξεπλερώσῃ τόσα καὶ τόσα ὀνείρατα, ποὺ ἀπὸ μικροῦλα ἔπλαθε μονάχη ἑτοιμάζοντας τὰ προικιά της, μὰ καὶ τόσες καὶ τόσες πίκρες καὶ μαράζια ποὺ τῆς ἐμαραίνανε τὴν ψυχή, βλέποντας πιὰ τὸν ἑαυτό της νὰ συναριθμιέται μὲ τὶς γεροντοκόρες, τῆς εἶχε ἀναπτύξει ἕνα ζῆλο, ποὺ δὲν τὴν ἄφηνε νὰ φύγῃ ἀπὸ κοντά του.

Ποιὸς ξέρει μιὰ σαραντάρα μεγαλοκοπέλα, ποὺ δὲν εἶτανε κι' ἄσχημη, καὶ ποὺ τὴν ἐποχὴ τῆς νεαρῆς ἡλικίας της ἔστεκόταν οἰκονομικῶς καλά, ποιὸς ξέρει στὸ κεφάλαιο τοῦ ἔρωτα ποιὲς περιπέτειες καὶ ποιοὺς καημοὺς νἆχε γνωρίσει! Καὶ ποιὸς ξέρει ποιὲς ἀδικίες νὰ τῆς εἶχε κάμει ὁ πόλεμος μὲ τὴ Μικρασιατική μας καταστροφή, ποιὸς ξέρει ποιὲς ἐλπίδες νὰ τῆς εἶχε κάψει, ποὺ τώρα μαζὶ μὲ τὴν κάποια της οἰκονομικὴ στενοχώρια καὶ μὲ τὸ προχώρημα τῆς ἡλικίας της, νὰ τὴν ἐκάνανε νὰ δεχτῇ μὲ λαχτάρα τὸν ὥριμο καρπὸ ποὺ τῆς ἔστειλεν ἡ μοῖρα!

Κι' ὁ μελλούμενος ἄντρας της, μ' ὅλη τὴν ἐξάντληση τῆς ἀρρώστιας καὶ μ' ὅλα τὰ πενῆντα του χρόνια, ἔδειχτε πὼς ἐδιατηροῦσε κάποιαν ἀνθηρότητα. Εἴταν ἕνας χαϊδάνθρωπος, μ' εὐγενικὴ φυσιογνωμία καὶ μὲ νόστιμα χαραχτηριστικά, κι' ὅσο νὰ μὴν εἴτανε τὸ πλᾶσμα τοῦ ὀνείρου της, δὲν εἴτανε καὶ δυσάρεστος. Ἡ μόνη δυσαρέσκεια εἴτανε πὼς τὸν ἐπρωτογνώρισε σ' ἐκείνη τὴν κατάσταση, καὶ δὲ μποροῦσε ν' ἀλλάξῃ καὶ δυὸ λόγια μαζί του.

Τὸ ρόλο τῆς νοσοκόμας τὸν ἔπαιξε γιὰ κάμποσες ἡμέρες, μὰ ὁ ἄρρωστος ποὺ ἐνοσήλευε ἀπὸ κακὰ ἐπήγαινε ὅλο καὶ χειρότερα, ντύνοντας πένθιμα καὶ τὶς ἐλπίδες κιὶ τὰ ὄνειρα τῆς ὥριμης γυναίκας ἐπάνω στὸ ἄνθισμά τους.

Ποτὲ ἀδερφή, ποτὲ μητέρα δὲ θὰ περιποιήθηκε ἄρρωστο μὲ μεγαλείτερο χτυποκάρδι ἀπὸ τὸ δικό της. Ἡ μοῖρα τῆς ἔχαμογέλασε, γιὰ νὰ τὴν κάμῃ νοσοκόμα τοῦ ἄντρα ποὺ δὲν ἐγνώρισε, καὶ γιὰ νὰ τὴν κάμῃ χήρα πρὶν τῆς φορέσῃ τὸ στεφάνι!

Κ' ἐκείνη ἀγωνιζόταν ἐναντίον τῆς ἀδυσώπητης μοίρας, παλεύοντας νὰ πάρῃ ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ Χάρου τὶς ἐλπίδες καὶ τὰ ὄνειρά της.

Μένοντας ὅλη τὴ νύχτα καὶ πολλὲς ὧρες τὴν ἡμέρα μαζί του, πότ' ἐκοίταζε τὴν ἐξάντληση τοῦ μελλούμενου ἄντρα της μὲ χτυποκάρδι· πότ' ἐπαρατηροῦσε τὴν εὐγενικὴ φυσιογνωμία του, τὴν ἐξευγενισμένη ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ λυώσιμο τῆς ἀρρώστιας, κι' ἐμελετοῦσε προσεχτικὰ ἕνα-ἕνα τὰ χαραχτηριστικά του, ἀρχίζοντας ἔτσι νὰ βρίσκῃ σ' ἐκεῖνα θέλγητρα ἐξαιρετικά, καὶ νὰ τὰ ζωγραφίζῃ μ' ἔρωτα μέσ στὴν ψυχή της· πότ' ἐπαρακολουθοῦσε ἀνήσυχη τὴν ἀνησυχία του καὶ τ' ἀνεβοκατέβασμα τοῦ πυρετοῦ του, νοιώθοντας νὰ καίῃ κι' αὐτή, σὰ νἆχε πυρετό· πότ' ἐσυλλογιζόντανε σκηνὲς μελλοντικές, γεμάτες τρυφερότητα, ὅπου ἐκείνη θὰ τοῦ μιλοῦσε γιὰ τοὺς καημούς της καὶ γιὰ τὴν ἀρρώστια του, καὶ διαρκῶς ἐζητοῦσε ν' ἀνακαλύψῃ σημεῖα καλυτερεμοῦ, μὰ ποὺ ἡ ἄλλη στιγμὴ ἀπόδειχτε γιὰ χαμένα.

Καὶ χαμένες ἐπῆγαν ὅλες της οἱ προσπάθειες, οἱ ἀγωνίες, τὰ χτυποκάρδια, οἱ δέησες. Σὲ λίγες ἡμέρες ὁ ἄνθρωπος ὑπόκυψε στὸ μοιραῖο του τέλος, ἀφίνοντας πάλι ἐλεύτερο κορίτσι τὴ μελλούμενή του γυναῖκα.

Οἱ γονέοι τῆς ἀπαρηγόρητης κόρης καὶ μερικοὶ γειτόνοι φρόντισαν ἀπὸ ὑποχρέωση πιὰ γιὰ τὴν κηδεία τοῦ παντέρημου ἀνθρώπου.

Ἀνοίξανε τὸ μπαοῦλο του γιὰ νὰ βροῦνε τὰ καθαρά του ἀσπρόρουχα καὶ τὰ φορέματα ποὺ θὰ τοῦ βάζανε γιὰ σάβανα. Κ' ἐκεῖ ποὺ ψάχνανε, ποιὰ ἔκπληξη! ὁ δάσκαλος, ὁ Νῖκος ὁ Πετσᾶς, εὑρέθηκε πὼς εἴταν ἑκατομμυριοῦχος.

Μέσα στὸ μπαοῦλο του εὑρέθηκε τὸ βιβλιάριο μιᾶς Τράπεζας, ὅπου ἔδειχτε πὼς εἶχε καταθέσει ἑνάμισιν ἑκατομμύριο δραχμές, ὅλο σ' ὁμολογίες!

Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ θησαυροῦ ἔκαμε κατάπληξη, καὶ μερικοί, νικημένοι ἀπὸ τὸν πειρασμό, ἐπροτείνανε νὰ τὸν κάμουνε μοιρασιὰ ἐκεῖ γρήγορα - γρήγορα. Μὰ ὁ θησαυρὸς εὑρισκότανε στὴν Τράπεζα, καὶ τὸ βιβλιάριο, χωρὶς τὴν ὑπογραφὴ τοῦ Νίκου τοῦ Πετσᾶ, εἴτανε χαρτὶ ἄχρηστο.

Μόλις ἔβγῆκε ὁ λόγος, δὲν ἄργησε νὰ παρουσιαστοῦνε μερικοὶ γιὰ ψευτοσυγγενεῖς καὶ ψευτοκληρονόμοι. Ζητούσανε νὰ τοὺς παραδοθῇ τὸ βιβλιάριο καὶ τὸ μπαοῦλο τοῦ πεθαμένου. Καὶ γιὰ νὰ διευκολυνθῇ ἡ κατάσταση, καὶ νὰ μπορέσουνε νὰ πάρουνε τὰ χρήματα χωρὶς χρονοτριβὲς κ' ἐμπόδια, ζητήσανε νὰ κάμουνε πλαστὸ παραχωρητήριο τοῦ μακαρίτη σ' αὐτούς. Μὰ ἡ μελλούμενη γυναῖκα τοῦ πεθαμένου ἀπόριψε μὲ ἀγανάχτηση τὴν πρότασή τους, λέγοντας πὼς θὰ βεβαιώσῃ γιὰ τὸ ἀντίθετο τὴ δικαιοσύνη.

Καὶ βλέποντας τὸν κίντυνο ἐπῆγε κ' ἐκατάγγειλε τὸ πρᾶμα στὴν Ἀστυνομία, παραδίνοντας καὶ τὸ βιβλιάριο.

Ὅλο ἐκεῖνο τὸ χρηματικὸ ποσὸ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ δικό της· ἂν εἶχε τὴν ἐξυπνάδα νὰ κάμῃ ἕνα πρόχειρο στεφάνωμα μὲ τὸν ἄρρωστο, θἄταν ἡ μισή του περιουσία δική της· αὐτὴ ἐξαγρύπνησε, βασανίστηκε, ξοδεύτηκε, κακοπάθησε κ' εἶχε μείνει στὸ δωμάτιό του σὰ νἄτανε γυναῖκα του μὲ στεφάνι· πῶς μποροῦσε νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ πάρῃ ξένος τὴν κληρονομιά; Καὶ ποιὰ θἄταν ἡ ἀνάγκη νὰ γίνῃ αὐτὴ συνένοχη μαζί τους, τὴ στιγμὴ ποὺ θἄταν ἀδύνατο νὰ μὴν εἶχε κι' αὐτὴ τὰ νόμιμά της δικαιώματα, αὐτὴ ποὺ εἴτανε πιὰ δικιὰ καὶ παραδικιὰ μὲ τὰ ὅσα εἶχε κάμει γιὰ τὸ μακαρίτη;

Μέσα στὴ μεγάλη της συφορά, οἱ σκέψεις αὐτὲς ἐκλειούσανε τὴ μόνην ἀνακούφιση καὶ τὴ μόνη παρηγοριά της.

Ἡ ἀγάπη της γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἐπρόκειτο νὰ κάμῃ ἄντρα της, ὁ πόνος της γιὰ τὸ χαμό του, ἡ παραμονή της μέσα στὸ δωμάτιό του νύχτα καὶ μέρα, ὅλα, τῆς ἐδώσανε τὴν ἐντύπωση πὼς εἶχε συνδεθεῖ μαζί του ὄχι μόνο μὲ φυσικοὺς δεσμούς, μὰ καὶ μὲ νομικούς. Κ' ἡ πίστη της αὐτή, τῆς ἔδινε τὴν ἐλπίδα πώς, ἂν ἔχασε τὸν ἄντρα της καὶ τὴν ἐξαιρετικὴ τύχη ποὺ τῆς ἐπαρουσιάστηκε, πάντα κάτι θἄχε νὰ κληρονομήσῃ, ποὺ θὰ τῆς ἔκανε τοὐλάχιστο πιὸ ἄνετη τὴ ζωή. Ἡ νομικὴ ἐξέταση τοῦ ζητήματος τὴν ἔπεισε γρήγορα πὼς ἀπ' αὐτὴ τὴ μεριὰ δὲν εἶχε τίποτε νὰ κερδίσῃ. Τὸ μόνο ποὺ δικαιούτανε, εἴτανε τὸ δύο τὰ ἑκατό, ποὺ ὥριζεν ὁ νόμος γιὰ ποσοστὰ σ' ἐκείνους ποὺ προστατεύανε ξένη περιουσίαν ἀπὸ χαμό.

Ἂν ἐμετάνοιωσε γιατὶ δὲν ἐσυνενώθηκε μὲ τοὺς ψευτοδικοὺς κ' ἐπῆγε κ' ἐπαράδωσε τὸ βιβλιάριο τοῦ πεθαμένου στὴν Ἀστυνομία, δὲν τὸ ξέρω. Ἐκεῖνο ποὺ κατάλαβα καλὰ εἶναι πὼς εἶχε ἀγαπήσει σοβαρὰ τὸν ἄντρα ποὺ γνώρισε σὰ νοσοκόμα. Ὅμως, σὰν εἰρωνία τῆς τύχης, οἱ πραγματικοὶ κληρονόμοι, ξαδέρφια τρίτου βαθμοῦ, δὲν τῆς ἀρνοῦνται μονάχα τὰ νόμιμα ποσοστά, μὰ τὴν κατηγοροῦνε πὼς ἐκμεταλλεύτηκε καὶ τὴν εὐκαιρία ποὺ βρέθηκε μόνη μὲ τὸν ἄρρωστο καὶ τοῦ πῆρε τὰ πράματα καὶ τὰ χρυσαφικά του. Καὶ ψάχνουνε νὰ βροῦνε στοιχεῖα καὶ μάρτυρες, γιὰ νὰ τὴ σύρουνε στὰ δικαστήρια.

Νομίζει κανένας πὼς τὰ θερμὰ συναιστήματα τοῦ ἀνθρώπου τὸ μόνο ρόλο ποὺ παίζουνε στὴ ζωὴ εἶναι ν' ἀφοπλίζουνε τὸν εὐαίσθητο καὶ νὰ τὸν παραδίνουν ἀνυπεράσπιστο στὴ διάθεση τοῦ πονηροῦ.

Καὶ τώρα ἦρθε νὰ ζητήσῃ μὲ τὴ δικαιοσύνη τὰ κατακαημένα ἐκεῖνα ποσοστά, ποὺ γιὰ νὰ τὰ πάρῃ—καμμιὰ τριανταριὰ χιλιάδες δραχμές,—θὰ χρειαστῇ νὰ ξοδέψῃ τὰ μισὰ στὰ δικαστήρια. Μὰ τὸ πεῖσμα της εἶναι τέτοιο, ποὺ γιὰ νὰ τὰ πάρῃ δὲν τὴ μέλει καὶ νὰ τὰ ξοδέψῃ ὁλόκληρα. Ἀρκεῖ νὰ μὴ μείνουνε στοὺς ἐγωϊστὲς κληρονόμους. Ἐπάνω σ' αὐτὸ τῆς ἔδωσα, σὰ δικηγόρος ποὺ ξέρει καλὰ τὴ δουλειά του, τὴν πιὸ ἄψευτην ὑπόσχεση. Μπορεῖ νὰ μὴν τὰ πάρῃ καὶ καθόλου, μὰ θὰ μεταχειριστῶ τόσα δικολαβικὰ μέσα, ποὺ θὰ κάμω τοὺς κληρονόμους νὰ τὰ ξοδέψουνε διπλὰ καὶ τρίδιπλα.

Καὶ τώρα σᾶς ρωτάω: Ἔχω ἢ δὲν ἔχω δίκιο νὰ λέω πὼς τὰ πιὸ τραγικά, τὰ πιὸ κωμικὰ καὶ τὰ πιὸ παράξενα περιστατικὰ παρουσιάζονται σ' ἐμᾶς τοὺς δικηγόρους;

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

Η ΑΡΑΧΝΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὁ Ἑρμολάϊ Μακὸβ ἦταν ἕνας γέρος ἀρχαιοπώλης, ἕνας ἄνθρωπος ψηλός, λιγνὸς κι' ἴσιος σὰν τηλεγραφόξυλο. Ἐβάδιζε καρφώνοντας παντοῦ τὰ μεγάλα σὰ βωδιοῦ μάτια του, ποὺ τὸ θολωμένο τοὺς φῶς τὸ γκριζογάλανο εἶχε κάτι τὸ θλιβερὸ κι' ἀλλοίθωρο. Ἀπ' τὶς παράξενες πλευρὲς τοῦ χαραχτήρα του μιὰ προπάντων εἶχε φανερωθῇ: ἔφερνε γιὰ πούλημα κανένα γραφεῖο, κανένα παλιὸ ποτῆρι, ἢ ἀρχαῖο νόμισμα, συζητοῦσε μ' ἐπιμονή, ὑποχωροῦσε κι' ἔπειτα ἔλεγε μὲ τὸ λαρύγγι:

— Ὄχι, δὲ θέλω.

— Γιατί;

— Δὲν ἔχω διάθεση.

— Τότε γιατὶ φλυαρούσαμε τόσην ὥρα;

Ἔχωνε σιωπηλὰ τὸ ἀντικείμενο μέσα στὴ δίχως πάτο τσέπη τοῦ σακκακιοῦ του, ἀναστέναζε βαθειὰ κι' ἔφευγε χωρὶς νὰ ἀποχαιρετίσῃ, σὰν ἕνας ἄνθρωπος ὑπερβολικὰ θλιμμένος. Ἀλλὰ τὴν ἄλλη μέρα, καὶ κάποτε ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα, παρουσιαζόταν ξαφνικὰ κι' ἀπόθετε τὸ ἀντικείμενο στὸ τραπέζι:

— Πάρ' το.

— Μὰ γιατὶ δὲ μοῦ τὸ πούλησες τὴν ἄλλη φορά;

— Δὲν εἶχα διάθεση.

Δὲν ἦταν πλεονέχτης· δειχνόταν πολὺ κουβαντᾶς στοὺς ζητιάνους, μὰ δὲ φρόντιζε καθόλου γιὰ τὸν ἑαυτό του: χειμῶνα - καλοκαῖρι φοροῦσε ἕνα παλιὸ κουρελιασμένο σακκάκι, ἕνα τσαλακωμένο κασκέτο, τρυπημένα ποδήματα. Δὲν εἶχε κατοικιό, πηγαίνοντας ἀπὸ πόλη σὲ πόλη, ἀπὸ τὸ Νιζνὶ στὸ Μουρόμ, ἀπ' τὸ Μουρὸμ στὸ Σουτζντάλ, στὸ Ροστόβ, στὸ Γιαροσλὰβ καὶ ξαναρχίζοντας ἀπ' τὸ Νιζνί· σταματοῦσε καὶ στοὺς οἴκους ἀνοχῆς τοῦ Μπουμπνὸβ ὅπου συχνάζαν ἔμποροι καναρινιῶν, πουλητὲς σκούφων κι' ἀνθρῶποι κάθε λογῆς ποὺ γυρεύαν τὴν εὐτυχία ξαπλωμένοι σὲ βαθουλωμένα ντιβάνια, μὲς σὲ σύγνεφα καπνοῦ. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τ' ἀνθρώπινα συντρίμμια ὁ Μακὸβ χαιρόταν μιὰ ἐξαιρετικὴ ἐκτίμηση γιατὶ ἦταν κοσμογυρισμένος καὶ διηγόταν ὥμορφα. Ἀγαποῦσε νὰ μιλάῃ γιὰ τὴν καταστροφὴ τῶν παλιῶν τζακιῶν, τῶν εὐγενῶν. Μιλοῦσε μ' ἕναν ὑπόκωφο καὶ θλιβερὸ ἐρεθισμὸ ἐπιμένοντας ξεχωριστὰ στὴν ἀναισθησία τῶν ἰδιοκτητῶν.

Κυριεύτηκα ἀπὸ μιὰ ἄγνωστη θλίψη....

— Κυλοῦσαν τόπια. Τοὺς ἄρεγε πολὺ νὰ κυλοῦν τόπια μὲ ξύλινα σύνεργα. Εἶναι καλὸ παιγνίδι αὐτό. Ἔγιναν λοιπὸν κι' αὐτοὶ τόπια. Κυλοῦν ἐδῶ κι' ἐκεῖ, κάτω στὸ χῶμα, μὲ ἠλίθιο τρόπο.

Μιὰ ἀνταριασμένη φθινοπωρινὴ νύ-

χτα ἀντάμωσα τὸ Μακὸβ στὸ καράβι καθὼς πήγαινα γιὰ τὸ Καζάν. Τὸ καράβι ποὺ οἱ μηχανές του μὲ δυσκολία δουλεύαν γλυστροῦσε φρόνιμα, πασπατευτά, μὲς ἀπὸ τὴν καταχνιά, ἀκολουθώντας τὸ ρέμα. Μὲς στὸ σταχτὶ νερὸ καὶ μὲς στὴ σταχτιὰ καταχνιὰ τὰ φῶτα του βυθιζόνταν, χανόνταν· ἡ σειρήνα ἔβγαζε ἕνα πνιχτὸ κι' ἀδιάκοπο οὔρλιασμα. Ἔνοιωθε κανένας μιὰν ἀγωνία, σὰ σ' ὕπνο βαθύ. Ὁ Μακὸβ εἶταν καθισμένος στὴν πρύμνη, μοναχός, σὰ νἄθελε νὰ κρυφτῇ. Πιάσαμε κουβέντα καὶ νὰ τὶ μοῦ διηγήθηκε:

— Εἴκοσι χρόνια τώρα ζῶ μ' ἕναν ἀτέλειωτο φόβο ποὺ δὲ μοῦ ἀφήνει ἀναπαμό. Κι' αὐτὸς ὁ φόβος, ἀφέντη, δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους: μιὰ ἀλλόκοτη ψυχὴ κατοίκησε στὴ σάρκα μου. Ἤμουν, ἀφέντη, καμμιὰ τριανταριὰ χρονῶν κι' εἶχα πιάσει κάποια φιλενάδα: μάγισσα θἆταν χωρὶς ἄλλο. Ὁ ἄντρας της, ὁ σύντροφός μου, ἦταν ἕνας ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἄρρωστος, ἑτοιμοθάνατος. Τὴ νύχτα ποὺ πέθανε, τὴν ὥρα ποὺ ἐγὼ κοιμώμουν, αὐτὸ τὸ ἀφορεσμένο θηλυκὸ μοῦβγαλε ἀπ' τὸ κορμὶ τὴν ψυχή μου κι' ἔκλεισε μὲς στὴ σάρκα μου τοῦ ἀντρός της τὴν ψυχή. Εἶχε τὸ λογαριασμό της αὐτή, γιατὶ ὁ ἄντρας της ἦταν πιὸ τρυφερὸς ἀπὸ μένα γιὰ κείνη τὴν καταραμένη γυναῖκα! Ἀμέσως, ὕστερα ἀπ' τὸ θάνατό του, παρατήρησα πὼς δὲν ἤμουν πιὰ ὁ ἴδιος. Θὰ σᾶς πῶ πὼς αὐτὴ τὴ γυναῖκα δὲν τὴν ἀγαποῦσα καθόλου· ἁπλούστατα ἔκανα γοῦστο μαζί της. Μὰ νὰ ποὺ νοιώθω τὴν ψυχή μου νὰ μὲ σέρνῃ πρὸς αὐτή. Τί τρέχει λοιπόν; Αὐτὴ ἡ γυναῖκα δὲ μοῦ ἄρεγε· νὰ μὲ τραβοῦσε πρὸς τὸ μέρος της ἀδύνατο! Ὅλα τὰ καλά μου συνήθια σκορπίστηκαν σὰν καπνός, κυριεύτηκα ἀπὸ μιὰ ἄγνωστη θλίψη, ἔγινα δειλὸς ἀπέναντί της κι' ὅλα μοῦ φαινόταν γύρω μου σταχτιὰ καὶ σὰ μὲ στάχτη σκεπασμένα —ἄ, τὴ γυναῖκα τοῦ διαβόλου! Ἡ νύχτα παίζει μαζί μου σέρνοντάς με στὴν ἁμαρτία! Τότε κατάλαβα: μοῦ εἶχε ἀλλάξει τὴν ψυχή. Ζῶ μὲ τὴν ψυχὴ ἑνὸς ἄλλου. Μὰ ποῦ εἶναι ἡ δική μου ἡ ψυχή, ἡ ἀληθινή μου ἡ ψυχὴ ποὺ μοῦ δόθηκε ἀπ' τὸ Θεό; Τὰ χρειάστηκα...

Ἡ ἀνήσυχη σειρήνα οὔρλιαζε, τὸ ὑπόκωφο βογγητό της χτυποῦσε ἀπάνω στὴν καταχνιά· τὸ καράβι, σὰ δεμένο σὲ μάγγανο, σάλευε τὴν πρύμνη του ποὺ κάτω της τὸ νερό, σκοτεινὸ καὶ παχὺ σὰν πίσσα, πάφλαζε καὶ γουργούριζε. Ὁ γέρος, μὲ τὶς πλάτες ἀκουμπισμένες στὸ θωράκιο τοῦ πλοίου, κουνοῦσε τὰ πόδια του μὲ τὰ βαρειὰ ποδήματα, κυττάζοντας τριγύρω του ἐρευνητικὰ καὶ λέγοντας μὲ φωνὴ σιγανή:

— Τὰ χρειάστηκα... Πῆγα στὸν ἀχυρῶνα, ἔφτιασα μιὰ θηλειά, τὴν κρέμασα σ' ἕνα δοκάρι· μιὰ πλύστρα μὲ κατάλαβε, ἔβαλε τὶς φωνὲς καὶ μὲ βγάλαν ἀπ' τὴ θηλειά. Κι' ἔπειτα παρουσιάστηκε μπροστά μου ἕνα κακόθωρο πλᾶσμα, μιὰ ἀράχνη μ' ἕξη πόδια, μεγάλη σὰ μικρὸ τραγί, μὲ γένεια καὶ μὲ κέρατα, μὲ μαστοὺς γυναίκας καὶ τρία μάτια: τὰ δυὸ στὸ κεφάλι καὶ τὸ τρίτο ἀνάμεσα στοὺς μαστοὺς ποὺ κυττάζει τ' ἀχνάρια μου κάτω στὴ γῆ. Κι' ὅπου πάω μ' ἀκολουθάει, βῆμα μὲ βῆμα, μαλλιαρὴ μὲ τὰ ἕξη πόδια· θὰ τὴν ἔλεγα ἴσκιο τοῦ φεγγαριοῦ. Καὶ δὲν τὴν βλέπει ἄλλος κανένας ἀπὸ μένα· νά την, εἶναι ἐκεῖ καὶ δὲν τὴν βλέπεις ἐσύ. Νά την!

Ἁπλώνοντας τὸ χέρι πρὸς τὰ ζερβιὰ ὁ Μακὸβ χάϊδεψε κάτι στὸν ἀγέρα, καμμιὰ δωδεκαριὰ μέτρα πάνω ἀπ' τὴ θάλασσα, κι' ἔπειτα εἶπε σφουγγίζοντας τὸ χέρι στὸ γόνατό του:

— Εἶναι μουσκεμένο!

— Ζῆς λοιπὸν εἴκοσι χρόνια μὲ μιὰν ἀράχνη; ρώτησα.

— Εἴκοσι τρία. Μὲ περνᾶς γιὰ τρελλό; Εἶναι ἐδῶ ὁ φύλακάς μου, ἡ ἀράχνη.

— Καὶ δὲν ἐμίλησες γι' αὐτὴ στὸ γιατρό;

— Τί λές, ἀφέντη, τί μπορεῖ νὰ κάνῃ ὁ γιατρός; Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπόστημα, δὲν τρυπιέται μὲ νυστέρι, δὲ φεύγει μὲ τρίψιμο, δὲ χάνεται μὲ ἀλοιφή. Ὁ γιατρὸς δὲν τὴ βλέπει τὴν ἀράχνη.

— Καὶ σοῦ μιλάει ἡ ἀράχνη;

Ὁ Μακὸβ μὲ κύτταξε παρεξενεμένος:

— Κοροϊδεύεις μὲ μένα; Πῶς μπορεῖ νὰ μιλήσῃ μιὰ ἀράχνη; Μοῦ δόθηκε νὰ μὲ φοβίζῃ γιὰ νὰ μὴν τὸ παίρνω ἀπάνω μου καὶ νὰ μὴ χάσω μιὰ ψυχὴ ποὺ δὲν εἶναι δική μου. Γιατὶ ἔχω μέσα μου μιὰ ψυχὴ ποὺ δὲ μοῦ ἀνήκει, ψυχὴ κλεμμένη νὰ ποῦμε. Ἐδῶ καὶ δώδεκα χρόνια θέλησα νὰ πνιγῶ· ρίχτηκα ἀπὸ μιὰ βάρκα στὸ νερό, μὰ ἡ ἀράχνη κρεμάστηκε ἀπὸ τὴν ἄκρη μὲ τὰ πόδια της καὶ μὲ κράτησε. Βρέθηκα πιασμένος ἀπὸ πάνω. Μοῦ φάνηκε σὰ νἄχα πέσει ἀπὸ ἀπροσεξία. Οἱ βαρκάρηδες μοῦ λέγαν ὕστερα πὼς τὸ σακκάκι μου ἦταν πιασμένο καὶ μὲ τραβῆξαν....

Κι' ὁ γέρος ἄγγιξε ξανά, χάϊδεψε μὲ τὸ χέρι του τὸν ὑγρὸν ἀέρα. Ἐγὼ σώπαινα, μὴν ξέροντας τί νὰ πῶ σ' ἕναν ἄνθρωπο ποὺ δίχως νἆναι ὁλότελα τρελλὸς ζοῦσε πλάϊ — πλάϊ μ' ἕνα τόσο ἀλλόκοτο πλᾶσμα τῆς φαντασίας του.

— Εἶναι πολὺς καιρὸς ποὺ ἤθελα νὰ σοῦ μιλήσω γι' αὐτὴ τὴν ὑπόθεση, ἔλεγε ἥσυχα καὶ μ' ἕναν τόνο παρακλητικό. Ἐσὺ ἀνακατεύεσαι μὲ ὅλα· σοῦ ἔχω ἐμπιστοσύνη. Πές μου, σὲ παρακαλῶ, θαρρεῖς πὼς αὐτὴ τὴν ἀράχνη μοῦ τὴν ἔβαλε ὁ Θεὸς ἢ ὁ Διάβολος;

— Δὲν ξέρω.

— Γιὰ σκέψου... Νομίζω πὼς μοῦ τὴν ἔβαλε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ μὲ φυλάῃ, νὰ προστατεύῃ τὴν ψυχὴ ἑνὸς ἄλλου. Λὲ θέλησε νὰ μοῦ δώσῃ ἕναν ἄγγελο, ἤμουν ἀνάξιος. Μιὰ ἀράχνη ὅμως, αὐτὸ ἦταν φρόνιμο. Ὡστόσο εἶναι φοβερό. Πολὺν καιρὸ δὲ μποροῦσα νὰ τὸ συνηθίσω.

Βγάζοντας τὸ κασκέτο του ὁ Μακὸβ σταυροκοπήθηκε κι' εἶπε χαμηλόφωνα, μὲ θέρμη:

— Μέγας καὶ πανάγαθος ὁ Κύριος, κυβερνήτης καὶ πατὴρ τοῦ νοῦ, ποιμὴν τῶν ψυχῶν μας...

Λίγους μῆνες ἀργότερα, μιὰ νύχτα μὲ φεγγάρι, ἀντάμωσα τὸ Μακὸβ σ' ἕναν ἐρημικὸ δρόμο τοῦ Νιζνὶ-Νοβγκορόντ. Περπατοῦσε στὸ πεζοδρόμιο, κολλητὰ στὸν τοῖχο, σὰ νὰ ὑποχωροῦσε μπροστὰ σὲ κάποιον.

— Ἔ, τί νέα! Ἡ ἀράχνη ζῆ ἀκόμα;

Ὁ γέρος χαμογέλασε, ἔσκυψε, ἄπλωσε τὸ χέρι στὸν ἀέρα κι' εἶπε μὲ στοργή:

— Νά τη! Δὲν τὴ βλέπεις;

Ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια ἔμαθα πὼς στὰ 1905 ὁ Μακὸβ εἶχε ληστευθῆ καὶ σκοτωθῆ κάπου, κοντὰ στὸ Μπαλαχνά.

Ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Γκόρκυ «Ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις» ποὺ ἐξεδόθη τελευταίως.

ΤΟΥ ΛΟΥ ΣΙΟΥΝ

ΚΟΝ Υ ΚΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Τὰ καμπαρὲ τῆς κωμόπολης Λοὺ εἶχαν μιὰ πολὺ περίεργη διαρύθμιση: στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου ἦταν στημένος ἕνας μεγάλος μπουφές, σὲ σχῆμα ὀρθογώνιο, ὅπου εἶχαν ζεστὸ νερὸ γιὰ νὰ ζεσταίνουν τὸ κρασί, κατὰ τὴν ἐπιθυμία τῶν πελατῶν. Κατὰ τὸ βράδι, ὕστερα ἀπ' τὴ δουλειά τους, οἱ ἐργάτες πηγαίναν ἐκεῖ νὰ πιοῦν, μὲ πέντε σαπὲκ (1)—αὐτὴ ἡ τιμὴ ἦταν ἐδῶ κι' εἴκοσι χρόνια, τώρα ἔχει δεκαπλασιασθῆ—, ὁλόρθοι μπροστὰ στὸ μπουφέ, ἕνα ποτῆρι καλοζεσταμένου κρασιοῦ ποὺ τοὺς ξαπόσταινε· μ' ἕνα σαπὲκ παραπάνω μποροῦσαν νὰ προμηθευθοῦν, γιὰ κολατσιὸ νὰ ποῦμε, ἕνα πιάτο βλαστάρια μπαμποῦ ψημένα μ' ἁλάτι, ἢ φασόλια μὲ μάραθο, καὶ μὲ καμμιὰ δωδεκαριὰ σαπὲκ μιὰ πλούσια μερίδα κρέας.... Μὰ οἱ περισσότεροι πελάτες, ποὺ φοροῦσαν κοντὸ σακκάκι, δὲ μποροῦσαν νὰ σκεφτοῦν νὰ προσφέρουν στὸν ἑαυτό τους τέτοια πολυτέλεια σὰν αὐτή. Στὸ γειτονικὸ διαμέρισμα δὲν ἔμπαιναν παρὰ ὅσοι φοροῦσαν ρόμπα κι' ἐκεῖ, καθισμένοι ἄνετα, ἡ κατηγορία αὐτὴ τῶν πελατῶν διάταζαν κρασὶ καὶ φαγητὰ ποὺ τὰ κατέβαζαν μὲ ἀξιοπρέπεια.

Ἀπὸ δώδεκα χρονῶν παιδὶ ἤμουν ὑπηρέτης τοῦ καμπαρὲ Χὰν Χέγκ. Τὸ ἀφεντικό μοῦ εἶχε πῆ: «Φαίνεσαι λιγάκι κουτός, γι' αὐτὸ δὲν πάει νὰ ὑπηρετῆς τοὺς πελάτες μὲ τὴ ρόμπα, θὰ πᾶς νὰ κάτσης στὸ μπουφέ». Οἱ πελάτες μὲ τὸ σακκάκι δὲν ἦταν, ὅπως θὰ πίστευε κανείς, λιγώτερο δύσκολοι· οἱ περισσότεροι ἦταν πολὺ φλύαροι καὶ γκρινιάρηδες· πολλὲς φορὲς ἤθελαν νὰ ἰδοῦν μὲ τὰ ἴδια τους τὰ μάτια τὸ κρασὶ νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὸ βαρέλι, νὰ κυττάζουν μὲ προσοχὴ ἀπὸ κοντὰ ἂν ἦταν νερὸ στὸν πάτο τοῦ ποτηριοῦ, νὰ ἐπιβλέπουν τὸ βράσιμο τοῦ νεροῦ.... σὲ τρόπο ποὺ δὲν εἶχα μήτε τὸν καιρὸ μήτε τὴν τέχνη νὰ νοθέψω τὸ κρασί. Ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες τὸ ἀφεντικὸ ἀφοῦ μὲ μάλωσε γιὰ τὴν ἀπερισκεψία μου δὲ μ' ἀπόλυσε ἀμέσως, ἀπὸ ἐκτίμηση στὸν προστάτη μου, ἀλλὰ μὲ ὑποβίβασε στὴν ὑπηρεσία μου: θὰ καταγινόμουν ἁπλούστατα μὲ τὸ ζέσταμα τοῦ κρασιοῦ.

Ὁ Κὸν Ὑ Κί.

Ἀπὸ τότε ἤμουν ὀρθὸς ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ μπουφέ, δεμένος στὴ μονότονη δουλειά μου, πλάϊ στὸν ἀφεντικό μου μὲ τὰ κατεβασμένα μοῦτρα, μπροστὰ στοὺς πελάτες μὲ τὴν ἄγρια φωνή· εὐτυχῶς ὁ ἐρχομὸς ἑνὸς κάποιον Κὸν Ὑ Κὶ μοῦ ἔδινε τὴν εὐκαιρία καὶ τὴν ἐλευθερία νὰ γελάσω ὅσο ἤθελα. Αὐτὸν ἐκεῖ τὸν θυμᾶμαι πάντα μ' εὐχαρίστηση.

Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ ἦταν ὁ μόνος πελάτης ποὺ ἔπινε ὀρθός. Μεγαλόσωμος, εἶχε ἕνα πρόσωπο κιτρινιάρικο ὅπου οἱ αὐλακωτὲς ζαρωματιὲς ἄφηναν σημάδια, μιὰ σταχτιὰ καὶ πυκνὴ γενειάδα... Ἡ ρόμπα του, ὅποια ρόμπα κι' ἂν εἶχε, ἦταν τόσο βρώμικη, τόσο χαλασμένη ποὺ φαινόταν πῶς δὲν ἤξερε τὸ πλύσιμο καὶ τὴν ἐπιδιόρθωση ἀπὸ δέκα χρόνια τώρα. Ὅταν μιλοῦσε, τὸ στόμα του ἦταν γεμᾶτο ἀπὸ ἐκφράσεις τῆς κομφουκιανῆς ρητορικῆς, ποὺ δὲν τὶς καταλάβαιναν σχεδόν. Ἐπειδὴ τὸ οἰκογενειακό του ὄνομα ἦταν Κόν, τὸν παραγκώμιαζαν Κὸν Ὑ Κί, ἀφοῦ αὐτὲς οἱ τρεῖς λέξεις ἦταν βαλμένες ἀπ' τὴν τύχη σ' ὅλα τὰ τετράδια καλλιγραφίας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, κι' ἂς μὴν τὶς καταλάβαιναν κι' αὐτὲς πειὸ πολύ. Ὅταν ὁ Κὸν Ὑ Κὶ πλησίαζε στὸ μπουφέ, ὅλοι οἱ πελάτες τοῦ γελοῦσαν κατάμουτρα· μερικοὶ τοῦ φωνάζαν:

— Κὸν Ὑ Κί, καινούργια σημάδια στὸ πρόσωπό σου, ἔ;

Ἐκεῖνος δὲν ἀποκρινόταν· ἔλεγε ἥσυχα στοὺς ἀνθρώπους τοῦ μπουφέ; «Δυὸ ποτήρια κρασὶ ζεσταμένο κι' ἕνα πιᾶτο φασόλια μὲ μάραθο!» κι' ἀράδιαζε ἀπάνω στὸ τραπέζι ἑφτὰ σαπὲκ.

(1) Σαπὲκ εἶναι ἡ μικρότερη νομισματικὴ μονάδα τῆς Κίνας.

Οἱ ἄλλοι τὸν ἐπείραζαν μὲ δυνατὴ φωνή:

— Σούφρωσες πάλι τίποτα;

Ὁ Κὸν Ὑ Κί, μὲ ὀρθάνοιχτα τὰ μάτια, τοὺς ἀπαντοῦσε:

— Μὴν κακολογᾶτε ἕναν τίμιο ἄνθρωπο!

— Ὤ! Τίμιος ἄνθρωπος... Προχτὲς σ' εἶδα μὲ τὰ μάτια μου ποὺ σὲ δέναν καὶ σὲ δέρναν γιατὶ εἴχες κλέψει παλιὰ βιβλία τῆς οἰκογενείας Χό...

Τότε, κατακόκκινος, μὲ φουσκωμένες τὶς γαλάζιες φλέβες τοῦ μετώπου του, ὁ Κὸν Ὑ Κὶ διαμαρτυρόταν:

— Νὰ κλέβῃς βιβλία, αὐτὸ δὲν εἶναι κλεψιά... Νὰ κλέβῃς βιβλία... αὐτὸ εἶναι ἔργο τοῦ λογίου· εἶναι κλεψιά;

Ἔπειτα ἐρχόταν ἕνα κῦμα ἀπὸ φράσεις τοῦ Κομφουκίου: «Ὁ σοφὸς ἀσφαλίζεται μέσα στὴ φτώχεια...», κι' ἀτέλειωτα μαγικὰ λόγια ποὺ ἔκαναν ὅλους νὰ σκᾶνε στὰ γέλια, κι' ἡ χαρὰ γέμιζε τὸ καμπαρέ.

Ὁ Κὸν Ὑ Κί, ἔλεγαν, εἶχε σπουδάσει πραγματικά, ἀλλὰ δὲν εἶχε πετύχει ποτὲ στὶς διπλωματικὲς ἐξετάσεις. Ὅπως δὲν εἶχε μάθει τὴν τέχνη τῆς ζωῆς, γινόταν ὁλοένα πιὸ φτωχὸς καὶ πολλὲς φορὲς ἔφτανε στὴν κακομοιριά. Εὐτυχῶς ἦταν ἀκόμα πολὺ καλὸς καλλιγράφος· ἀντιγράφοντας βιβλία γιὰ διαφόρους, ἐκέρδιζε τὸ πιάτο του μὲ τὸ ρίζι. Μὰ ἕνας κακὸς δαίμονας τὸν εἶχε πάρει ἀπὸ κοντά· ἔπινε πολὺ κ' ἐργαζότανε λίγο. Πολλὲς φορὲς παλιὰ βιβλία, χαρτιά, πινέλα, μελάνια, ὅλα χανόταν. Κι' οἱ πελάτες του τὸν ἀφῆναν. Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ ἐρχόταν στὴν ἀνάγκη νὰ κλέβῃ κάποτε μικροπράματα ποὺ πρέπει νὰ περιφρονῇ ὁ σοφός. Ἀλλὰ στὸ καμπαρέ μας ἡ διαγωγή του ἦταν ἀμεμπτη· δὲν ἄφηνε ποτὲ τὰ χρέη του νὰ βαστοῦν πέρα ἀπ' τὸ μῆνα. Ὡς ἐκείνη τὴν προθεσμία ἦταν βέβαιος πὼς μποροῦσε νὰ σβύσῃ ἀπ' τὴν ἄσπρη σανίδα τὶς τρεῖς λέξεις Κὸν Ὑ Κί.

Ὅταν ὁ Κὸν Ὑ Κὶ ἄδειαζε τὸ μισὸ ποτῆρι του, τὸ πρόσωπό του ποὺ εἶχε κοκκινίσει γιὰ μιὰ στιγμὴ ξαναγινόταν κιτρινιάρικο· τὸν ρωτοῦσαν:

— Κὸν Ὑ Κί, εἶναι ἀλήθεια πὼς ξέρεις γράμματα;

Χωρὶς ν' ἀποκριθῇ ὁ Κὸν Ὑ Κὶ περιοριζόταν νὰ ρίχνῃ στὸ συνομιλητή του ἕνα βλέμμα περιφρονητικό.

— Ἂν ἐσπούδασες πραγματικά, τότε πῶς δὲν τὰ κατάφερες νὰ τὰ βγάλῃς πέρα μὲ τὸ δίπλωμα;...

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Κὸν Ὑ Κὶ φαινόταν πολὺ συγκινημένος· γυρόφερνε τ' ἀφῃρημένα βλέμματά του, τὸ πρόσωπό του σκεπαζόταν ἀπὸ ρυτίδες, ἀπ' τὸ στόμα του ξεπηδοῦσαν παλλόμενες φράσεις ἀπὸ ρητορικὲς λέξεις: (Τσέ, φοῦ, γέ, τσέ...), ἐντελῶς ἀκατάληπτὲς αὐτὴ τὴ φορά. Τότε ὅλος ὁ κόσμος ξεσποῦσε στὰ γέλοια, κι' ἡ χαρὰ πλημμύριζε τὸ καμπαρέ. Σὲ κεῖνες τὶς στιγμὲς μποροῦσα νὰ γελάσω ὅσο ἤθελα, χωρὶς νὰ μὲ μαλώσῃ τ' ἀφεντικό μου. Πολλὲς φορὲς ἦταν αὐτὸς ὁ ἴδιος ποὺ μὲ τὶς ἐρωτήσεις του στὸν Κὸν Ὑ Κὶ ἔδινε τὸ σύνθημα τοῦ γέλοιου.

Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ βλέποντας τὴν ὁμιλία του νὰ μετατοπίζεται σὲ τέτοια σφαῖρα, ἔστρεφε τὴν προτίμησή του στὰ παιδιά. Μιὰ μέρα μὲ ρώτησε:

— Ξέρεις γράμματα;

Τοῦ ἀπάντησα μὲ ἕνα μικρὸ σημεῖο τῆς κεφαλῆς.

— Ξέρεις γράμματα!... Ἐμπρός, ἐγὼ θὰ σὲ ἐξετάσω λιγάκι. Ἡ λέξη μάραθο πῶς γράφεται;

Σκέφτηκα: «Ἕνας ἄνθρωπος μὲ παρουσιαστικὸ ζητιάνου εἶναι ἄξιος νὰ μὲ ἐξετάσῃ;» καὶ γύρισα ἀλλοῦ τὸ κεφάλι.

— Δὲν ξέρεις; συνέχισε μὲ φωνὴ ἱκετευτική. Στάσου, θὰ σὲ μάθω ἐγώ. Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ θυμᾶσαι τὶς λέξεις· μποροῦν νὰ σοῦ χρησιμέψουν στοὺς λογαριασμούς σου, ὅταν θὰ γίνῃς ἀφεντικό.

Εἶχα διάθεση νὰ γελάσω καὶ νὰ θυμώσω, ἐξαιτίας τῆς τεραστίας ἀποστάσεως ποὺ χώριζε τὴν ἀσχολία μου ἀπ' τὸ βαθμὸ τοῦ ἀφεντικοῦ, κι' ἀκόμα γιατὶ αὐτὸς ὁ τελευταῖος δὲν ἐσημείωνε τὰ φασόλια μὲ τὸ μάραθο στὸ λογαριασμό του. Τοῦ ἀποκρίθηκα μουρμουριστά:

— Μπᾶς κι' ἔχω ἀνάγκη ἀπ' τὰ μαθήματά σου; Ἡ λέξη αὐτὴ γράφεται μὲ τέσσερους τρόπους, νά!

Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ ἐνθουσιαζόταν καὶ ξύνοντας τὸ μπουφὲ μὲ τὰ μακρυὰ νύχια του ἔλεγε κουνώντας τὸ κεφάλι:

— Σωστά, σωστά! ἔλεγε... Αὐτὴ ἡ λέξη γράφεται κατὰ τέσσερους τρόπους. Τοὺς ξέρεις;

Ἡ ὑπομονή μου ὡς αὐτοῦ ἔφτανε· ἀπομακρυνόμουν μορφάζοντας. Ὁ Κὸν Ὑ Κί, βρέχοντας τὰ νύχια του στὸ κρασί, ἑτοιμαζόταν νὰ γράψῃ ἀπάνω στὸ μπουφέ· καὶ βλέποντας τὸ λίγον ἐνθουσιασμό μου ἄφηνε ἕνα βαθὺν ἀναστεγμὸ γεμᾶτο συμπόνια.

Κάποτε, τὰ παιδιὰ ποὺ συνάζονταν ἐκεῖ ἀπ' τὰ δυνατὰ γέλοια μας πηγαίναν γύρω ἀπ' τὸν Κὸν Ὑ Κί. Μοίραζε στὸ καθένα τους ἀπῶνα φασόλι. Ἐκεῖνα ἀφοῦ τὸ τρώγαν δὲν τὸν ἀφήναν ἀμέσως κι' ἔμεναν μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸ πιάτο.

Ὁ Κὸν Ὑ Κί, τρομαγμένος, σκέπαζε τὸ πιάτο του μὲ τὰ πέντε δάχτυλα καὶ σκύβοντας πρὸς τὰ μικρά:

— Δὲν ἔχω ἄλλα, δὲν ἔχω ἄλλα, τοὺς ἔλεγε.

Ἔπειτα, ἀνορθώνοντας τὸ ἀνάστημά του, χαϊδεύοντας μὲ τὸ βλέμμα τὰ φασόλια του, κρεμώντας τὸ κεφάλι ἔλεγε κατὰ τὸν Κομφούκιο:

— Ὄχι πολλά, ὄχι πολλά! Εἶναι πολλά; Τότε δὲν εἶναι πολλά.

Καὶ τὸ πλῆθος τῶν παιδιῶν σκορπιζόταν μὲ δυνατὰ γέλοια.

Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ ἦταν γιὰ ὅλους μας ἕνα γλέντι, μὰ ἡ ἀπουσία του δὲν ἀνησυχοῦσε κανέναν.

Μιὰ μέρα, λίγο πρὶν ἢ ὕστερα ἀπ' τὴ γιορτὴ τοῦ μισοχινόπωρου (στὶς 15 τῆς 8ης σελήνης), τὸ ἀφεντικό μου ποὺ ἐπιθεωροῦσε τοὺς λογαριασμούς του ξεκρέμασε τὴν ἄσπρη πινακίδα κι' εἶπε:

— Ἔχει καιρὸ ποὺ δὲν ἔρχεται ὁ Κὸν Ὑ Κί· μοῦ χρωστάει ἀκόμα δεκαεφτὰ σαπέκ!

Παραξενεύτηκα ποὺ δὲν τὸ εἶχα προσέξει πιὸ νωρίς. Κάποιος εἶπε:

— Πῶς νἀρθῇ; Ἔσπασε τὸ πόδι του.

— Ἄ! ἔκαμε τ' ἀφεντικό μου.

— Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ δὲν ἔχει τύχη· βρῆκε στὸ δρόμο του τὸ καρφὶ τοῦ ὑφηγητοῦ Τίγκ. Δὲν ὑπάρχει πειὸ τυφλὸς ἀπὸ κεῖνον ποὺ θὰ τολμοῦσε νὰ κλέψῃ κι' ἕνα μικρὸ ξύλο ἀπ' τὴν οἰκογένεια Τίγκ!

— Κι' ἔπειτα τί συνέβηκε;

— Κι' ἔπειτα; Στὴν ἀρχὴ ἔκαμε τὴν ἔγγραφη ὁμολογία του κι' ὕστερα τὸν ἔδειραν, τὸν ἔδειραν ὡς τὰ μεσάνυχτα καὶ τοῦ σπάσαν τὸ πόδι...

— Κι' ἔπειτα;...

— Κι' ἔπειτα;... Ποιὸς ξέρει; Μπορεῖ καὶ νὰ πέθανε.

Τ' ἀφεντικό μου, χωρὶς νὰ ρωτήσῃ γιὰ τὰ παρακάτω, ἔμεινε βυθισμένο στοὺς ἀριθμούς του.

Ὕστερα ἀπ' τὸ μισοχινόπωρο, ὁ βοριᾶς ποὺ γινόταν ὅλο καὶ ψυχρότερος ἔφερνε τὸ χειμῶνα. Δὲν ἐκρύωνα πολὺ γιατὶ φοροῦσα μάλλινα ροῦχα κι' ἤμουν πάντα δίπλα στὸ τζάκι. Ἕνα ἀπόγεμα ποὺ δὲν εἴχαμε πελάτες καθόμουν μισοκοιμισμένος, ὅταν ἄξαφνα ἄκουσα μιὰ φωνὴ «ζέστανέ μου ἕνα ποτῆρι κρασί», φωνὴ πολὺ σιγανή, ἀλλὰ πολὺ γνώριμη. Ἐκύτταξα: κανένας. Σηκώθηκα, ἔρριξα μιὰ ματιὰ ἔξω. Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ ἦταν καθισμένος κάτω ἀπ' τὸ μπουφέ, στὸ χῶμα, ἀντίκρυ στὸ κατώφλι τῆς πόρτας. Τὸ μελανιασμένο κι' ἀδυνατισμένο πρόσωπό του τοῦ ἔδινε ἕνα ἀξιολύπητο παρουσιαστικό· φοροῦσε μιὰ διπλὴ ρόμπα ξεσκισμένη ποὺ δὲν ἐσκέπαζε πιὰ τὶς γυμνὲς ἀντζές του, τυλιγμένες σ' ἕνα ἀχερόστρωμα κρεμασμένο ἀπ' τοὺς ὤμους μ' ἕνα σπάγγο. Μόλις μ' εἶδε ξανᾶπε:

— Ζέστανε ἕνα ποτῆρι κρασί.

Καὶ τ' ἀφεντικό μου, σκύβοντας ἀποπάνω ἀπ' τὸ μπουφέ, εἶπε:

— Κὸν Ὑ Κί, μοῦ χρωστᾶς ἀκόμα δεκαεφτὰ σαπέκ.

Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ σηκώνοντας τὸ ἀξιοθρήνητο πρόσωπό του ἀπάντησε:

— Ἄστα... γι' ἄλλη φορά! Σήμερα ὅμως μετρημένος παρᾶς. Ἐδίβα!

— Κὸν Ὑ Κί, σούφρωσες πάλι τίποτα; πρόσθεσε τ' ἀφεντικό μου κάνοντας ἀστεῖα σὰν πάντα.

Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ δὲν ἐπέμενε πειὰ νὰ παραστήσῃ τὸν ἑαυτό του ἀθῶο· ἀποκρίθηκε μόνο:

— Μὴν ἀστειεύεσαι.

— Μὰ δὲν εἶναι ἀστεῖα αὐτά· πῶς ἔσπασες τὸ πόδι;

— Πέφτοντας, πέφτοντας... ἀποκρίθηκε ὁ Κὸν Ὑ Κὶ μὲ σιγανὴ φωνή, μὲ ματια ἱκετευτικὰ ποὺ θέλανε νὰ ποῦν: μὴν ἐπιμένῃς.

Ἕνα πλῆθος μαζεύτηκε ἐκεῖ ποὺ γελοῦσε μὲ τ' ἀφεντικό μου. Τοῦ ἔφερα ζεσταμένο κρασὶ καὶ τὸ ἔβαλα στὸ κατώφλι τῆς πόρτας. Ἔβγαλε ἀπ' τὴ σκισμένη τσέπη του τέσσερα σαπὲκ καὶ τἄβαλε μέσα στὴ χοῦφτα μου. Εἶχε τὰ χέρια καταλασπωμένα· τώρα τοῦ χρησίμευαν γιὰ πόδια. Ὕστερα ἀπὸ μιὰ στιγμή, ἀφοῦ ἀπόπιε τὸ κρασί, ἀπομακρύνθηκε περπατώντας μὲ τὰ χέρια ἀνάμεσα στὰ γέλια τῶν παρατηρητῶν.

Δὲν τὸν ξαναδαμε πειὰ τὸν Κὸν Ὑ Κί. Στὸ τέλος τοῦ χρόνου τ' ἀφεντικὸ ξεκρέμασε τὴν ἄσπρη σανίδα κι' εἶπε:

— Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ μοῦ χρωστάει ἀκόμα τὰ δεκαεφτὰ σαπέκ!

Στὸ Τοὰν-Γιὰγκ (τὴ γιορτὴ τῆς πέμπτης σελήνης) τοῦ ἀκόλουθου χρόνου εἶπε ξανά:

— Ὁ Κὸν Ὑ Κὶ μοῦ χρωστάει ἀκόμα τὰ δεκαεφτὰ σαπέκ!

Τὸ μισοχινόπωρο δὲν ἐπέμενε πειά. Στὸ τέλος τοῦ χρόνου ὁ Κὸν Ὑ Κὶ δὲν ξαναφάνηκε. Κι' ὡς τὰ σήμερα δὲν ἔχει ξαναφανῆ.

Ἴσως ὁ Κὸν Ὑ Κὶ νὰ πέθανε στ' ἀλήθεια.

Μεταφραστὴς Γ. Κ.

KAREL TCHAPEK

Ο ΠΕΡΙΗΓΗΤΗΣ ΒΛΕΠΕΙ ΤΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΦΗΜΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

Ὅ,τι καταντροπιαζόμουν ἂν δὲν ἐπήγαινα στὸ Ζωολογικὸ καὶ τὸ Βοτανικὸ Κῆπο: γιατὶ ὅλα πρέπει νὰ τὰ ξέρῃ ὁ ἄνθρωπος. Εἶδα, λοιπόν, τοὺς ἐλέφαντες νὰ παίρνουν τὸ λουτρό τους καὶ τοὺς πάνθηρες νὰ ζεσταίνουν, στὸν ἥλιο ποὺ ἐβασίλευε, τὴν ἐλαστικὴ κοιλιά τους· ἔρριξα μιὰ ματιὰ στὸ τρομακτικὸ στόμα τοῦ ἱπποπόταμου, παρόμοιο μὲ γιγάντια βωδινὰ πνευμόνια, ἐθαύμασα τὶς καμηλοπαρδάλεις ποὺ μειδιοῦν μὲ λεπτότητα καὶ μετριοφροσύνη σὰν δεσποινίδες ποὺ γερνοῦν, εἶδα τὸ λιοντάρι νὰ κοιμᾶται, τὶς μαϊμοῦδες νὰ κάνουν ἔρωτα καὶ τὸν οὐραγγοτάγκο νὰ βάζῃ στὸ κεφάλι του ἕνα καλάθι, ὅπως φορᾶμε, ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, τὸ καπέλλο μας· τὸ ἰνδικὸ παγῶνι ἄνοιξε γιὰ χατῆρι μου τὴν οὐρά του κάνοντας γύρους καὶ σκαλίζοντας μὲ ὕφος ἀλαζονικὸ τὸ χῶμα μὲ τὰ νύχια του· τὰ ψάρια τοῦ ἰχθυοτροφείου ἐσπιθοβολοῦσαν ὅλα τὰ χρώματα τοῦ οὐράνιου τόξου, καὶ ὁ ρινόκερως ἐφαινόταν χαμένος μέσα σ' ἕνα πετσὶ φτιαγμένο γιὰ κάποιο τέρας ἀκόμα πιὸ χοντρό.

Ἴδρωσα μέσα στὰ τροπικὰ θερμοκήπια τοῦ Κιοῦ (Βοτανικοῦ Κήπου), ἀνάμεσα στὶς φοινικιές, τὶς κλημαξίδες καὶ ὅλες τὶς τρέλλες μιᾶς ὑπεργόνιμης γῆς· ἐπῆγα νὰ ἰδῶ τὸ στρατιώτη πού, μὲ γιγάντιο σκοῦφο ἀπὸ γοῦνα καὶ κόκκινο χιτώνιο, φρουρεῖ μπροστὰ στὸν Πύργο καί, κάθε φορὰ ποὺ κάνει μεταβολή, χτυπάει παράξενα τὸ πόδι, σὰν τὸ σκύλο ποὺ σκαλίζει τὴν ἄμμο μὲ τὰ πισινά του πόδια: διερωτῶμαι σὲ ποιὸ τάχα ἱστορικὸ συμβὰν νὰ ἀναφέρεται αὐτὴ ἡ παράξενη συνήθεια. Κ' ἐπῆγα νὰ ἰδῶ τὸ μουσεῖο τῆς Μαντὰμ Τυσσώ.

Τὸ μουσεῖο τῆς Μαντὰμ Τυσσὼ εἶναι τὸ μουσεῖο τῶν διασήμων ἀνθρώπων ἢ μᾶλλον τῶν κερέινων ὁμοιωμάτων τους. Ὑπάρχει ἐκεῖ μέσα ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια (καθὼς καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀλφόνσος, λιγάκι σκωροφαγωμένος), ἡ κυβέρνησις Μακντόναλντ, οἱ πρόεδροι τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ὁ Ντίκενς καὶ ὁ Κίπλιγκ, οἱ στρατάρχαι, ἡ Σουζάννα Λενγκλέν, οἱ κορυφαῖοι δολοφόνοι τοῦ περασμένου αἰῶνα, καὶ ἐνθύμια τοῦ Ναπολέοντος, ὅπως ἡ κάλτσες του, ἡ ζώνη του καὶ τὸ καπελλάκι του· ἔπειτα, στὴν ἀτιμωτικὴ θέση, εἶναι ὁ Γουλιέλμου ὁ 2ος καὶ ὁ Φραγκῖσκος — Ἰωσήφ, θαλερὸς ἀκόμα ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του. Κοντὰ στὸ ὁμοίωμα ἑνὸς κυρίου μὲ ψηλό, ποὺ μοῦ ἐφαινόταν ἐξαιρετικὰ ἐπιτυχημένο, ἐσταμάτησα γιὰ νὰ ψάξω στὸν κατάλογο ποιὸς ἦταν· ἔξαφνα, ὁ κύριος μὲ τὸ ψηλὸ ἐκουνήθηκε κ' ἔφυγε: τὸ γεγονὸς ὑπῆρξεν ἀνατριχιαστικό. Ὕστερ' ἀπὸ λίγο, δυὸ δεσποινίδες ἔψαχναν στὸν κατάλογό τους νὰ βροῦν ποιανοῦ ὁμοίωμα ἤμουν ἐγώ.

Στῆς Μαντὰμ Τυσσὼ ἔκαμα μιὰ διαπίστωση κἄπως δυσάρεστη: ἢ εἶμαι ὁλότελα ἀνίκανος νὰ καταλάβω τὴν ἔκφραση ἑνὸς ἀνθρώπινου προσώπου ἢ οἱ φυσιογνωμίες εἶναι ἀπατηλές. Ἔτσι, παραδείγματος χάριν, καθὼς τὸν ἐπρωτοκύτταξα, μοῦ ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον ἕνας κύριος καθισμένος καὶ πωγωνᾶτος, ἀριθμὸς 12· κυττάζω στὸν κατάλογο: «12. Τόμας Νέϊλ Κρήμ, ἀπαγχονισθεὶς τό 1892. Ἐδηλητηρίασε μὲ στρυχνίνη τὴ Ματθίλδη Κλόβερ. Κατηγορεῖτο ἐπίσης γιὰ τὸ φόνο τριῶν ἀκόμα γυναικῶν». Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς τὸ πρόσωπό του δὲν ἔλεγε τίποτε τὸ ἄξιο λόγου. Ἀριθμὸς 13: «Φράντς Μύλλερ, ἐδολοφόνησε τὸν κ. Μπρίγκς μέσα στὸ τραῖνο.» Χμ. Ἀριθμὸς 20, ἕνας κύριος ξυρισμένος, μὲ ὄψη ὁπωσδήποτε τίμια: «Ἀρθοῦρος Ντεβερέ, ἀπαγχονισθεὶς τὸ 1905, ἐπιλεγόμενος «ὁ δολοφόνος τῶν μπαούλων», γιατὶ ἔκρυβε τὰ πτώματα τῶν θυμάτων του μέσα σὲ μπαοῦλα». Ἀποτρόπαιο. Ἀριθμὸς 21... ὄχι, αὐτὸς ὁ σεβάσμιος κληρικὸς δὲ μπορεῖ, βρὲ ἀδεφέ, νὰ εἶναι «ἡ Κα Ντέϋερ, ἡ φόνισσα τῶν βρεφῶν τοῦ Ρῆντινγκς». Τότε ἀντελήφθην ὅτι εἶχα κάμει λάθος στὴ σελίδα τοῦ καταλόγου καὶ πὼς ἔπρεπε νὰ διορθώσω τὶς ἐντυπώσεις μου: ὁ καθισμένος κύριος ὑπ' ἀριθμὸν 12 ἦταν ἁπλούστατα ὁ Μπέρναρ Σῶ, ὁ ἀριθμὸς 13 ἦταν ὁ Λουΐ Μπλεριό καὶ ὁ ἀριθμὸς 20 ὁ Γουλιέλμος Μαρκόνι.

Ποτὲ πιὰ δὲν θὰ κρίνω τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴ φυσιογνωμία τους.

KAREL TCHAPEK

ΠΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Οἱ ἀδερφὲς τοῦ Παπαδιαμάντη

ΣΕ κάποιο ἀπ' τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς «Καθημερινῆς» ἐδημοσιεύθη ἐπιστολὴ ἀναγνώστου της, ἀπὸ τὴν ὁποία πληροφορούμεθα ὅτι ἐσχάτως περιεκόπη καὶ ἡ μικρὴ σύνταξη ποὺ παρεῖχε ὡς τώρα τὸ Κράτος στὶς φτωχὲς ἀδερφὲς τοῦ Παπαδιαμάντη. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ μᾶς προξενεῖ τόση κατάπληξη, ὥστε ἀδυνατοῦμε νὰ τὸ πιστέψουμε. Φαίνεται ὅμως ὅτι στὸν τόπο μας δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ ποτὲ κάτι σωστό.

Κι' ἐνῷ σκορπίζονται τόσα χρήματα στοὺς διαφόρους ἀργομίσθους τῶν ὑπουργείων, τὸ Κράτος μας ἐθεώρησε σκόπιμο νὰ πάψῃ νὰ ὑποστηρίζῃ μὲ τὸ μικρό τους ἐπίδομα δυὸ ἀπροστάτευτες γυναῖκες, ἀδερφὲς τοῦ μόνου νεοέλληνος διηγηματογράφου ποὺ μᾶς χάρισε ἕνα ἔργο ἐξαιρετικῆς σημασίας. Ἔτσι ἀμείβονται στὴ χώρα μας οἱ ἀνώτερες πνευματικὲς προσπάθειες καὶ τέτοια τύχη περιμένει καὶ ὁποιον ἄλλον θελήσῃ νὰ ἀφιερωθῇ σ' ἕνα εὐγενικὸ ἰδανικό.

Τὸ παλαιοημερολογητικό

ΜΕ τὴ σύγκληση τῆς Ἱεραρχίας ἐφούντωσε πάλι τὸ ἡμερολογιακό. Οἱ παλαιοημερολογῖτες πῆραν θάρρος. Καὶ ἡ θρησκευτικὴ διχόνοια πάνω στὸ ζήτημα αὐτό, ἀντὶ νὰ κοπάσῃ, ὅσο πάει καὶ ἀψώνει. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς δὲ φταίει μόνον ὁ ἀμόρφωτος κοσμάκης, ἀφοῦ Μητροπολῖται ἀρκετοὶ τῆς Ἱεραρχίας ἐπροκάλεσαν συζήτηση κ' ἐδημοκόπησαν, ἄλλοι φανερὰ κι' ἄλλοι σκεπασμένα. Κανεὶς βέβαια δὲν ἐσήκωσε μὲ παρρησία τὴν παντιέρα τοῦ παλαιοημερολογιτισμοῦ, γιατὶ μὲ τέτοια ἀντρίκια στάση θὰ εἶχε δυσάρεστα ἐπακόλουθα. Θὰ βρεθοῦν ὅμως ἀνθρωπάκοι τοῦ λαοῦ, φτωχοὶ οἰκογενειάρχες καὶ δυστυχισμένοι, ποὺ ἀπὸ ἀμορφωσιὰ θεωρώντας τὴν πρόληψη γιὰ πίστη καὶ παίρνοντας ἄρα ἀπὸ τὴ στάση τῶν Μητροπολιτῶν αὐτῶν θὰ προκαλέσουν ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ των διώξεις μὲ τὴν παράλογη μὰ εἰλικρινῆ ἰδέα πὼς ἔτσι κάνοντας γίνονται μάρτυρες ὑπὲρ τῆς πίστεως. Μὰ ἂν περὶ πίστεως πρόκειται, τότε θἄπρεπεν οἱ Μητροπολῖται αὐτοὶ νὰ βαδίσουν πρῶτοι, θαραλέα, ἀποφασιστικὰ καὶ ἀντρίκια πρὸς τὸ μαρτύριο, ἂν δὲ ἡ πίστη δὲν κινδυνεύῃ καὶ δὲν θίγεται, τότε γιατὶ δημοκοπῶντας παίρνουν κοσμάκη στὸ λαιμό τους;

Μὲ μίαν μικρὰν ἀλλαγὴν

ΕΓΕΛΑΣΑΝ ὥσπου τοὺς ἔπιασε πονοκέφαλος ὅσοι βρεθήκανε στὸ θέατρο τοῦ Παγκρατίου τὴ βραδειὰ ποὺ παιχθήκανε τὰ τρία μονόπρακτα δράματα τῶν Νέων. Ἐσπάραζαν ἀπὸ τὰ γέλοια καὶ στὸ δρόμον ἀκόμα γυρίζοντας στὰ σπίτια τους. Δὲν ἀλλάζουν λοιπὸν τὸν ὑπότιτλον τῶν ἔργων των οἱ Νέοι νὰ εἶναι ἐν τάξει; Ἀντὶ μονόπρακτα δράματα ἂς ποῦνε μονόπρακτες σπαρακτικὲς κωμῳδίες. Ἡ πρόθεση, λέει ὁ κ. Σπῦρος Μελᾶς, δὲ λογαριάζεται, ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα κρίνεται τὸ κάθε τι. Ἀποτέλεσμα λοιπὸν ἐδῶ εἶναι τὰ γέλοια τῶν θεατῶν· ἄρα ἀφοῦ τὰ τρία δράματα ἐπέτυχαν ὡς κωμῳδίες, ἠμποροῦν νὰ ὑπερηφανεύωνται οἱ συγγραφεῖς των.

Μὴ χειρότερα!

ΜΗ σᾶς φανῇ ἀπίστευτο:

Οἱ νεοουλάδες τοῦ Πειραιῶς, αὐτοὶ ποὺ πωλοῦσαν νερὸ στοὺς δρόμους, ὑπέβαλαν ὑπόμνημα στὴν Κυβέρνηση καὶ ζητοῦν ἀποζημίωση, γιατί, λέει, ἡ Οὔλεν ἔβαλε βρύσες σὲ μερικὲς μακρινὲς συνοικίες τοῦ Πειραιῶς, κι' ἔτσι αὐτοὶ μένουν τώρα χωρὶς δουλειά!!

Δὲ μένει παρὰ νὰ ζητήσουν οἱ γιατροί, οἱ φαρμακοποιοὶ κ' οἱ νεκροθάφτες ἀποζημίωση κι' αὐτοί, γιατὶ φέτος ὡς τὰ τώρα — ἂς χτυπήσουμε ξύλο — δάγκειος δὲν ἐμφανίσθηκε στὴν Ἀθήνα κ' ἔχουν συνεπῶς κεσάτια. Γιατὶ ὄχι;

Ὁ Ἐω καὶ ἡ μελλοντικὴ μορφὴ τοῦ κόσμου

ΤΟ νέον ἔργον τοῦ κ. Μπέρναρ Σῶ, «Τὸ Κάρρο μὲ τὰ Μῆλα», τὸ ὁποῖον ἐπρωτοπαίχθη πρὸ ἡμερῶν στὴ Βαρσοβία, ἐξακολουθεῖ νὰ ἀπασχολῇ τοὺς κριτικοὺς καὶ νὰ προκαλῇ ἀντιφατικὲς κρίσεις. Ἄλλοι τὸ θεωροῦν ἐπιστέγασμα τῆς θεατρικῆς του ἐργασίας, ἄλλοι ἀπαρχὴν μιᾶς νέας περιόδου δράσεως τοῦ συγγραφέως. Ἄλλοι ὅμως τὸ κατακρίνουν ὡς κακοφτιαγμένο, μονότονο καὶ σὲ πολλὰ σημεῖα ἀκατανόητο.

Στὸ ἔργο αὐτό, ὁ Σῶ ἀναπτύσσει τὶς γνωστές του ἰδέες γιὰ τὴ χρεωκοπία τῶν σημερινῶν δημοκρατικῶν καθεστώτων. Δίνει μιὰν εἰκόνα τοῦ κόσμου, ὅπως τὸν φαντάζεται μετὰ σαράντα χρόνια. Ἡ ἠπειρωτικὴ Εὐρώπη ἀπαρτίζεται ἀπὸ δημοκρατίες ἀνάλογες μὲ τὸ Σοβιετικὸ σύστημα. Ὁ στόλος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἄρχει τῶν θαλασσῶν. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι διατηροῦν τὸν Πρόεδρόν των, ὁ ὁποῖος ὅμως εἶναι ἀσυγκράτητος ἰμπεριαλιστής. Ἡ Μεγάλη Βρεττανία διατηρεῖ τὴ μοναρχία της, ἀλλὰ ὁ βασιλεὺς Μάγνος εἶναι δημοκρατικώτερος καὶ δημοφιλέστερος ἀπὸ κάθε ἄλλον καὶ ἡ χώρα ζῇ ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐημερίᾳ. Ὁ πρωθυπουργὸς Πρωθεύς, τύπος ἀσυνειδήτου δημαγωγοῦ, ὅπως καὶ οἱ συνάδελφοί του, ζητεῖ τὴν κατάργηση τοῦ βασιλικοῦ «βέτο», ἀλλὰ ὁ βασιλεὺς βέβαιος περὶ τῆς ἐπιροῆς ποὺ ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ λαοῦ του ἀπειλεῖ ὅτι θὰ παραιτηθῇ καὶ θὰ ἐκθέσῃ ὑποψηφιότητα βουλευτοῦ. Ὁ Πρωθεὺς ὑποχωρεῖ, καὶ τὸ βασιλικὸν τελεσίγραφον ἀποσύρεται. Ἡ δεύτερη πράξη, ἡ ὁποία ἐχαρακτηρίσθη ὡς ξεκάρφωτη καὶ ἄσχετη μὲ τὸ ἄλλο ἔργο, δείχνει μιὰν ἐρωτικὴ σκηνὴ μεταξὺ τοῦ βασιλέως Μάγνου καὶ τῆς εὐνουμένης του, ἡ ὁποία ἐπιχειρεῖ νὰ τὸν παρασύρῃ καὶ νὰ τὸν ἐκβιάσῃ, ἀλλὰ δὲν τὰ καταφέρνει. Στὴν τρίτη πράξη ὁ Ἀμερικανὸς πρεσβευτὴς ἀγγέλλει στὴν ἐκπληκτη Βρεττανικὴ κυβέρνηση ὅτι ἡ χώρα του ἐπιθυμεῖ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν Βρεττανικὴν Αὐτοκρατορίαν ὡς κτῆσιν — κ' ἔτσι τελειώνει τὸ ἔργον.

Τὸ ζήτημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ

Οἱ συζητήσεις γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ γενικοῦ ἀφοπλισμοῦ τῶν Κρατῶν ἐξακολουθοῦν νὰ ἀπασχολοῦν ἀκόμα τοὺς Εὐρωπαίους διπλωμάτες. Τὸ περίεργο ὅμως εἶναι ὅτι ἐνῶ μένουν ὅλοι σύμφωνοι στὴν πραγματοποίηση τοῦ σχεδίου αὐτοῦ, ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ δὲν παύουν κάθε τόσο νὰ παραγγέλλουν νέα ὅπλα καὶ νὰ παρασκευάζουν μὲ δραστηριότητα τὶς στρατιωτικές των δυνάμεις. Μὲ τὶς ἑτοιμασίες ὅμως αὐτὲς δείχνουν οἱ ἴδιοι πὼς δὲ δίνουν καμμιὰ σημασία στὶς σχετικὲς συννενοήσεις ποὺ γίνονται μεταξύ τους καὶ φαίνονται ἕτοιμοι νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ ἐνδεχόμενο ἑνὸς νέου πολέμου. Τότε εἶναι ἐντελῶς περιττὸ νὰ μιλοῦν γιὰ φιλειρηνικὴ πολιτικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὰ προγράμματα, ἀφοῦ τοὺς λείπει ἡ καλὴ πίστη κι' ἡ ἀναγκαία ἐμπιστοσύνη. Πρέπει ἐπιτέλους νὰ καταλάβουν ὅτι αὐτὴ ἡ φιλολογία τοῦ ἀφοπλισμοῦ μᾶς ἔχει κουράσει ὑπερβολικὰ καὶ καλὸ θἄταν νὰ σταματήσῃ πιά.

Ἕνα ἐπίγραμμα τοῦ Κουρτελίν

Ο θάνατος τοῦ Κουρτελὶν ἔγινε ἀφορμὴ νὰ δημοσιευθοῦν σ' ὅλον τὸν Παρισινὸ τύπο καὶ τὰ περιοδικὰ ἐγκωμιαστικὲς κριτικὲς γιὰ τὰ ἔργα του καὶ ὕμνοι πρὸς τὸ γαλατικόν του πνεῦμα. Ἕνας κριτικὸς θυμίζει ἐπικαίρως μιὰ φράση στὴν ὁποίαν ὁ Κουρτελὶν θέλησε νὰ συνοψίσῃ τὴ φιλοσοφία τῆς ζωῆς του:

«Ἀγωνίζομαι — εἶπε — νὰ πάρω τὴ ζωὴ στὰ ἀστεῖα γιατὶ εἶμαι τῆς γνώμης, ὅπως καὶ ὁ Ντωντέ, πὼς ὁ θάνατος τῶν ἀγαπημένων ὄντων εἶναι τὸ μόνο πρᾶγμα τῆς ζωῆς γιὰ τὸ ὁποῖον ἀξίζει τὸν κόπο νὰ κλάψῃ κανείς».

Συμπληρωματικά

ΕΙΣ τὸν κ. Μελᾶν μὲ τὸ σκηνοθετικὸν δαιμόνιον, τὰ ἰθαγενῆ κεφάλαια καὶ τὴν ψυχὴν τὴν λευκὴν ἀπὸ παντὸς ἁμαρτήματος ἀλλαξοπιστίας καὶ ἀποκηρύξεως ἔργου ὑπενθυμίζομεν τὰ ἑξῆς: Τὸ σημείωμά του δὲν ἐδημοσιεύθη πρὸ τῆς παραστάσεως, ἀλλὰ μετὰ ὡς καθαρὴ κριτικὴ μὲ σκοπὸν νὰ διαφωτίσῃ τὸ κοινόν. Ὅτι θὰ ἔγραφε ἄλλες χίλιες κριτικὲς διὰ τὰ ἔργα του δὲν ἔχομε καμμιὰ ἀπολύτως ἀμφιβολία. Αὐτὸ μόνον ἦτο μιὰ μικρὰ ἀπάντησις ἐναντίον τοῦ σημειώματός του διὰ τὴν κριτικὴν τῶν ὁμοτέχνων. Αὐτοὺς δὲν ἔχουμε δικαίωμα νὰ τοὺς κρίνωμε, τοὺς ἑαυτούς μας ὅμως ἔχομεν τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν καὶ νὰ τοὺς κρίνωμε καὶ νὰ τοὺς ἐπαινοῦμε.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκδοσιν νέου, ὡραίου καὶ πλουσίου περιοδικοῦ ποὺ θὰ ἐκδοθῇ μὲ σκοπὸ νὰ κλείσῃ τὰ ὑφιστάμενα εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπενθυμίσωμε τὰ ἑξῆς ἀλησμόνητα γεγονότα εἰς τὸν συγγραφέα τῶν «Μαύρων Ἀνθρώπων».

Ὁσάκις ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν ἐφημερίδος ἐκήρυσσε μεταξὺ δευτέρας καὶ τρίτης πρωϊνῆς εἰς τοὺς νυσταλέους θαμῶνας διανυκτερευόντων καφφενείων ὅτι θὰ κλείσῃ ὅλες τὶς ἄλλες ἐφημερίδες.

Ὅταν ἵδρυσε τὸ «Θέατρον Τέχνης» ἐδήλωσε καὶ τότε ὅτι «θὰ βάλῃ λουκέτο» εἰς ὅλα τὰ ἄλλα θέατρα. Τὸ περίεργον ὅμως εἶναι ὅτι οἱ ἐφημερίδες καὶ τὸ θέατρον ποὺ διηύθυνε αὐτὸς εἶχαν ὅλες ἄδοξον καὶ πρόωρον τέλος, ἐνῶ τὰ θέατρα καὶ οἱ ἐφημερίδες ποὺ εἶχεν ἐπικηρύξει ὑφίστανται, πλουτίζουν καὶ ἀναπτύσσονται μὲ τὴν βοήθειαν μάλιστα τοῦ κ. Μελᾶ. Τὸ ὡραῖον αὐτὸ παρελθὸν μᾶς ἐπιτρέπει, ὑποθέτομεν, νὰ κρίνωμεν καὶ τὸ μέλλον.

Οἱ «Νέοι»!!!

Οἱ σεβάσμιοι νέοι τοῦ Παγκρατίου ἔχουν ἐξαφθῆ φοβερὰ ἐναντίον τῶν κριτικῶν. Ἰδίως καταναλίσκεται φαιὰ οὐσία ἐγκεφάλου γιὰ νὰ καθορισθῇ πότε ἕνας λόγιος ἔχει δικαίωμα νὰ λέγεται νέος καὶ πότε δὲν ἔχει. Πολλοὶ ἐπρότειναν νὰ ἐκδοθῇ μιὰ ἐπετηρὶς τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν λογίων, ὁ ποιητὴς ὅμως Σπαταλᾶς ἔβαλε μὲ ἕναν ἐπιγραμματικὸν ὁρισμὸν τὰ πράγματα στὴ θέση των.

«Νέος — εἶπε — λέγεται ἐκεῖνος ποὺ τὸ ἔργο του δὲν ἔχει ἀκόμη ἐπιβληθῆ ἔστω κι' ἂν γράφῃ δέκα, εἴκοσι ἢ καὶ πενῆντα χρόνια».

Φιλολογικὰ νέυδη

ΑΠΟ τὴ γαλλικὴ πρωτεύουσα μᾶς ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ Πὼλ Σουνταί, ὁ ὁποῖος ἔπασχε ἀπὸ καρκῖνο καὶ νοσηλευόταν σὲ μιὰ κλινικὴ τοῦ Παρισιοῦ. Ὁ Πὼλ Σουνταὶ ἐθεωρεῖτο μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες πνευματικὲς φυσιογνωμίες τοῦ τόπου του καὶ εἶχε προσελκύσει τὴν ἐκτίμηση τῶν σοβαρωτέρων γάλλων λογοτεχνῶν μὲ τὶς κριτικὲς τῶν βιβλίων ποὺ ἔγραφε ταχτικὰ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν στὴν ἐφημερίδα «Χρόνος». Εἶχε ἀποκτήσει μὲ τὸν καιρὸ μιὰ σπανία μόρφωση καὶ μιὰ ἐξαιρετικὴ ἀντίληψη ποὺ ἔδιναν κῦρος στὶς γνῶμες του καὶ τὸν εἶχαν καταστήσει τὸ φόβητρο τῶν μετρίων συγγραφέων τῆς Γαλλίας. Ὡστόσο ὅμως ὅλοι ἀνεγνώριζαν τὴν ἀμεροληψία καὶ τὴν καλὴ πίστη του, ἀπαραίτητα προσόντα ἑνὸς σοβαροῦ κριτικοῦ. Τελειώνοντας ἀναφέρουμε ὅτι ὁ Σουνταὶ ἐκτιμοῦσε ὑπερβολικὰ τὸ Μωρεάς, τοῦ ὁποίου ἦταν προσωπικὸς φίλος, καὶ δέν ἔπαψε ποτὲ νὰ ὑποστηρίζῃ τὸ ἔργο του ἐναντίον τῶν ἐπιθέσεων τῶν ἀντιπάλων του. Στὴν Ἑλλάδα ὁ Πὼλ Σουνταὶ ἦρθε μόνο μιὰ φορά, πρὶν ἀπ' τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους.

Γράμματα πρὸς τὴ Σύνταξη

Ἀγαπητά μου «Ἑλληνικὰ Γράμματα»,

ΣΤΟ τελευταῖο φύλλο σας μὲ τὸν τίτλον «Ὀλιγόστιχα» καταχωρεῖτε ἀνάμεσα σ' ἄλλα καὶ μιὰ εἴδηση ὅτι: «ἀπειλεῖται καὶ νέα καταστροφὴ ἐκκλησίας παρὰ τὸ Παλαιὸν Φάληρον...» Ἀλλὰ ἀλλοίμονον! ἡ ἀπειλὴ αὐτὴ ἐπραγματοποιήθηκε πρὸ μιᾶς καὶ ἡμισείας ἑβδομάδος εἰς ἐποχὴν 20οῦ αἰῶνος ποὺ καυχόμαστε ὅτι ἀποβάλαμε κάθε ἴχνος βαρβαρισμοῦ, ἐνῷ τοὐναντίον ξεπερνοῦμε αὐτὸν τὸν μεσαίωνα μολονότι πέρασε ἀπὸ τότε χιλιάδα—πάνω-κάτω—χρόνων... Τὸ μέρος ποὺ βρισκόταν τὸ Ἐξωκκλῆσι αὐτὸ ἦταν γραφικώτατο. Βρίσκεται, ὅπως γράφετε, πάνω σ' ἕνα λοφίσκο πυκνόφυτο, ἀπέναντι σ' ἄλλο μὲ ξωκκλῆσι τοῦ Ἁγίου Νικόλα ὁμοίου ρυθμοῦ καὶ ἐποχῆς, ποὺ ἀντικρύζουν μαγευτικὰ τὸν γαλανὸν τάπητα τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους βρίσκονται πάλι ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς μὲ διάφορα μνημεῖα καὶ μιὰ βίλλα ὄμορφη. Ζώνονται μὲ πεῦκα καὶ κυπάρισσα καὶ ἑνώνονται μὲ πευκόφυτο λεωφόρο μὲ τὸ ἀμμουδερὸ ἀκρογιάλι παρὰ τὸν Ἅγιον Κοσμᾶν. Γραφικώτατα, ὅπως σᾶς γράφω. Γι' αὐτὸ μετὰ λύπης μου σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐπιμείνετε ὥστε νὰ μὴ διαφύγουν οἱ δράσται, ποὺ παραμένουν σχεδὸν ἀνενόχλητοι, τὴν «τιμωρὸν χεῖρα τῆς δικαιοσύνης».

Μεθ' ὑπολήψεως **Β. Φ.**

Φίλε Κε Διευθυντά,

Ὁ Α, ὁ Β καὶ ὁ Ξ.

ΣΧΕΤΙΚΑ μὲ ὅσα ἔγραψε ὁ κ. Ξ. (ποὺ δίχως ἄλλο θἄναι ὁ κ. Ξενόπουλος) ἐξ ἀφορμῆς τοῦ Διαγωνισμοῦ τῶν «Ἑλληνικῶν Γραμμάτων», στὸ τελευταῖο φύλλο τῆς «Νέας Ἑστίας», θἄχα νὰ πῶ κάτι.

Τὸ πὼς δηλαδὴ καὶ οἱ τέσσερις κριτὲς στὸ διαγωνισμὸ τοῦτο, μαζὶ μ' ἐκεῖνον ποὔγραψε τὸν Pedro Cazas (βιβλίο ποὺ ξέρω πὼς τὸ ἐχτιμήσανε ἄνθρωποι μὲ παγκόσμιο κῦρος), δὲ μπορεῖ νἆναι ὁ Α καὶ ὁ Β τοῦ κ. Ξ.

Μονάχα ποὺ ὁ γράφων ἀποδείχνει ἔτσι τὴ ψυχική του κακομοιριὰ καὶ τὴ χολοσκασιά του, πρᾶμα ποὺ δικαιώνει τὴ γενικὴ γνώμη γιὰ τὴν κατωτερότητα αὐτουνοῦ τοῦ «λογίου».

Τοῦτα χωρὶς νἄχω καμμιὰ πρόθεση νὰ κοντραστάρω στὴ γνώμη τοῦ κ. Ροδᾶ ἢ στὴν ἀξία τῆς πέννας τοῦ Βεϊνόγλου, πράματα ἄσχετα ὁλότελα μὲ τοῦτο τὸ θέμα καὶ μὲ τὴν ἀπάντηση ποὺ ἐγὼ ἕνας (δὲν ξέρω πὼς θὰ μὲ βολέψῃ στὸ ὀνοματολόγιό του ὁ κ. Ξ.) ἀνθρωπάκος ἐδὰ πέρα στὴ Χαλκίδα, κάνω στὸν τρανὸν αὐτοῦνον μπουρζουᾶ τῆς μοντέρνας καλαμαρωσύνης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Τὸ ἐξώφυλλό μας

Τὸ ἐξώφυλλό μας εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἔργα ἔργα τοῦ ζωγράφου Frans Hals. Ἡ τέχνη τοῦ Hals χωρὶς παράτολμους ἀκροβατισμοὺς εἶναι ἀληθινή. Ὅλα του τὰ ἔργα ἔχουν μιὰ ἁπλότητα καὶ μιὰ ὀμορφιὰ δική τους ποὺ τὰ ξεχώρισε πάντα ἀπὸ τὰ ἔργα ἄλλων τεχνιτῶν ποὺ λίγο ἢ πολὺ μοιάζαν μὲ τὸν Hals.

ΠΩΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες εὐρωπαϊκὲς βιομηχανίες τῶν τελευταίων χρόνων εἶναι καὶ ἡ κατασκευὴ μπαλλονιῶν καὶ ἄλλων παιγνιδιῶν, ποὺ ἀποτελοῦν τὴ μεγαλύτερη διασκέδαση τῶν παιδιῶν. Κι' ἀληθινὰ τίποτε ἄλλο δὲ μπορεῖ νὰ φέρη τόση χαρὰ στὸ παιδὶ ὅση ἕνα ὡραῖο παιγνίδι ποὺ τοῦ χαρίζουν οἱ δικοί του τὶς γιορτές.

Ἐκτὸς ἀπ' τὰ πολύχρωμα καὶ ποικιλόμορφα τόπια, μέσα στὰ ἴδια ἐργοστάσια κατασκευάζονται διάφορα κωμικὰ ὁμοιώματα ζώων καὶ προσώπων ποὺ εἶναι ἐφοδιασμένα μὲ κάτι μικρὲς σφυρίχτρες, οἱ ὁποῖες στὸ ξεφούσκωμα βγάζουν ἀπὸ μέσα περίεργους μουσικοὺς ἤχους ποὺ κάνουν τὰ παιδιὰ νὰ χοροπηδοῦν εὔθυμα. Στὴ Γαλλία ὑπάρχουν ἀρκετὰ τέτοια ἐργοστάσια μὲ πλῆθος ἐργατριῶν καὶ κερδίζουν κάθε χρόνο ἑκατομμύρια ἀπ' τὴ βιομηχανία τους.

Τὰ μπαλλόνια καὶ τὰ περισσότερα ἀπ' τ' ἄλλα παιχνίδια κατασκευάζονται μὲ καουτσοὺκ ποὺ βγαίνει ἀπὸ ἕνα δένδρο τῆς Γουϊάνης. Τὸ καουτσοὺκ ἄργησε νὰ χρησιμοποιηθῆ στὴν Εὐρώπη ἐξ αἰτίας τῶν δυὸ μεγάλων μειονεκτημάτων ποὺ παρουσίαζε καὶ ποὺ τὸ καθιστοῦσαν σχεδὸν ἄχρηστο. Ἡ οὐσία αὐτὴ ὅταν βρίσκεται σὲ φυσικὴ κατάσταση χάνει μὲ τὸ κρύο τὴ μεγάλη της ἐλαστικὴ δύναμη, καὶ τὰ κομμάτια της ὅταν εἶναι ἀκόμα νωπὰ κολλοῦν τῶνα μὲ τ' ἄλλο. Γι' αὐτὸ οἱ Εὐρωπαῖοι ἀγοραστὲς ἄφηναν ἀνεκμετάλλευτο αὐτὸ τὸ νέο ἐμπόρευμα ποὺ μόνο στὴ Βραζιλία τὸ χρησιμοποιοῦσαν τὸν 18ο αἰῶνα. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ὅμως τὰ πράματα ἄλλαξαν μὲ μιᾶς ὅταν σταλθῆκαν στὴν Εὐρώπη διάφορα ἀντικείμενα ἀπὸ καουτσοὺκ πάρα πολὺ ἐλαστικὰ ἀπὸ ἕναν ἀμερικανὸ βιομήχανο, τὸν Σὰρλ Γκουντγιάρ. Ὁ ἐφευρέτης κρατοῦσε μυστικὴ τὴ μέθοδό του καὶ δὲν εἶχε ζητήσει μήτε δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, κι' ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ ἐμποδίση τὶς ἀπομιμήσεις. Τότε ὅμως ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους συναγωνιστές του, ὁ Θωμᾶς Ἀγκόκ, βάλθηκε νὰ διαφωτίση τὸ μυστήριο μὲ κάθε τρόπο. Ὁ ἄγγλος αὐτὸς βιομήχανος εἶχε κοντὰ στὸ Λονδῖνο ἕνα ἐργοστάσιο καουτσοὺκ κι' ἀπὸ πολὺν καιρὸ ζητοῦσε νὰ τελειοποιήση τὴν παραγωγή του. Μιὰ μέρα ἐνῷ ἔκαιε κάτι παντοῦφλες ἀμερικανικῆς κατασκευῆς βρῆκε μερικὰ συστατικά, τὰ ὁποῖα τὸν ὁδήγησαν νὰ διαλύση καουτσοὺκ σ' ἕνα κλειστὸ δοχεῖο. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ἀνακαλύψη μεταξὺ τῶν ἄλλων προϊόντων τῆς διαλύσεως καὶ θειάφι.

Αὐτὴ ἡ ἀνακάλυψη δὲν ἄργησε νὰ τοῦ λύση ὁλοκληρωτικὰ τὸ πρόβλημα. Ἔβαλε μιὰ λουρίδα καουτσοὺκ μέσα σὲ θειάφι λυωμένο καὶ παρετήρησε πὼς ἀποροφοῦσε ὡρισμένη ποσότητα τοῦ μετάλλου χωρὶς νὰ ἀλλάξουν αἰσθητὰ οἱ ἰδιότητές του. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ βρῆκε πὼς αὐτὸ τὸ καουτσοὺκ, ποὺ εἶχε θειαφωθῆ σὲ θερμοκρασία 170 βαθμῶν, δὲν ἔχανε πιὰ τὴν ἐλαστικότητά του μὲ τὸ κρύο, μήτε κολλοῦσαν τὰ κομμάτια του ἀναμεταξύ τους ὅπως πρίν.

Ἀμέσως τότε ὁ Ἀνκὸκ ζήτησε καὶ πέτυχε νὰ λάβη τὸ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας γτὰ τὸ θειάφωμα τοῦ καουτσούκ, ποὺ μποροῦσε ἀξιόλογα νὰ τὸ εἶχε πάρει ἀπὸ προτήτερα ὁ Γκουντγιάρ. Κι' ἀφοῦ τὸ δίπλωμα ἦταν ἀπόλυτα νόμιμο καὶ δὲν ἔμενε καμμιὰ ἀπορία σχετικὰ ὁ πρῶτος ἐφευρέτης δὲ μπόρεσε πιὰ νὰ ἐκμεταλλευθῆ στὴν Ἀγγλία τὴν ἴδια του τὴν ἀνακάλυψη ποὺ δὲν τὴν εἶχε περιβάλει μὲ τὴν ἐπίσημη κύρωση τοῦ νόμου. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς σκόπιμης ἀμελείας του ἦταν νὰ καταστραφῆ σὲ λίγον καιρὸ ἀπὸ οἰκονομικὴ ἄποψη, ἐνῶ οἱ ἄλλοι κερδίζαν ἑκατομμύρια ἀπὸ τὴ νέα ἐφεύρεση, γιατὶ τώρα ἡ βιομηχανία τῶν ἐλαστικῶν σφαιρῶν καὶ ἄλλων εἰδῶν εἶχε λάβει παντοῦ μεγάλη ἀνάπτυξη.

Πῶς κατασκευάζεται τώρα ἕνα μπαλλόνι; Ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς δὲν εἶναι καὶ τόσο ἁπλός, ὅσο θὰ φανταζόταν κανείς. Στὴν ἀρχὴ προμηθεύονται μεγάλα φύλλα ἀπὸ καουτσούκ, βγαλμένο ὕστερα ἀπὸ ἕνα γερὸ καθάρισμα τῆς ἀκατέργαστης γόμας. Ἔπειτα τὰ ἀφήνουν νὰ μουσκέψουν μέσα σὲ καδιὰ μὲ ζεστὸ νερό, ὕτερα τὰ κόβουν σὲ ἀνάλογο πάχος καὶ τὰ ρίχνουν μέσα σ' ἕνα μηχάνημα. Ἐκεῖ ὑπάρχουν δυὸ κύλινδροι, τοποθετημένοι ὁριζόντια ὁ ἕνας μπρὸς στὸν ἄλλον ἀπάνω σὲ στερεὰ βάση, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἕνας γυρίζει μὲ διπλασία ταχύτητα ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἕνας σωλήνας ποὺ συγκοινωνεῖ μὲ μιὰ δεξαμενὴ μὲ κρύο νερὸ μουσκεύει ἀδιάκοπα τὸ καουτσούκ. Ἡ ἀκατέργαστη ὕλη σὲ λίγο μεταβάλλεται σὲ μικρὰ κομμάτια, τὰ ὁποῖα ξαναπερνώντας τέσσερες-πέντε φορὲς ἀπ' τοὺς κυλίνδρους καταλήγουν νὰ γίνουν λεπτὰ σωμάτια. Ὕστερα ἀπὸ μιὰ δυνατὴ πίεση συνδέονται ἀναμεταξύ τους ἀπὸ ἕνα σημεῖο καὶ σχηματίζουν σὰν ἕνα εἶδος ὑφάσματος ποὺ μοιάζει μὲ κατεργασμένο τρύπιο δέρμα ἀλόγου. Ὅλες οἱ ἀκαθαρσίες τοῦ καουτσούκ, χῶμα, ἄμμος, ξυλαράκια, λεπτὲς φλοῦδες, παρασύρονται ἀπὸ τὸ νερό. Ἔπειτα αὐτὰ τὰ μικρούτσικα κομμάτια στεγνώνουν καὶ εἰσάγονται σὲ θερμαντήρια γιὰ νὰ ἀποβάλουν καὶ τὴν ἐλάχιστη ὑγρασία. Κατόπι τὰ κομματιασμένα φύλλα ρίχνονται μέσα σ' ἕνα ἄλλο μηχάνημα κι' ὕστερα ἀπὸ ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας γίνονται ἕνας συμπαγὴς ὄγκος. Βγάζοντάς τα ἀπὸ κεῖ τὰ σχίζουν σὲ δυὸ καὶ τὰ βάζουν σὲ μιὰ συσκευὴ ποὺ θερμαίνεται ἀπομέσα μ' ἀτμό. Ἀπὸ κεῖ βγαίνουν φύλλα σὲ σχῆμα ὑπερβολικὰ ὁμοιόμορφο, σὲ τρόπο ποὺ νὰ μὴν κολλοῦν πιὰ ἀναμεταξύ τους.

Γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῆ ἕνα ἀπ' αὐτὰ τ' φύλλα στὴν κατασκευὴ μπαλλονιῶν, πρέπει νἆναι καλὰ καθαρισμένο κατὰ τὸν τρόπο ποὺ ἀναφέραμε παραπάνω καὶ νὰ μὴν ἔχη ἀπομείνει μέσα του καμμιὰ ξένη οὐσία. Ὁ ἐργάτης τότε τὸ παίρνει, τὸ βάζει μέσα σὲ βραστὸ νερὸ κι' ἔπειτα στὸ τάλκ, κι' ὕστερα τὸ κόβει μ' ἕνα μηχάνημα σὲ μικρὰ κομμάτια διαφόρων σχημάτων. Μερικὰ μπαλλόνια ἀποτελοῦνται ἀπὸ δυὸ κομμάτια μονάχα, ἐνῶ ἄλλα χρειάζονται τέσσερα καὶ περισσότερα.

Ὑπάρχει ὅμως γιὰ τὴ συγκόλληση αὐτῶν τῶν μικρῶν κομματιῶν ἕνα ἄλλο μηχάνημα ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα σφυρὶ ποὺ δίνει σ' ἕναν ἄκμονα 100 ὡς 500 χτυπήματα στὸ λεπτό. Οἱ πιὸ ἐπιτήδειες ἐργάτριες κατορθώνουν νὰ συγκολλοῦν πενῆντα μικρὰ μπαλλόνια τὴν ἡμέρα.

Γιὰ νὰ ἐντυπώσουν οἱ ἐργάτριες γράμματα ἢ σχέδια ἀπάνω στὶς ἐλαστικὲς σφαῖρες, ἀφοῦ τὶς φουσκώσουν περνοῦν μελάνι στὴν ἐπιφάνεια. τοῦ καουτσοὺκ μ' ἕναν συνθετήριο ἐφοδιασμένο μὲ ξύλινα στοιχεῖα. Ὅταν πρόκειται περὶ ἀνθρώπων, ζώων ἢ στολιδιῶν μὲ ποικίλες ζωγραφιές, συμπληρώνουν τὸ χρηματισμὸ μὲ πινέλο.

ΑΝΤΩΝΗ ΤΣΕΧΩΦ

ΛΟΙΠΟΝ ΗΤΑΝ ΑΥΤΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Μιότο Ἰβανόβιτς, εἶπαν τὰ κορίτσια, διηγηθῆτε μας κάτι!

Ὁ συνταγματάρχης ἔστριψε τὸ γκρίζο του μουστάκι κι' ἄρχισε:

— Ἦταν στὰ 1843, τότε ποὺ τὸ σύνταγμά μας βρισκόταν κοντὰ στὸ Κζενστοσόου (1). Πρέπει νὰ σᾶς πῶ, κυράδες μου, πὼς ἐκεῖνο τὸ χρόνο ὁ χειμῶνας ἦταν βαρύς. Δὲν περνοῦσε μέρα ποὺ νὰ μὴν παγώσουν οἱ μύτες τῶν σκοπῶν, μέρα ποὺ νὰ μὴ σκεπάση ἡ καταιγίδα τοὺς δρόμους μὲ χιόνι. Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Ὀχτώβρη ἄρχισε μιὰ φοβερὴ παγωνιὰ ποὺ βάσταξε ἴσαμε τὸν Ἀπρίλη. Πρέπει νὰ σημειῶστε πὼς αὐτὴ τὴν ἐποχὴ δὲ φαινόμουν σὰ μιὰ παλιὰ καπνισμένη πίπα ὅπως τώρα· ἤμουν — ποιὸς θὰ τὸ πίστευε; — ἕνα λευκορόδινο παιδί: ἕνας ὤμορφος ἄντρας μὲ μιὰ λέξη. Καμάρωνα σὰν παγῶνι, πετοῦσα τὸ χρῆμα ἀπ' τὰ παράθυρα καὶ σήκωνα τὸ μουστάκι μου ὅπως κανένας ἄλλος ὑπολοχαγὸς στὸν κόσμο. Τότε δὲν εἶχα παρὰ νὰ μισοκλείσω τὸ μάτι, νὰ βροντήσω τὰ σπηρούνια μου, νὰ σιδερώσω τὸ μουστάκι μου γιὰ νὰ γίνη ὑπάκουο ἀρνάκι κι' ἡ πειὸ περήφανη καλλονή. Λιχουδευόμουν τὶς γυναῖκες ὅπως ἡ ἀράχνη τὶς μυῖγες κι' ἂν ἄρχιζα τώρα, κυράδες μου, νὰ λογαριάζω τὶς Πολωνίδες καὶ τὶς Ἑβραῖες ποὺ κρεμαστῆκαν ὅλον τὸν καιρὸ στὸ λαιμό μου, τολμῶ νὰ σᾶς βεβαιώσω πὼς δὲ θἄβρισκα τέλος... Προσθέστε ἀκόμα πὼς ἤμουν ὑπασπιστὴς τοῦ συντάγματος καὶ πὼς εἶχα μιὰ πολὺ ὤμορφη γυναῖκα, ὁ Θεὸς ν' ἀναπάψη τὴν ψυχή της!

Λὲ μπορεῖτε νὰ φανταστῆτε τὶ κατεργάρης, τί γέννημα τοῦ διαβόλου ποὺ ἤμουν! Ἂν συνέβαινε στὴν περιφέρεια καμμιὰ ἐρωτοδουλειά, ἂν κανένας ξερίζωνε τὰ τσουλούφια ἑνὸς Ἑβραίου ἢ ἔδινε κάμποσες ξυλιὲς στὸ γουρουνομούτσουνο ἑνὸς μικροῦ Πολωνοῦ ἄρχοντα, ἤξεραν πὼς αὐτὸ ἦταν ἔργο τοῦ ὑπολογαγοῦ Βυβερτόβ.

— Πέστε μας κάτι, εἶπαν τὰ κορίτσια.

Μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ συντάγματος εἶχα ὑποχρέωση νὰ κυκλοφορῶ συχνὰ στὴν περιφέρεια. Ἄλλοτε πήγαινα ν' ἀγοράσω βρώμη ἢ σανό, ἄλλοτε νὰ πουλήσω στοὺς Ἑβραίους ἢ στοὺς νέους *πὰν* (1) τὰ ἀπόταχτα ἄλογα, ἀλλὰ τὶς περισσότερες φορές, κυράδες μου, μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ὑπηρεσίας ἔτρεχα ν' ἀντιμώσω ὤμορφες Πολωνίδες ἢ ἔτρεχα νὰ παίξω χαρτιὰ στὰ σπίτια πλουσίων γαιοκτημόνων.

Τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων πήγαινα μὲ κάποια ὑπηρεσία, θυμᾶμαι, ἀπ' τὸ Κζενστοσόου στὸ χωριὸ Σεβέλκι. Ὁ καιρὸς ἦταν, πρέπει νὰ τὸ πῶ, ἄθλιος.

Τὸ κρούσταλλο ἔτριζε καὶ περόνιαζε τόσο πολὺ ποὺ τ' ἄλογα κοντανάσαιναν καὶ σὲ λιγώτερο ἀπὸ μιὰ ὥρα εἴχαμε γίνει, ὁ ὁδηγός μου κι' ἐγώ, δυὸ κομμάτια πάγου... Μπορούσαμε ἀκόμα νὰ ὑπομείνουμε τὸ κρούσταλλο· ἀλλὰ φανταστῆτε πὼς στὴ μέση τοῦ δρόμου σηκώθηκε μιὰ χιονοθύελλα. Τὸ ἄσπρο σάβανο στριφογύριζε, σπαρταροῦσε σὰν τὸ διάβολο πρὶν ἀπ' τὴ λειτουργία. Ὁ ἄνεμος γκρίνιαζε σὰ νὰ τοῦχαν κλέψει τὴ γυναῖκα. Ὁ δρόμος ἐξαφανίστηκε... Σὲ λιγώτερο ἀπὸ δέκα λεπτὰ ἐγώ, ὁ ἁμαξᾶς μου καὶ τ' ἄλογα γενήκαμε σὰ ζυμωμένοι ἀπ' τὸ χιόνι.

— Εὐγενέστατε, μὲ πληροφόρησε ὁ ὁδηγός, χάσαμε τὸ δρόμο...

— Ἀ! διάβολε!... Ποῦ εἶχες τὰ μάτια σου, βλάκα; Μπρός, τράβα ἴσα μπροστά σου· ἴσως νὰ πέσουμε σὲ καμμιὰ κατοικία.

Πήγαμε, πήγαμε, γυρίσαμε, γυρίσαμε... καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα τὰ ρουθούνια τῶν ἀλόγων μας χτύπησαν ἀπάνω στὴν πόρτα ἑνὸς χτήματος, κάποιου πλουσίου Πολωνοῦ, ἂν θυμᾶμαι καλά, τοῦ κόμητος Μπογιαντλόβσκι. Οἱ Ἑβραῖοι κι' οἱ Πολωνοὶ εἶναι γιὰ μένα ὅ,τι τὰ ρεπάνια ὕστερα ἀπ' τὸ φαγητό· μά, πρέπει νὰ τὸ ἀναγνωρίσω, οἱ ***χλιάχτα*** (ἡ μικρὴ τάξη τῶν εὐγενῶν) εἶναι φιλόξενοι, καὶ δὲν ὑπάρχουν γυναῖκες φλογερώτερες ἀπ' τὶς Πολωνίδες...

Μᾶς ἄνοιξαν... Ὁ κόμης Μπογιαν-

(1) Πόλη τῆς Πολωνίας, ἕνας ἀπὸ τοὺς περιφημοτέρους τόπους προσκυνήματος.

(1) Ἔτσι λεγόνταν οἱ Πολωνοὶ εὐγενεῖς.

τλόβσκι ἦταν στὸ Παρίσι. Μᾶς ἐδέχτηκε ὁ ἐπιστάτης του ὁ Πολωνὸς Καζιμὶρ Χαψίνσκυ. Ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα περίπου ἤμουν, θυμᾶμαι, καθισμένος στὸ κιόσκι τοῦ ἐπιστάτη· μιλοῦσα γιὰ ἐρωτοδουλειὲς στὴ γυναῖκα του· ἔπινα κι' ἔπαιζα χαρτιά. Ἀφοῦ ἤπια ἀρκετὰ κι' ἐκέρδισα πέντε δουκᾶτα, ζήτησα νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ. Ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε θέση στὸ κιόσκι, μοῦ δῶσαν ἕνα δωμάτιο στὰ διαμερίσματα τοῦ κόμητος.

— Δὲ φοβᾶστε τὰ φαντάσματα; μὲ ρώτησε ὁ ἐπιστάτης καθὼς μ' ἔμπαζε σὲ μιὰ καμαρούλα δίπλα σὲ μιὰ μεγάλη ἀδειανὴ σάλα, γεμάτη κρύο καὶ σκοτάδι.

— Ὑπάρχουν λοιπὸν φαντάσματα; ρώτησα ἀκολουθώντας τὸν ἀντίλαλο ποὺ ἄφηναν τὰ λόγια μου καὶ τὰ βήματά μου.

— Δὲν ξέρω, ἀποκρίθηκε γελώντας ὁ Πολωνός, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πὼς αὐτὸ τὸ μέρος εἶναι τὸ καλύτερο τοῦ κόσμου γιὰ τὰ φαντάσματα καὶ τὰ κακὰ πνεύματα.

Ἤμουν πιωμένος σὰ σαράντα χιλιάδες μπαλωματῆδες· ὡστόσο ὅμως, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ ἔφεραν ἕνα ἐλαφρὸ ρῖγος. Ἀξίζουν περισσότερο, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος, ἑκατὸ Τσερκέζες ἀπὸ ἕνα φάντασμα... Μὰ δὲ μποροῦσα νὰ κάνω ἀλλιῶς. Γδύθηκα κι' ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ...

Ἡ λαμπάδα μου μόλις ἐφώτιζε τοὺς τοίχους ὅπου ἦταν κρεμασμένες, φανταστῆτε, προσωπογραφίες προγόνων, ἢ μιὰ τρομερώτερη ἀπ' τὴν ἄλλη, παλιὰ ὅπλα, κέρατα ἀλαφιῶν κι' ἄλλες παραξενιές... Σιωπὴ τάφου. Μονάχα τὰ ποντίκια θορυβοῦσαν στὴ γειτονικὴ σάλα καὶ τὰ ξερὰ ἔπιπλα τρίζανε. Καὶ πίσω ἀπ' τὸ παράθυρο συνέβαινε κάτι τὸ δαιμονικό... Ὁ ἄνεμος τραγουδοῦσε τὴ θανὴ κάποιου. Τὰ δέντρα λυγίζαν, ἀναστενάζοντας καὶ κλαίοντας. Κάποιο διαβολικὸ σύνεργο, — κανένα παραθυρόφυλλο δίχως ἄλλο, — ἔτριζε παραπονιάρικα καὶ χτυποῦσε ἀπάνω στὶς κάσες τοῦ παραθύρου Προσθέστε σ' αὐτὰ πὼς τὸ κεφάλι μου γυρνοῦσε καὶ μαζὶ μ' αὐτὸ ὅλος ὁ κόσμος... Ὅταν ἔκλεινα τὰ μάτια, μοῦ φαινόταν πὼς τὸ κρεβάτι μου πετοῦσε μὲς ἀπ' τ' ἀδειανὸ σπίτι καὶ πὼς ἔπαιζε κυνηγητὸ μὲ τὰ δαιμονικά. Γιὰ νὰ λιγοστέψω τὸ φόβο μου, ἔσβυσα στὴν ἀρχὴ τὴ λαμπάδα μου γιατὶ τ' ἀδειανὰ δωμάτια εἶναι πολὺ πειὸ τρομαχτικὰ φωτισμένα παρὰ μὲς στὸ σκοτάδι...

Τὰ τρία κορίτσια ποὺ ἄκουγαν τὸ συνταγματάρχη σίμωσαν κοντά του καὶ τὸν κύτταξαν κατάματα.

— Ἔ! κορίτσια μου, συνέχισε ὁ συνταγματάρχης, ὅσο κι' ἂν βάλθηκα ν' ἀποκοιμηθῶ δὲ μ' ἔπιανε ὕπνος. Ἄλλοτε μοῦ φαινόταν πὼς ἀνέβαιναν κλέφτες ἀπ' τὸ παράθυρο, ἄλλοτε ἄκουγα δὲν ξέρω ποιὸ μουρμουρητό, ἄλλοτε κάποιος μοῦ ἄγγιζε τὸν ὦμο· τελοσπάντων ὅλα τὰ ξύλα-κούτσουρα ποὺ βλέπουν κάθε στιγμὴ ὅσοι δοκιμάζουν νευρικοὺς παροξυσμούς.

Μὰ φαντασθῆτε πὼς μέσα σ' αὐτὸ τὸ πανδαιμόνιο καὶ τὸ χάος τῶν ἤχων ξεχώριζα καθαρὰ ἕναν κρότο ἀπὸ παντοῦφλες ποὺ σερνόταν. Τεντώνω τ' αὐτὶ καὶ τί νομίζετε; Ἀκούω κάποιον νὰ πλησιάζῃ στὴν πόρτα μου, νὰ γυρίζῃ τὸ πόμολο καὶ ν' ἀνοίγῃ...

— Πριὸς εἶναι ἐκεῖ; ρώτησα κι' ἀνασηκώθηκα.

— Ἐγὼ εἶμαι... μὴ φοβᾶσαι! ἀποκρίθηκε μιὰ γυναικεία φωνή.

Πῆγα πρὸς τὴν πόρτα... Πέρασαν λίγα δευτερόλεπτα κι' αἰσθάνθηκα χέρια γυναίκας, ἁπαλὰ σὰν πούπουλα κύκνου, ν' ἀκουμποῦν στὶς πλάτες μου.

— Σ' ἀγαπῶ!... εἶπε μιὰ μελωδικὴ γυναικεία φωνή. Μοῦ εἶσαι πειὸ ποθητὸς κι' ἀπ' τὴ ζωή.

Μιὰ ζεστὴ ἀνάσα χάϊδεψε τὸ μάγουλό μου... Λησμονώντας τὴν καταιγίδα, τὰ δαιμονικά, ὅλον τὸν κόσμο ἀγκάλιασα μὲ τὰ μπράτσα μου τὸ κορμί... καὶ τί κορμί!... Παρόμοια κορμιά, ἢ φύση δὲ μπορεῖ νὰ βγάλῃ παρὰ ἕνα σὲ δέκα χρόνια, παραγγελία κι' αὐτό.... Ἕνα κορμὶ λεπτό, καμωμένο μὲ ἀκρίβεια στὸν τοῦρνο, φλογερό, αἰθέριο σὰν τὴν ἀναπνοὴ μικροῦ παιδιοῦ! Μὴ μπορώντας νὰ κρατηθῶ, τὴν ἔσφιξα δυνατὰ μὲς στὰ μπράτσα μου... Τὰ στόματά μας ἔσμιξαν σ' ἕνα σφριγηλὸ κι' ἀτέλειωτο φιλί, καί... σᾶς ὁρκίζομαι σ' ὅλες τὶς γυναῖκες τοῦ κόσμου, δὲ θὰ τὸ ξεχάσω ἐκεῖνο τὸ φιλὶ ὥς τὸ μνῆμα... Ὁ συνταγματάρχης σώπασε, ἤπιε μισὸ ποτῆρι νερὸ κι' ἐξακολούθησε χαμηλώνοντας τὴ φωνή:

— Ὅταν τὴν ἄλλη μέρα κύτταξα ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο, ἢ καταιγίδα ἦταν ἀκόμα πολὺ δυνατή... Δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ πιθανότητα νὰ φύγω. Ἔπρεπε νὰ περάσω ὅλη τὴν ἡμέρα στοῦ ἐπιστάτη, νὰ ξαναπαίξω χαρτιὰ καὶ νὰ πιῶ. Τὸ βράδι γύρισα στὴν ἄδεια κάμαρη καὶ τὰ μεσάνυχτα ἀκριβῶς ξανάσφιξα τὸ κορμὶ ποὺ ξέρετε... Ναί, κορίτσια μου, δίχως τὸν ἔρωτα θὰ πέθαινα ἀπὸ πλήξη τότε, χωρὶς ἄλλο θὰ ριχνόμουν στὸ πιοτό...

Ὁ συνταγματάρχης ἀναστέναξε, σηκώθηκε κι' ἄρχισε νὰ βηματίζῃ σιωπηλὰ μὲς στὸ σαλόνι.

— Καί... τί ἔγινε λοιπὸν ὕστερα; ρώτησε μιὰ ἀπὸ τὶς δεσποινίδες, ψοφώντας ἀπὸ ἀνυπομονησία.

— Τίποτα. Τὴν ἄλλη μέρα ἤμουνα κιόλας στὸ δρόμο.

— Μά... ποιὰ ἦταν λοιπὸν αὐτὴ ἡ γυναῖκα; ρώτησαν δειλὰ τὰ κορίτσια.

— Τὴν καταλαβαίνετε ποιὰ ἦταν!

— Δὲν καταλαβαίνουμε καθόλου...

— Ἦταν ἡ γυναῖκα μου!

Τὰ τρία κορίτσια πήδησαν ἀπάνω σὰ νὰ τἆχαν κεντήσει.

— Μά... ρώτησαν. Πῶς αὐτό;

— Ἀ! Θεέ μου! εἶπε ὁ συνταγματάρχης στενοχωρημένος, σηκώνοντας τοὺς ὤμους, τί ἀκατανόητο ὑπάρχει σ' αὐτό; Μοῦ φαίνεται πὼς ἐξηγήθηκα ἀρκετὰ καθαρά! Πήγαινα στὸ Σεβέλκι μὲ τὴ γυναῖκα μου... Αὐτὴ κοιμόταν στὴν ἄλλη κάμαρη, στὴ διπλανὴ κάμαρη.... Εἶναι ὁλοφάνερο!

— Ἀ!... ἔκαμαν τὰ κορίτσια ἀπογοητευμένα, ἐνῶ ἔπεφταν τὰ μπράτσα τους.

— Τί περίεργες ποὺ εἶσθε! Θὰ θέλατε λοιπὸν νὰ μὴν ἦταν ἡ νόμιμη σύζυγός μου, μὰ κάποια ἄλλη γυναῖκα;... Ἀ! κορίτσι μου, κορίτσια! Ἂν ἀπὸ τώρα ἔχετε αὐτὴ τὴ λογική, τί θὰ γίνετε ὅταν θὰ παντρευτῆτε;

Τὰ κορίτσια σαστισμένα, σωπάσαν. Ἔγιναν σκυθρωπές, χάλασαν τὰ μοῦτρα τους κι' ἀπογοητευμένες ἄρχισαν φανερὰ νὰ χασμουριοῦνται.

— Ὄχι, δὲ μπόρεσε νὰ κρατηθῇ ἡ μιά τους, αὐτὸ... μὲ βάζει σ' ὑποψίες... Τί ἀνάγκη εἴχατε νὰ μᾶς τὸ διηγηθῆτε ἂν τελειώνη ἔτσι; Αὐτὴ ἡ διήγηση δὲν ἔχει καμμιὰ σημασία... Εἶναι... παράλογη!

— Ἀρχίσατε μ' ἕναν τρόπο τόσο ἑλκυστικό, πρόσθεσε ἡ ἄλλη, κι' ἔξαφνα... μᾶς κόψατε τὸ νῆμα. Εἶναι κοροϊδία καὶ τίποτα περισσότερο.

— Σταθῆτε, σταθῆτε, εἶπε ὁ συνταγματάρχης, ἀστειεύθηκα... Μὴ χολοσκᾶτε, κορίτσια μου, ἀστειεύθηκα: δὲν ἦταν ἡ σύζυγός μου, ἀλλὰ ἡ γυναίκα τοῦ ἐπιστάτη...

— Ἀλήθεια;

Τὰ κορίτσια ἔγιναν ἀμέσως εὔθυμα, τὰ μάτια τους ἔλαμψαν... Πλησίασαν τὸ συνταγματάρχη καὶ γύνοντάς του κρασὶ στὸ ποτῆρι τοῦ ἔκαμαν ἕνα σωρὸ ἐρωτήσεις. Ἡ πλήξη ἐξαφανίστηκε, τὰ φαγητὰ ἐξαφανίστηκαν γρήγορα κι' αὐτά, γιατὶ οἱ δεσποινίδες ἄρχισαν νὰ τρῶν μὲ μεγάλη ὄρεξη.

Μετ. Κ.

ΟΝΟΡΕ ΝΤΕ ΜΠΑΛΖΑΚ

Η ΕΝΕΔΡΑ

Ἦταν ἕνα ὤμορφο δειλινὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1544.

Ὁ ἥλιος ἐχρύσωνε μὲ τὶς τελευταῖες του ἀκτῖνες τὰ γελαστὰ φυλλώματα ἑνὸς μικροῦ δάσους ποῦ βρισκόταν ἔξω ἀπὸ τὸ Μοντορντώ, εἰς τὸν δρόμον ποῦ πήγαινε κατὰ τὴν Μπαυόνην, ὅταν δυὸ ἄνθρωποι φάνηκαν διευθυνόμενοι πρὸς τὰ ἐκεῖ ἀπὸ τὴν πόλη αὐτή.

Κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ σπαραγμῶν σπάνιο ἦταν νὰ τολμήση κανεὶς νὰ ἐπιχειρήσῃ ἕναν ἐξοχικὸ περίπατο, καὶ ἂν καμμιὰ ἀπόλυτη ἀνάγκη τὸν ἐβίαζε νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν πόλη, ἔπρεπε νὰ εἶνε καλὰ ὡπλισμένος.

Οἱ δυὸ αὐτοὶ ἄνθρωποι ἐν τούτοις δὲν ἔφερναν κανένα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκεῖνα ὅπλα ποῦ ἀποτελοῦσαν τὴν πανοπλία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης: οὔτε περικεφαλαία, οὔτε θώρακα, οὔτε σπαθί, οὔτε ἐγχειρίδιο, καὶ ἡ κοντὴ καὶ πλατύστομη καραμπίνα ποῦ εἶχαν γιὰ μόνο ὅπλο τοὺς ἔδινε μιὰ ὄψη εἰρηνικὴ ἁπλῶν περιπατητῶν.

Ὅταν ἔφθασαν στὸ δάσος μιὰ δροσερὴ πνοὴ αὔρας ἐχάϊδευε ἁπαλὰ τὰ πράσινα φυτά, ποῦ ἀναζωογονημένα τώρα ἔπειτα ἀπὸ τὴν τρομερὴ ζέστη τῆς ἡμέρας ἀνώρθωναν τὰ γυρμένα τους στελέχη, ἐνῶ πλῆθος πουλιῶν ἀποχαιρετοῦσαν τὸ ἄστρο τῆς ἡμέρας ποῦ ἐβασίλευε, μὲ μιὰ τελευταία συναυλία, πρὶν νὰ παραδοθοῦν στὸ γλυκό τους ὕπνο.

Οἱ δυὸ ἄνδρες στάθηκαν μιὰ στιγμὴ γοητευμένοι ἄθελά τους ἀπὸ τὴ μαγεία αὐτοῦ τοῦ αὐγουστιάτικου δειλινοῦ, καὶ ἔπειτα ἐπῆγαν καὶ κρύφθηκαν μέσα σὲ κάτι γειτονικὰ χαμόκλαδα, ἀπ' ὅπου μποροῦσαν νὰ κατοπτεύουν τὸ δημόσιο δρόμο.

Θὰ εἶχαν περάσει δυὸ τοὐλάχιστον ὧρες ποῦ παραμόνευαν, ὅταν ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς φώναξε:

— Τίποτα ἀκόμα! καὶ νὰ ποῦ χτυπάει ὀχτὼ τὸ ρολόϊ. Καταλαβαίνεις ἐσὺ τίποτα ἀπὸ αὐτὴ τὴν καθυστέρηση, Μπερτράν;

— Νὰ σοῦ πῶ, Μακαίρ, εἶπε ὁ ἄλλος ποὺ δὲν φαινόταν τόσο ἀποφασιστικὸς ὅσο ὁ σύντροφός του, ἂν θέλης νὰ μ' ἀκούσης, ἂς μὴ σταθοῦμε περισσότερο ἐδῶ. Δὲν ὑπελόγισες καλὰ τὴν ἡμέρα καὶ ἡ ἐκστρατεία μας σίγουρα ἀπέτυχε.

— Ὄχι δά! ἐγὼ εἶμαι βέβαιος γιὰ τὴν ἐπιτυχία. Δὲν εἴμαστε στὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου; Αὐτὴν τὴν ἐποχὴ δὲν πηγαίνει πάντοτε ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Δομενίκου νὰ μαζέψῃ τὰ δέκατα τῆς συγκομιδῆς; Ὁ γεροκαλόγερος τὸν ἔχει τὸν παρᾶ, καὶ θὰ κάνουμε χρυσῆ δουλειά.

— Νὰ βάλουμε χέρι σὲ ἄνθρωπο τῆς ἐκκλησίας... εἶνε φοβερὸ ἁμάρτημα, ἐμουρμούρισε ὁ Μπερτράν.

— Ὤ! θὰ πάρουμε ἄφεση στὸ προσεχὲς Ἰωβιλαῖο τοῦ Πάπα. Μὰ αὐτὸς ἐδῶ σὲ λυπήθηκε ἐσένα, κακόμοιρο παιδί, ὅταν σὲ ἔσυραν στὰ δικαστήρια γιατὶ εἶχες σκοτώσει κουνέλια στὰ κτήματά του;

— Εἶν' ἀληθινὸ αὐτό, καὶ ἡ πλάτη μου μπορεῖ ἀκόμα νὰ μαρτυρήσῃ τί μοῦ κόστισαν αὐτὰ τὰ κουνέλια. Ὁ ἡγούμενος ὅμως πόσες φορὲς δὲν ἐβοήθησε τὸν πατέρα μου, ποῦ ἀπὸ τὸ κεφάλι του κατήντησε στὴ ζητιανιά. Νὰ ἀκόμη καὶ σήμερα τὸ πρωῒ ἔφυγε γιὰ νὰ πάῃ νὰ διακονέψῃ στὰ τριγύρω χωριά. Ἄχ! ἂν ἔβλεπε ὁ κακόμοιρος ὁ γέρος αὐτὴ τὴ στιγμὴ τὸ γυιό του, θὰ πέθαινε ἀπὸ τὴ λύπη του.

— Ὤχ! καϋμένε καὶ σύ, ὅλο τύψεις καὶ μεμψιμοιρίες εἶσαι, διέκοψε ὁ Μακαίρ. Τί ἀνόητος ποῦ εἶσαι, ἀλήθεια κι' ἀπ' ἀλήθεια.

Ἡ εὐσυνηδεισία σου δὲν θὰ σ' ἐμποδίση βέβαια νὰ πεθάνης στὴν ψάθα. Ἢ μ' αὐτὴ λογαριάζεις νὰ κάνης δική σου τὴ Ροσμόνδη, τὴν ὤμορφη ἀρχοντοπούλα;

— Τὴ Ροσμόνδη;... γιατὶ ἀνάφερες αὐτὸ τ' ὄνομα;... Ἄχ! φαίνεται πὼς εἶναι τὸ πεπρωμένο μου αὐτό, ἂς γίνη λοιπὸν ἐκεῖνο ποὺ εἶναι γραφτό!

— Σώπα! διέκοψε ὁ Μακαίρ, μοῦ φαίνεται πὼς ἀκούω κάποιο μακρυνὸ θόρυβο.

Ξαπλώθηκε κάτω φαρδὺς πλατὺς κι' ἔβαλε τ' αὐτί του ἀπάνω στὴ γῆ.

— Ἔ! σύντροφε, φώναξε ἀμέσως κι' ἐπετάχτηκε ὁλόρθος χαρούμενος, δὲν ἐχάσαμε τίποτε ποὺ περιμέναμε! Ἔλα, κουράγιο! ἡ τύχη μᾶς ἔρχεται καλπάζοντας.

Πραγματικά, τὴν ἴδια στιγμὴ ἕνα σύννεφο ἀπὸ σκόνη σηκώθηκε στὸν ὁρίζοντα, καὶ ὅταν σιγά, σιγὰ διαλύθηκε ἐφάνηκε στὸ δρόμο τὸ ἁμάξι τοῦ ἡγουμένου τοῦ Ἁγίου Δομενίκου.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ δρόμου καὶ χωρὶς νὰ τὸν βλέπουν οἱ δυὸ σύντροφοι, περπατοῦσε ἕνας γέρος κουρελιασμένος μὲ μακρυὰ κατάλευκα γένεια καὶ μ' ἕνα δισάκκι στὸν ὦμο.

Ἔπειτα ἀπὸ λίγα δευτερόλεπτα τὸ ἁμάξι εἶχε φτάσει στὴν ἄκρη τοῦ δάσους.

Ὁ Μακαὶρ ἔσπρωξε τὸ σύντροφό του μὲ τὸν ἀγκῶνα του.

— Νὰ ἡ στιγμή, τοῦ εἶπε ψιθυριστά, τοποθετῶντας ἕνα καψοῦλι στὴν καραμπίνα του. Ἐγὼ τὸν ἁμαξᾶ, ἐσὺ τὸν ἀκόλουθο. Ἔπειτα ἡ δουλειὰ εἶναι εὔκολη. Προσοχή, πῦρ!

Κι' ἐπυροβόλησε ὁ ἴδιος, ἀλλὰ τὸ ὅπλο του ἔπαθε ἀφλογιστία καὶ τὸ βλῆμα δὲν ἔφυγε.

Τὴν ἴδια στιγμὴ πυροβολοῦσε καὶ ὁ Μπερτράν, ἀφοῦ ἐσκούπισε τὸν παγερὸ ἱδρῶτα ποὺ ἔσταζε ἀπὸ τὸ μέτωπό του, καὶ μὲ γυρισμένο πρὸς τὰ πίσω τὸ πρόσωπό του. Ἡ σφαῖρα ἐσφύριξε ἀπαίσια καὶ κάποιος ὑπόκωφος γογγυσμὸς ἀκούστηκε ἀμέσως.

Ὁ Μακαὶρ ὥρμησε πρὸς τὸν δρόμο, καὶ ὁ Μπερτρὰν πῆγε ἀπὸ πίσω του σὰν ὑπνωτισμένος, ἀλλὰ τὸ ἁμάξι τοῦ ἡγουμένου ἦταν κι' ὅλας πολὺ μακρυά, γιατὶ ὁ πυροβολισμὸς εἶχε τρομάξει τὰ ἄλογα καὶ τὰ ἔκανε νὰ διπλασιάσουν τὴν ὁρμή τους.

— Κατάρα! φώναξε ὁ Μακαίρ, ἀποτύχαμε. Μὰ ποιὸν διάβολο λοιπὸν χτύπησες;

— Ναί, μοῦ φάνηκε καὶ μένα πὼς ἄκουσα....

Τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ Μακαὶρ διέκρινε λίγο παρακάτω ἕνα γέρο ξαπλωμένο κατάχαμα μέσα σ' ἕνα τέλμα ἀπὸ αἵματα.

— Νά! εἶπε μὲ ἀπάθεια, νὰ τί χτύπησες... Καλὸ κυνῆγι, ἀλήθεια.

Μὰ ὁ Μπερτρὰν δὲν τὸν ἄκουγε πιά, μὲ μιὰ ματιὰ εἶχε ἀναγνωρίσει τὸν ἄγνωστο γέρο καὶ ἔπεφτε ἀπάνω στὸ πτῶμα του μὲ τρομερὲς κραυγές.

Ὁ δυστυχισμένος εἶχε σκοτώσει τὸν πατέρα του.

ΜΠΑΛΖΑΚ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀναπῆρε ὕστερ' ἀπὸ λίγο τὸ δρόμο γιὰ νὰ γυρίσῃ στὸ παλάτι. Πιὸ ἥσυχη τώρα, ἀντίκρυζε μὲ θαρραλέα ἐγκαρτέρηση τὴν ἀναπόφευκτη αὐριανὴ μέρα... γιατὶ ἤξαιρε πὼς ὁ ὑπερφίαλος πρίγκηψ Milcza δὲν θὰ τῆς συγχωροῦσε ποτὲ τὴν ἐπανάσταση αὐτή.

Ἔξαφνα σταμάτησε ψ' ἕνα μικρὸ ἐπιφώνημα ποὺ ξέφυγε ἀπὸ τὰ χείλια της. Σὲ μερικὰ βήματα ἀπ' αὐτή, κοντὰ σ' ἕνα δένδρο εἶτανε καθισμένος ὁ μικρὸς Miklos, μὲ τὸ πρόσωπο κρυμμένο μέσα στὰ χέρια του· τὸ μικρό του σῶμα ταρασσότανε ἀπὸ τάναφυλλητά.

— Τί ἔχεις, κακόμοιρε μικρέ μου; φώναξε προχωρῶντας γρήγορα καὶ σκύβοντας ἐπάνω του.

Ὁ μικρὸς ἔβγαλε τὰ χέρια του, καὶ τὸ ἀπελπισμένο πρόσωπό του εἶτανε βουτημένο στὰ δάκρυα.

— Ἡ ἐξοχότης του μ' ἔδιωξε! μουρμούρισε. Καὶ θὰ θυμώσουνε πολύ, στὸ σπίτι!... Ὁ πατέρας μου θὰ μὲ σπάσῃ στὸ ξύλο!

Καὶ τὰ κλάμματα ξαναρχίσανε πειὸ δυνατά.

Ἡ Μυρτὼ κάθησε κοντά του καὶ προσπάθησε νὰ τὸν παρηγορήσῃ. Μὰ κεῖνος ἐπανελάμβανε διαρκῶς:

— Θὰ μὲ δέρνουνε..., κάθε μέρα, δεσποινὶς Μυρτώ! Ὁ πατέρας μου μοῦπε! Ἂν σὲ διώξουνε καμμιὰ φορὰ, θὰ δῇς τί θὰ σοῦ κάνω, δὲ θὰ σὲ συγχωρήσω ποτέ!

— Οἱ γονεῖς σου, Miklos, κάθονται μακρυὰ ἀπὸ δῶ;

— Ὤ! Ὄχι πολὺ μακρυά, δεσποινίς.

— Καλὰ λοιπόν, θὰ σὲ πάω ὡς τὸ σπίτι σας, καὶ θὰ ἐξηγήσω στοὺς γονεῖς σου τί συνέβη καὶ θὰ ζητήσω ἀπ' τὸν πατέρα σου νὰ μὴ σὲ δείρῃ.

Τὸ παιδὶ ὕψωσε ἐπάνω της ἕνα βλέμμα γιομᾶτο φλογερὴ εὐγνωμοσύνη.

— Φχαριστῶ! Φχαριστῶ.. Ὤ! Πόσο εἶναι καλὴ ἡ εὐγενεία σας!

Τὸν πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι, κ' οἱ δυὸ μαζὶ τραβήξανε μέσ' ἀπὸ τὸ πάρκο, κόβοντας δρόμο σὲ τρόπον ὥστε νὰ πᾶνε πειὸ γρήγορα στὸ σπίτι τοῦ ἰσπὰν Buhocz.

Εἶτανε ἕνα σπιτάκι γελαστό, τριγυρισμένο ἀπ' ἕνα περιβολάκι καλὰ διατηρημένο. Στὸ κατῶφλι, μιὰ εὔρωστη ξανθιὰ γυναίκα, μ' ἔκφραση αὐστηρὴ καὶ κάπως σκληρή, κούναγε στὰ γόνατά της ἕνα μικρὸ παιδί.

— Miklos!... Τί συνέβη; φώναξε μὲ ἀνυπομονησία, ἐνῷ μαζὶ χαιρετοῦσε τὴ Μυρτώ.

— Κάτι πολὺ ἐνοχλητικό, ἀλλὰ ὄχι εὐτυχῶς καὶ πολὺ σοβαρό, βιάσθηκε ν' ἀπαντήσῃ ἡ Μυρτώ.

Στὸ κατῶφλι φανερώθηκε ὁ ἰσπάν, ἕνας μικρόσωμος ἄνθρωπος μὲ χαρακτηριστικὰ ἔντονα καὶ μὲ μιὰ φυσιογνωμία ξερή, ποὺ ἡ Μυρτὼ θυμήθηκε ὅτι τὸν εἶχε συναντήσει δυὸ τρεῖς φορὲς στὸ παλάτι.

Κ' ἐκεῖνος τὴν ἀνεγνώρισε καὶ ὑποκλίθηκε βιαστικά.

—Ποιὰ περίσταση μᾶς ἔκαμε τὴν τιμὴ νὰ δεχθοῦμε τὴν ἐπίσκεψη τῆς εὐγενείας σας;

— Θὰ σᾶς ἐξηγήσω ἀμέσως... Ἔλα δά, μικρέ μου Miklos, μὴν φοβᾶσαι, εἶπε ἡ Μυρτὼ βάζοντας τὸ χέρι της ἐπάνω στὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ ποὺ ἔτρεμε ὁλόκληρο.

— Νὰ φοβηθῇ;... Γιατί;... Ἔκανε καμμιὰ ἀνοησία; εἶπε ὁ ἰσπὰν μὲ μιὰ ἀπειλητικὴ φωνή.

Ἡ Μυρτὼ διηγήθηκε τότε τί συνέβη... Ὁ ἰσπὰν πήδησε, μὲ ἀγριεμμένα μάτια, ἐνῷ ἡ γυναίκα του φώναζε θυμωμένα:

— Τὸν διώξανε!.., Ἄ! τὸ ἀφορεσμένο τὸ παιδί! Θὰ μᾶς φέρῃ τὸ χαμό μας, τὴν ἀτίμωσή μας!

— Μπερμπάντη! μούγκριζε ὁ πατέρας τεντώνοντας τὴ γροθιά του πρὸς τὸ παιδί. Δὲν εἶχες νὰ κάνῃς ἄλλο παρὰ νὰ ὑπακούσῃς.... δὲν εἶχες νὰ κάνῃς τίποτ' ἄλλο, ἀκοῦς, παλιοτόμαρο;

Καὶ προχώρησε πρὸς τὸν Miklos μὲ τὸ χέρι ψηλά.

Μὰ ἡ Μυρτὼ μπῆκε ἀποφασιστικὰ μπροστὰ στὸ παιδί.

— Ὄχι, δὲν θέλω νὰ τὸ χτυπήσετε! εἶπε κοιτάζοντας τὸν ἰσπὰν μὲ τὸ ὡραῖο σοβαρὸ βλέμμα της. Δὲν φταίει, ὅ,τι ἔγινε ἔγινε κυρίως ἀπὸ δικό μου σφάλμα... Ὑποσχεθῆτε μου πὼς δὲν θὰ τὸ χτυπήσετε.

— Ἄ! ὄχι δά! Θὰ τὶς φάῃ καὶ σήμερα, κι' αὔριο, καὶ πειὸ ὕστερώτερα ἀκόμα!... θἄναι τυχερὸς μάλιστα ἂν αὐτὸς ὁ ἄτιμος δὲν κάνῃ νὰ θυμώσῃ ἡ ἐξοχότης του ἐναντίο μου! Τότε, δὲν ξαίρω κ' ἐγὼ τί θἀπογίνουμε μὲ πέντε παιδιά.

Μπροστὰ στὸν ἐξοργισμένον αὐτὸν ἄνθρωπο, ἡ Μυρτὼ δὲν ἔχασε τὸ θάρρος της. Μίλησε, παρεκάλεσε, καὶ ἡ γλυκειὰ ὁμιλία της, τὰ ἐπιχειρήματά της ἔκαμαν ὥστε σιγὰ σιγὰ νὰ κατευνασθῇ ὁ θυμὸς τοῦ ἰσπὰν καὶ τῆς γυναίκας του.

— Σᾶς ὑπόσχομαι πὼς δὲν θὰ τὸν τιμωρήσω αὐτὴ τὴ φορά, δεσποινίς, εἶπε ὁ πατέρας ρίχνοντας ἕνα βλέμμα ὀργισμένο ἐπάνω στὸν ταλαίπωρο Miklos, ποὺ εἶτανε ἀκόμα καταφοβισμένος. Ἀλλὰ μὲ ὑποχρεώνετε νὰ κάμω ἕνα πρᾶγμα.. ναί, ἕνα πρᾶγμα ἀστεῖο. Εἶναι ἀδυναμία, ἁπλούστατα!

— Βέβαια, εἶπε ἡ γυναῖκα του. Μονάχα, ποὺ δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴν κάνῃ τὸ θέλημα τῆς εὐγενείας σας... Ἐὰν θὰ θέλατε νὰ μεσολαβήσετε στὸ μικρὸ πρίγκηπα γιὰ νὰ συγχωρηθῇ ὁ Miklos, θὰ μᾶς γλυτώνατε!

— Θὰ δοκιμάσω, πάντως. Πράγματι, μονάχα τὸ παιδὶ αὐτὸ μπορεῖ, ἴσως, νὰ λυγίσῃ τὸν πρίγκηπα Milcza.

Ἀλλὰ μέσα της ἡ Μυρτὼ σκεπτότανε: «Θὰ τὸν ξαναδῶ, ἄραγε, τὸν κακόμοιρο τὸ μικρὸ Karoly;».

Ἀποχαιρέτησε τοὺς ἁπλοϊκοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ μικρὸ Miklos ποὺ τῆς φιλοῦσε τὰ χέρια μὲ εὐγνωμοσύνη. Μ' ἕνα βῆμα κάπως κουρασμένο, πῆρε τὸ δρόμο τοῦ παλατιοῦ... Περνῶντας τοὺς κήπους, φθάσανε στ' αὐτιά της ἤχοι ἀπὸ ἁρμόνιο, ποὺ ἐρχόντανε ἀπὸ τὸ διαμέρισμα τοῦ πρίγκηπος Milkza. Εἶτανε μιὰ ἁρμονία ταραγμένη, σοβαρὴ καὶ μεγαλοπρεπής.

Ποιὸς καλλιτέχνης ἔκανε νὰ πάλλεται ἔτσι τὸ ὄργανο; Ἐκεῖνος, χωρὶς ἄλλο.... ἐκεῖνος, αὐτὸ τὸ πλάσμα μὲ τὴν πετρωμένη καρδιά, μὲ τὴν ἀλύπητη ψυχή. Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶχε ὑποφέρει — στὴν καρδιά του ἢ στὴν ἀλαζονεία του; — ἔπρεπε νὰ ἐξουθενώσῃ ὅσους τὸν περιστοιχίζανε καὶ νὰ τοὺς ὑποτάξῃ στὶς ἄγριες του ἀπαιτήσεις;

Καὶ ἡ περιφρόνηση ἀνέβηκε πάλι μέσα στὴν ψυχή της· στήλωσε ἀποφασιστικὰ τὸ κεφάλι της καὶ ψιθύρισε:

— Ὄχι, δὲν μετανοῶ γιὰ τίποτα! Τοὐλάχιστο θὰ καταλάβῃ πὼς δὲν σκύβουν τὸ μέτωπό τους μπροστὰ στὶς ἀδικίες του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ Μυρτώ, μετὰ τὴ λειτουργία, κάθησε κάμποση ὥρα στὸ παρεκκλῆσι. Εἶχε ἀνάγκη νὰποκτήσῃ δυνάμεις μὲ τὴν προσευχή, δυνάμεις καὶ ἐμπιστοσύνη στὸ μέλλον ποὺ τῆς παρουσιαζότανε τώρα τόσο ἀγωνιῶδες.

Τὴ στιγμὴ ποὺ ἑτοιμαζότανε νὰ φύγῃ, γυρίζοντας τὸ κεφάλι της, εἶδε τὴν καμαριέρα τῆς κόμησσας Gisèle.

— Τί θέλετε, Κωνστάνς; ψιθύρισε.

— Ἡ κυρία κόμησσα παρακαλεῖ τὴν δεσποινίδα νἄρθῃ γιατὶ ἔχει νὰ τῆς μιλήσῃ.

Ἡ Μυρτὼ ἐπροσκύνησε μπροστὰ στὴν ἁγία Τράπεζα καὶ σὲ λίγο ἔφθασε στὸ πρῶτο πάτωμα... Μέσα στὴν κάμαρά της ἡ κόμησσα, στὸ κρεββάτι ἀκόμα, μιλοῦσε μὲ ζωηρότητα μὲ τὴ δευτερότοκη κόρη της ποὺ καθότανε κοντά της.

— Ἐλᾶτε, μικρὴ ἄμυαλη! φώναξε μόλις εἶδε τὴ Μυρτώ. Τί εἶναι πάλι αὐτὴ ἡ ἱστορία ποὺ μοῦ διηγήθηκε ἡ Μάρσα, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποίαν ἀπευθύνατε παρατηρήσεις εἰς τὸν πρίγκηπα Milcza ἐξ αἰτίας τοῦ Miklos;

— Εἶναι ἀλήθεια, ἐξαδέλφη μου, ἀπήντησε σταθερὰ ἡ Μυρτώ.

— Τολμήσατε λοιπόν!... Μὰ αὐτὸ εἶναι πρωτάκουστο!... Καὶ γιὰ μιὰ τέτοια αἰτία! Μήπως εἴσθε τρελλή;

— Διόλου. Νόμισα ὅτι αὐτὸ εἶτανε τὸ καθῆκον μου καὶ τὸ ἔξεπλήρωσα.....

Τώρα ἂς γίνῃ ὅ,τι θέλει ὁ Θεός, εἶπε ἡ Μυρτὼ μὲ ἠρεμία.

Ἡ κόμησσα σήκωσε τὰ χέρια της, σὰ νὰ παρακαλοῦσε:

— Δηλαδὴ ὁ γυιός μου θὰ μὲ ὑποχρεώσῃ νὰ μὴ ἀπασχοληθῶ πλέον μαζί σας, καὶ πὼς πρέπει νὰ φύγετε ἀπὸ τὸ Voraczy!... Πράγματι, Μυρτώ, δὲν ξαίρω πῶς νὰ χαρακτηρίσω τὴν πράξη σας! Στὴ θέση σας, ὠφείλατε, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον, νὰ κατασιγάσετε τὸν ἐγωϊσμό σας, τὴν εὐθιξία σας...

— Δὲν πρόκειται περὶ εὐθιξίας, ἐξαδέλφη μου. Ἀλλὰ μοῦ εἶτανε ἀδύνατο νὰ βλέπω νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὸ τὸ παιδὶ μὲ τόση σκληρότητα, μὲ τέτοια περιφρόνηση, χωρὶς νὰ διαμαρτυρηθῶ, χωρὶς νὰ τὸ ὑπερασπίσω!

Ἡ Εἰρήνη ἔβγαλε ἕνα εἰρωνικὸ γέλοιο.

— Τί ἀμαζῶν ποὺ εἴσθε! Ἂν εἴσθε, σὰν νὰ σᾶς βλέπω κιόλας ἱππότη ποὺ φεύγει γιὰ τὸν πόλεμο γιὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τοὺς ἀδυνάτους καὶ καταδυναστευομένους ἐναντίον τοῦ σκληροῦ τυράννου. Σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν περίπτωση, ὁ τύραννος ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν πρίγκηπα Milcza. Ἀλλὰ σεῖς εἴσθε ποὺ χάνετε τὴ νίκη, γενναῖε ἱππότα! Συνεκρούσθητε μὲ ἀντίπαλο πειὸ δυνατὸν ἀπὸ σᾶς.

— Τὸ ξαίρω, κ' εἶμαι ἕτοιμη νὰ ὑποστῶ τὶς συνέπειες, ἀπήντησε ψυχρὰ ἡ Μυρτώ.

—Ὤ! ἔχετε, ἀλήθεια, προχωρήσει πολύ! φώναξε ἡ κόμησσα, ἐρεθισμένη. Κ' ἐγὼ εἶμαι τώρα ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ γυιοῦ μου, ἀφοῦ ἐγὼ σᾶς ὡδήγησα ἐδῶ!

Ἡ καρδιὰ τῆς Μυρτῶς μάτωσε. Μήπως εἶχε κάμει κάποιο ἀσυγχώρητο λάθος;... Τὰ δάκρυα γιομίζαν τὰ μάτια της, βγῆκε ἔξω κάπως βιαστικά, μὴ θέλοντας νὰ τὴν δῇ κὰ κλαίῃ ἡ χαιρέκακη Εἰρήνη.

— Ποιὸς νὰ τῶλεγε πὼς αὐτὸ τὸ παιδὶ θὰ μοῦδινε τέτοια στενοχώρια! ἀναστέναξε ἡ κόμησσα. Φαινότανε τόσο γλυκειά, τόσο ταπεινή!

— Ὤ! ὄχι καὶ τόσο δά, μαμά! Πάντοτε μάντευα πὼς εἶναι πολὺ περήφανη, πολὺ ἐνεργητικὴ ὅσον ἀφορᾷ κάθε τί ποὺ

τὸ πέρνει γιὰ καθῆκον... Κι' αὐτὴ ἡ λέξις «καθῆκον» περιλαμβάνει γι' αὐτή, ἐνέργειες συχνὰ ὑπερβολικές, ἢ τολμηρὰ κινήματα ἀπίστευτα,—ὅπως ἔχουμε τὸ σημερινὸ παράδειγμα.

— Τέλος, μὲ βάζει σὲ μεγάλη ἀμηχανία. Δὲν ξεύρω πὼς θὰ τὰ πάρῃ ὅλ' αὐτὰ ὁ πρίγκηψ Arpad!

— Στιγμὴ εἶναι καὶ θὰ περάσῃ, μαμά. Ὁ Arpad καταλαβαίνει πὼς δὲ μπορούσατε βέβαια νὰ ξεύρετε τὸν ἀληθινὸ χαρακτῆρα αὐτῆς τῆς σχεδὸν ξένης.... Καὶ πρέπει νὰ σᾶς πῶ μάλιστα, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιο, πολὺ ἐνοχλητικὸ στὴν ἀρχή, μοῦ φαίνεται θαυμάσιο γιὰ μᾶς.

— Τί ἐννοεῖς, Εἰρήνη;

— Δὲν σκεφθήκατε, μαμά, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀφοσίωση τοῦ Karoly πρὸς τὴ Μυρτώ, ποὺ ὁλοένα αὐξάνει εἶτανε πολὺ ἀνησυχαστική; Τὸ παιδὶ δὲν θἄθελε ἀσφαλῶς νὰ χωρισθῇ ἀπ' αὐτὴ στὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος, καὶ ἐπειδὴ ἡ Μυρτώ, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ μόνη ἐδῶ, ὁ πρίγκηψ θὰ μᾶς ὑποχρέωνε νὰ μείνουμε κ' ἐμεῖς μαζί της. Χειμῶνας στὸ Voraczy, μέσα σὲ τέλεια ἐρημιά, τὸ συλλογισθήκατε, μαμά;

— Εἴν' ἀλήθεια, Εἰρήνη, εἶπε ἡ κόμησσα συλλογισμένη.

Βύθισε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ κεφάλι της μέσα στὸ προσκέφαλο κ' εἶπε πάλι μέναν τόνο διστακτικὸ, κάπως συγκινημένη:

— Ὅπως κι' ἂν εἶναι, στενοχωριέμαι γι' αὐτὸ τὸ κορίτσι, ποὺ μοῦ τὸ ἐμπιστεύθηκε ἡ μητέρα του, καὶ ποὺ εἶναι ἀληθινὰ συμπαθητικό.

Ἡ Εἰρήνη ἀνασήκωσε ἐλαφρὰ τοὺς ὤμους της.

— Τί τὰ θέλετε, μαμά. Δὲν εἶναι δικό σας σφάλμα, οὔτε δικό μου, ἀλλὰ δικό της ἐντελῶς. Τώρα, τὸ κακὸ ἔχει γίνει, δὲ μποροῦμε νὰ κάμωμε τίποτε, ὅλες οἱ παρακλήσεις μας μαζὶ ἡνωμένες δὲν θὰ ζύγιζαν οὔτε σὰν μιὰ τρίχα ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως τοῦ πρίγκηπος Milcza.

— Δυστυχῶς, ὄχι! ἀναστέναξε ἡ κόμησσα.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ Μυρτὼ γύρισε στὴν κάμαρά της κ' ἔκλαιε σιωπηλά. Ἡ ψυχρὴ εἰρωνία τῆς Εἰρήνης, ἡ ταραχὴ καὶ οἱ παρατηρήσεις τῆς κόμησσας τῆς εἶχαν δείξει καθαρὰ πὼς δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ οὔτε ἠθικὴ ὑποστήριξη, οὔτε ἀληθινὴ ἀγάπη. Εἶτανε ὁλομόναχη ἐπὶ τῆς γῆς... μὰ μονάχα φαινομενικά, γιατὶ εἶχε προστάτη Ἐκεῖνον ποὺ δὲν ἐγκαταλείπει ποτὲ τὰ πλάσματά του, τὸ Θεὸ τῆς ἀγάπης ποὺ εἶπε: «Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος».

Ἐμπρός, ἔπρεπε νὰ εὕρῃ τώρα κάποιον ἄλλον δρόμο! Πρὸ ὀλίγου εἶχε στείλει νὰ ρωτήσῃ τὸν Πάτερ Joaldy ἂν μποροῦσε νὰ τὴ δεχθῇ εἰς ἀκρόασιν. Ὁ καλὸς ποιμὴν θὰ τῆς ἔδιδε ἀσφαλῶς ὠφέλιμες συμβουλές, θὰ ὁδηγοῦσε τὸ πτωχὸ μικρὸ πρόβατο ποὺ εἶτανε κάπως ταραγμένο.....

Ἕνα ἐλαφρὸ χτύπημα ἀκούσθηκε στὴν πόρτα... Εἶτανε ἡ Θύλδα, ἡ νέα οὐγγαρέζα καμαριέρα ποὺ εἶτανε ἀπεσπασμένη στὴν ὑπηρεσία τῆς φροελάϊν Rosa καὶ τῆς Μυρτῶς.

— Ἡ Μάρσα εἰδοποιεῖ τὴν Εὐγενεία Σας ὅτι ὁ πρίγκηψ Karoly τὴν περιμένει μὲ ἀνυπομονησία καὶ ἔχει μεγάλη ἀνησυχία γιατὶ δὲν τὴν βλέπει νὰ φθάνῃ.

Ἡ Μυρτὼ ἔνοιωσε μιὰ βαθειὰ ἔκπληξη... Ἡ Μάρσα ἀσφαλῶς θὰ ἐνεργοῦσε ἔτσι κατόπι διαταγῆς. Ἔπρεπε νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς πὼς ὁ πρίγκηψ Milcza ἔριχνε στὴ λήθη τὸ χθεσινὸ ἐπεισόδιο; Τὸ πρᾶγμα φαινότανε ἀπίθανο, κρίνοντας ἀπὸ ὅ,τι εἶχε πῇ στὴ Μυρτὼ κι' ἀπὸ ὅ,τι εἶχε ἀποκομίσει ἡ ἴδια ἀπὸ τὴν παρατήρηση τοῦ χαρακτῆρος τοῦ πρίγκηπος, ὥστε γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀμφέβαλλε ἂν ἔπρεπε νὰ ὑπακούσῃ στὴν πρόσκληση τοῦ παιδιοῦ.

Τέλος τὸ ἀποφάσισε, κι' ἀφοῦ ἄφησε τὴ μαύρη ρόμπα της πῆρε τὸ δρόμο ποὺ ὁδηγοῦσε στὸν ἑλληνικὸ ναό.

Ὁ Caroly τὴν ὑποδέχτηκε μὲ τρελλὴ χαρά. Τὸ μικρό του πρόσωπο, πειὸ χλωμο, πειὸ κουρασμένο παρὰ συνήθως, ἀχτινοβολοῦσε ἀπὸ εὐτυχία.

— Ὤ! Μυρτώ μου, νόμισα πὼς δὲν θὰ θέλατε νἀρθῆτε!... Κ' ἔκλαψα πολὺ αὐτὴ τὴ νύχτα, γιατὶ ὁ μπαμπᾶς εἶτανε τόσο θυμωμένος μαζί σας χθές! Μοῦχε πεῖ πὼς τὸ πᾶν τελείωσε, πὼς δὲν θὰ σᾶς ξαναϊδῶ πειά... Αὐτὸ μὲ λύπησε τόσο πολύ, ὥστε εἶχα πολὺ δυνατὸ πυρετό, κι' ὁ μπαμπᾶς ἐπέρεψε τότε νὰ ξαναέρχεσθε κάθε μέρα, μὰ μονάχα ἕως τὶς τέσσαρες.

Ἕως τὶς τέσσερες... δηλαδὴ λίγο πρὶν τῆς ὥρας ποὺ ἐρχόταν ὁ ἴδιος κοντὰ στὸ παιδί. Γιὰ τὸν ἄρρωστο γυιό του, συγκατετίθετο νὰ παρακάμψῃ τὸ αἴσθημα τῆς δυσαρεσκείας πρὸς τὴ Μυρτώ, ἀλλὰ ὄχι σὲ σημεῖο νὰ βρεθῇ μαζί της.

Ἐκείνη αἰσθάνθηκε μιὰ βαθειὰ ἀνακούφιση. Ὕστερα ἀπὸ τὴ χθεσινὴ σκηνή, μιὰ συνάντηση μεταξύ τους δὲ μποροῦσε παρὰ νἄναι πάρα πολὺ δυσάρεστη.

Ἡ κόμησσα κ' οἱ κόρες της, ὅταν ἡ Μυρτὼ τοὺς ἀνήγγειλε τὸ νέο στὸ τραπέζι, ξαφνισθήκανε.

— Ἔχετε τύχη Μυρτώ! εἶπε ἡ Εἰρήνη μὲ τόνο ἀπότομο. Ἂν ὁ Karoly δὲν εἶχε τόση ἀδυναμία μαζί σας, σὲ σημεῖο νὰ πέσῃ ἄρρωστος, ὅταν ἄκουσε πὼς δὲν θὰ σᾶς ξαναϊδῇ, δὲν θὰ ξεμπερδεύατε τόσο εὔκολα... Ἀλλὰ ὁμολογῶ ὅτι εἶμαι τρομερὰ ἀνήσυχη γιὰ τὸ χειμῶνα μας, πρόσθεσε γυρνῶντας πρὸς τὴ μητέρα της καὶ τὴν ἀδελφή της.

Κ' οἱ δυὸ τους χαμήλωσαν τὸ κεφάλι σὰν νὰ ὑπετάσσοντο, κ' ἡ Τέρκα ψιθύρισε:

— Δὲ μποροῦμε νὰ κάνουμε τίποτα, Εἰρήνη.

— Ὄχι, τίποτε! ἔκαμε ἡ Εἰρήνη θυμωμένη καὶ ρίχνοντας στὴ Μυρτὼ μιὰ ματιὰ γιομάτη κακία.

.... Ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴ φασαρία, ἡ ζωὴ τῆς Μυρτῶς ἄρχισε πάλι νὰ κυλᾷ ὅπως καὶ πρίν, μὲ τρεῖς ὧρες ἐλευθερίας ἐπιπλέον, κάθε ἀπόγεμα. Τὶς διέθετε στὸ νὰ κάνῃ λίγη γυμναστική, στὸ νὰ ἐπισκέπτεται στὰ πέριξ τοῦ παλατιοῦ μερικὲς φτωχὲς οἰκογένειες, στὶς ὁποῖες ἔδινε τὶς συμβουλές της καὶ τὶς περιποιήσεις της, ἐκτὸς ἀπὸ χρήματα ποὺ δὲν ὑπῆρχαν διόλου μέσα στὴν ἄδεια τσάντα της.

Τὴ στενοχωροῦσε τρομερὰ ἡ ἀδυναμία της νὰ μὴ μπορῇ νὰ ἀνακουφίσῃ τόσες συμφορές. Ὁ πρίγκηψ Milcza δὲ νοιαζότανε καθόλου γιὰ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πλάσματα ποὺ ζούσανε στὰ ἐδάφη του... Κ' ἡ Μυρτὼ συλλογιζότανε μὲ κάποια ἀγανάκτηση πόσο τοῦ εἶτανε εὔκολο ἐν τούτοις νὰ σκορπίσῃ εὐεργεσίες γύρω του.

(Ἀκολουθεῖ)

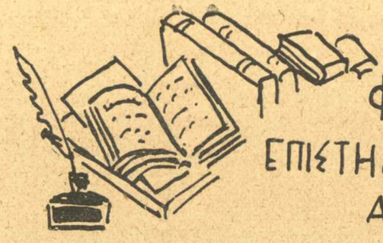

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ - ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

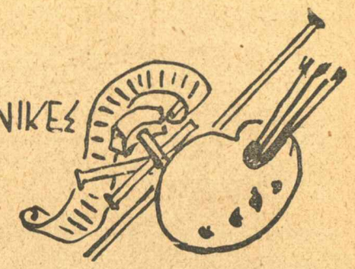

— **ΧΙΛΙΑ** διακόσια σαράντα πειράματα πού ἔγιναν στό Τεχνολογικό Ἰνστιτοῦτο τῆς Μασσαχουσέτης προβάλλονται ὡς ἀπόδειξις ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀρτιώτερο μέσον διδασκαλίας στά δημοτικά σχολεῖα ἀπό τόν κινηματογράφο. Πλῆθος, λοιπόν, ἐκπαιδευτικῶν ταινιῶν ἑτοιμάζονται στήν Ἀμερική γιά νά διανεμηθοῦν στά σχολεῖα ἐντός τοῦ ἔτους.

Ὁ Ἀμερικανικός Σύνδεσμος ὑπέρ τῆς ὑγείας τοῦ παιδιοῦ ὠργάνωσε μιάν ἐπίδειξη σειρᾶς θαυμασίων ἐκπαιδευτικῶν φίλμ, τά ὁποῖα ἔδειχναν ἐκ τοῦ φυσικοῦ ὅλες τίς λειτουργίες τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος — τοῦ στομάχου, τῶν ἐντέρων, τῶν πνευμόνων, τῆς καρδιᾶς κλπ. Γιά τό «γύρισμα» τῶν ταινιῶν αὐτῶν ἐχρησιμοποιήθηκαν ἀκτῖνες Χ.

— **ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ** τῶν ἐθνικῶν ἑορτῶν πού ἔγιναν τελευταῖα στή Βουλγαρία ὁ Σύνδεσμος Δημοσιογράφων τῆς Σόφιας διωργάνωσε μιάν ἐνδιαφέρουσαν ἔκθεση τοῦ Βουλγαρικοῦ τύπου, ἀπό τῆς γενέσεώς του (περί τά μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα) ἕως σήμερα. Ἡ ἔκθεσις ἐσημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία. Ἔδειξε στούς Βουλγάρους χεροπιαστά τήν ἐξέλιξη τοῦ τύπου τῆς χώρας των, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἕνας ἀπό τούς ἰσχυροτέρους παράγοντας τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως καί τῆς πνευματικῆς καί πολιτικῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἔθνους των.

— **ΣΥΝΕΡΧΕΤΑΙ** τίς ἡμέρες αὐτές στή Βαρκελώνη, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Διεθνοῦς Ἐκθέσεως, τό Τρίτο Διεθνές Συνέδριο τοῦ Θεάτρου. Πρόεδρος τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ κ. Ζεμέ.

Τά ζητήματα πού θά μελετήση τό συνέδριο εἶναι πολύ ἐνδιαφέροντα καί θίγουν πολλούς κλάδους τῆς θεατρικῆς τέχνης—μουσικές συνθέσεις, ὀρχήστρες, χορογραφία, κινηματογράφο, νομοθεσία τοῦ θεάτρου, σχέσεις θεάτρου καί τύπου, ἱστορία τοῦ θεάτρου, κριτική κλπ.

Ἐπίσης θά συζητηθῆ ἡ δημιουργία φωνογραφικῶν ἀρχείων, ἡ ἵδρυσις νέων ἑνώσεων, τό δικαίωμα τῶν κριτικῶν νά μπαίνουν σ' ὅλα τά θέατρα τοῦ κόσμου. Τέλος θά ἐξετασθοῦν τά προβλήματα πού γεννοῦν οἱ νέες ἐφευρέσεις τῆς ραδιοφωνίας καί τῆς «ὁμιλούσης ταινίας», καθώς καί τό σημαντικώτατο πρόβλημα τῆς ἀμερικανικῆς κινηματογραφικῆς παραγωγῆς. Ἐάν μπορέσουν οἱ σύνεδροι θά μελετήσουν καί τήν εἰσαγωγή ἑνός διεθνοῦς κανονισμοῦ ἰδιοκτησίας τῆς σκηνοθεσίας.

— **ΣΤΟ ΝΤΟΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ** τῆς Γερμανίας παίζεται μιά κομεντί τοῦ Α. Πακέ, ἡ ὁποία ἔχει ὡς θέμα τρία ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τῆς Ἐλεωνόρας Ντοῦζε.

Ἡ μεγάλη ἠθοποιός ἐμφανίζεται σέ τρεῖς ἀπό τίς δραματικώτερες περιόδους τῆς ὑπάρξεώς της. Στήν πρώτη πράξη, εἶναι ἡ ἐποχή τῆς «Φωτιᾶς» (1902), τοῦ φλογεροῦ ἔρωτος μέ τόν ντ' Ἀννούντσιο καί τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς κόρης της, ἡλικίας δεκαπεντάχρονης χρόνων, τῆς ὁποίας δέν θέλει νά ζημιώση τό μέλλον. Στή δεύτερη πράξη—μετά δεκαέξη χρόνια, τόν καιρό τοῦ πολέμου, ἡ Ντοῦζε παρουσιάζεται ὅταν, μέ τήν καρδιά σπαραγμένη ἀπό τίς φρικαλεότητες τῆς τραγικῆς συρράξεως, εἶναι ἀφιερωμένη ὁλόψυχα σ' ἕναν τυφλό τοῦ πολέμου. Στήν τελευταία πράξη ἀναπαριστάνονται οἱ τελευταῖες στιγμές τῆς μεγάλης τραγῳδοῦ, μακρυά ἀπό τόν τόπο της, στή μεγάλη ἀμερικανική πρωτεύουσα ὅπου πεθαίνει μέ τή νοσταλγία τῆς γλυκειᾶς πατρίδας της.

— **ΜΙΑ** νέα σειρά «γυναικείων χαρακτήρων» ἀγγέλλεται. Ὁ κ. Ἀντρέ Μωρουά θά γράψη τήν «Ἀγγλίδα», ὁ κ. Ζώρζ Ἰμάν τή «Ρωσσίδα», ὁ κ. Ζεράρ Μπουβέρ τήν «Παριζιάνα», ὁ κ. Πιέρ Μπενουά τή «Λεβαντίνα», ὁ κ. Φρανσίς ντέ Κρουασσέ τήν «Ἀμερικάνα», ὁ κ. Ἐντμόν Ζαλού τήν «Ἐλβετίδα».

— **Η ΕΤΑΙΡΙΑ** τῶν θεατρικῶν συγγραφέων καί συνθετῶν τῆς Γαλλίας, εἰς ἔκτακτον γενικήν συνέλευσίν της, ἐδέχθη τήν ἐγγραφήν ὡς μελῶν καί τῶν «συγγραφέων κινηματογραφικῶν ταινιῶν», τῶν ὁποίων ἡ Ἑταιρία διελύθη.

— **Ο** Ντ' Ἀννούντσιο ὑπέστη ἐπιτυχῆ ἐγχείρηση σκωληκοειδίτιδος.

— **Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ** Ἀκαδημία τῶν ποιητῶν περιλαμβάνει τριάντα ἕνα μέλη, μεταξύ τῶν ὁποίων ὁ Φούλντα, ὁ Χάουπτμαν, ὁ Ἄρνο Χόλτς, ὁ Ἔρρικος καί ὁ Θωμᾶς Μάν κλπ. Στερεῖται ὅμως οἰκονομικῶν πόρων καί ἕνας ἀκαδημαϊκός, ὁ κ. Βάλτερ φόν Μόλο, ἐπρότεινε νά ζητηθῆ ἡ ἐπιβολή, πρός ὄφελος τῆς Ἀκαδημίας, ἑνός φόρου ἐπί τῶν ξένων ἔργων μετρίας ἀξίας, τά ὁποῖα εἰσάγονται στή Γερμανία. Τήν ἀξία τῶν ἔργων θά κρίνη εἰδική ἐπιτροπή.

— **ΤΟ "ΙΔΡΥΜΑ ΣΜΕΤΑΝΑ,,** τοῦ Μπρούν τῆς Τσεχοσλοβακίας ἀπεφάσισε νά ἀπονείμη βραβεῖον 50.000 τσεχικῶν κορωνῶν (περίπου 120 χιλιάδες δραχμές) στό καλύτερο μουσικό ἔργο ζῶντος συνθέτου. Στό διαγωνισμό μπορεῖ νά μετάσχη κάθε συνθέτης, ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητος καί θρησκείας. Οἱ δηλώσεις συμμετοχῆς, καθώς καί τά ἔργα, πρέπει νά σταλοῦν τό πολύ ἕως τίς 15 Ἰουλίου 1930 στή διεύθυνση τοῦ Ἱδρύματος.

— **ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ** Βουλή ὑπεβλήθη πρό καιροῦ ἕνα νομοσχέδιον περί τύπου, τό ὁποῖον τροποποιεῖ θεμελιωδῶς καί ἐπί τό δεσμευτικώτερον τόν παληό νόμο περί τύπου τοῦ 1881.

Κατόπιν τούτου ἡ γενική ἐπιτροπή τῶν Συνδέσμων τοῦ γαλλικοῦ τύπου—ἡ ὁποία περιλαμβάνει τούς Συνδέσμους τῶν παρισινῶν, δημοκρατικῶν, δικαστικῶν, οἰκονομικῶν, κοινοβουλευτικῶν καί ἐπαρχιακῶν συντακτῶν, τό ἐθνικόν συνδικᾶτον τῶν δημοσιογράφων, τόν δημοτικόν, ἀθλητικόν, σοσιαλιστικόν, μοναρχικόν κλπ. τύπον—συνῆλθε τήν 1 Ἰουλίου καί ἐδέχθη παμψηφεί τό ἑξῆς ψήφισμα.

«Ἡ γενική ἐπιτροπή τῶν Συνδέσμων τοῦ γαλλικοῦ τύπου, πιστή εἰς τάς παραδόσεις τῶν συνδέσμων τούς ὁποίους ἐκπροσωπεῖ καί ἐκφράζουσα τά ὁμόθυμα συναισθήματά των.

»Φρονοῦσα:

»Ὅτι ὁ νόμος τοῦ 1881 εἶναι ὁ συνταγματικός χάρτης τῆς δημοσιογραφίας· ὅτι ἐπί ζητημάτων δημοσιογραφικοῦ ἀδικήματος ὁ μόνος κριτής δέον νά εἶναι τό ὁρκωτόν δικαστήριον· φρονοῦσα, ἐπί πλέον, ὅτι πᾶσα προσοχή δέον νά καταβληθῆ εἰς τά ζητήματα τῆς καταστολῆς.

»Κηρύσσεται ἐναντία παντός μέτρου, ὅπερ θά ἠδύνατο νά ἐξασθενίση τάς ἐγγυήσεις τοῦ νόμου τοῦ 1881».

— **ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ** τοῦ «Φιγκαρό» τῆς 15 Ἰουνίου ἐδημοσιεύθηκαν τρία ἀνέκδοτα γράμματα τοῦ Edmond About, σταλμένα ἀπό τήν Ἀθήνα στόν πατέρα τοῦ κριτικοῦ καί φίλου του Francisque Sarcey. Σέ μιάν ἀπό τίς ἐπιστολές αὐτές, (12 Μαρτίου 1852) ὁ Ἄμπού περιγράφει τή ζωή του στήν Ἑλλάδα. Ἄς σημειωθῆ ὅτι ἀνῆκε τότε στή Γαλλική Ἀρχαιολογική Σχολή.

«Νά με, λοιπόν—γράφει—σ' αὐτόν τόν φοβερό τόπο, πού τρομάζει τίς μητέρες καί πού ἔχει κάμει τίς οἰκογένειές μας νά χύσουν περισσότερα δάκρυα ἀπό τό νερό πού φέρνει ἡ βροχή σ' ἕναν ὁλόκληρο χρόνο. Ἔ λοιπόν, σᾶς βεβαιῶ πῶς αὐτή ἡ τρομερή χώρα δέν εἶναι τόσο μαύρη, ὅσο τήν φαντάζονται. Ὁ οὐρανός εἶναι ὡραῖος, μ' ὅλο πού ἔχει μερικές ἰδιοτροπίες (καί ποιός δέν ἔχει ;), καί ἡ φύσις εἶναι ἐδῶ ἀρκετά ὄμορφο κορίτσι ὥστε νά τῆς ἐπιτρέπεται νά ἔχῃ καπρίτσια... Ἡ πόλις, ἡ ὁποία εἶναι φρικωδῶς γραφική στίς παληές συνοικίες, γεμάτες παζάρια ἐντελῶς ἀνατολίτικα, στολισμένη μέ κοστούμια κομψότατα ἐξωτικά, εἶναι ὡραία στό εἶδος τοῦ Auteuil καί τοῦ Fontenay-aux-Roses, στό καινούργιο τμῆμα ὅπου κατοικοῦμε. Ἄν σᾶς ἀρέσουν τά ἐρείπια,—κι' αὐτό, τό παθαίνει κανείς γρήγορα ἐδῶ—ὅπου τό παληό εἶναι ἀπείρως ὡραιότερο ἀπό τό καινούργιο, μπορεῖτε νά ἱκανοποιηθῆτε πλουσιοπάροχα· καί ὅσοι ἐπιστρέφουν ἀπό τήν Ἰταλία μᾶς διηγοῦνται πῶς τά πράγματα πού θαυμάζονται περισσότερο στή Ρώμη θά ἦταν κοινότατα στάς Ἀθήνας... Ὁ μισθός πού μᾶς δίνει τό Κράτος, χωρίς νά μᾶς ἐπιτρέπῃ νά ἀγοράζωμε ὁμολογίες, εἶναι ἐπαρκής ἀκόμη καί γιά τίς ἡμέρες ταξιδιοῦ, ἀφ' ὅτου ἡ πέτρα ἐπέβαλε στή σχολή παραδόσεις σοφῆς οἰκονομίας· ἀφ' ὅτου ἀντί ν' ἀφήνωμε νά μᾶς ὁδηγῆ, δηλαδή νά μᾶς ἐκμεταλλεύεται ἕνας ὁδηγός πού μᾶς ἔφερνεν ὅπου τοῦ κάπνιζε, ταξιδεύουμε κατά τό κέφι μας, μέ τούς ὑπηρέτες μας... προετοιμάζομε τό ταξίδι μας καί μελετοῦμε ἀπό πρίν στά βιβλία, στούς χάρτες καί στά σχεδιαγραφήματα τά μέρη πού σκοπεύομε νά ἐπισκεφθοῦμε. Ταξιδεύοντας, μαθαίνομε πολλά πράγματα ἀλλά πρό παντός μαθαίνομε νά κυττάζωμε ὅ,τι ἔχομε μπροστά μας. Εἶμαι βέβαιος πῶς σάν θά ξαναγυρίσωμε στό Παρίσι θά ἰδοῦμε στό μουσεῖο τοῦ Λούβρου, καί παντοῦ, ἕνα πλῆθος πραγμάτων πού ποτέ δέν ἐπροσέξαμε»,

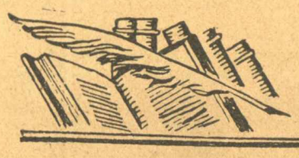

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

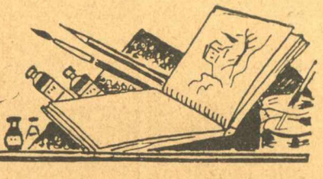

ΨΥΧΑΡΗΣ — ΠΑΛΑΜΑΣ

Δημοσιεύομε εὐχαρίστως τό παρακάτω ἄρθρο πού μᾶς ἔστειλε ὁ κ. Τυμφρηστός. Ὁ τελευταῖος αὐτός καυγᾶς τοῦ κ. Ψυχάρη καί Παλαμᾶ κατά τή γνώμη τοῦ περιοδικοῦ ξεσκεπάζει καί τούς δυό καί μᾶς θυμίζει ὅ,τι γράψαμε καί ἄλλοτε ὅτι «ἐν ἔτεσιν ἑβδομηκοντα οὐδ' ἂν εἷς λάθοι πονηρός ὤν».

Ξεσπάθωσε καί πάλι ὁ φοβερός γέρος ὁ maître Γιάννης Ψυχάρης καί πέταξε τό γάντι του γιά καυγᾶ. Τρελλαίνεται αὐτός ὁ ἄνθρωπος γιά φιλολογικό ξεμάλλιασμα! Ἀπολάει τό κόκκινο ζουνάρι του σάν Πλακιώτης κουτσαβάκης, ἐξευρωπαϊσμένος ὅμως, καί περιμένει νά τοῦ τό πατήση κανένας ἀνύποπτος διαβάτης γιά ν' ἁρπαχτῆ μαζύ του. Μά κι' ἂν δέν τύχῃ νά τοῦ τό πατήση, αὐτός θά βρῆ ἀφορμή πῶς τοῦ τό πάτησε κ' ἔτσι ὁ καυγᾶς θ' ἀρχίση.

Ἀπό τότε πού τοῦ κόφανε τό πόδι καί πῆρε καί τή σύνταξή του ἀπό καθηγητής τῆς νεοελληνικῆς στή Σορβόνη τοῦ Παρισιοῦ, ἔγινε πιό ζωηρός καί πιό ὁρμητικός ἀκόμα. Μ' ὅλα του τά ἑβδομηνταπέντε χρόνια πού φέρνει στή ράχη του καί μέ τό ἕνα πόδι του κομμένο, προβάλλει, σάν εἰκοσιπενταετής νεανίας, κρατῶντας στά χέρια του ἕνα καλαμένιο κοντάρι, πού βάφει τή μύτη του σέ δηλητήριο καί χτυπάει μ' αὐτό ὁποιον τύχῃ, ὁποιον βρῆ μπροστά του. Μά καί τό ἄλλο πόδι ἂν τοῦ κόβανε καί τή γλῶσσα ἀκόμα καί τά δυό του χέρια, αὐτός θ' ἄρπαζε τό καλαμένιο κοντάρι του μέ τά δόντια καί θά σούφλιζε δεξιά, ζερβά, κι' ἂν δέν εὕρισκε ἀκόμα ὀχτροὺς μπροστά του, θά σκιαμαχοῦσε πρός φανταστικούς τέτοιους, σάν τόν Δόν Κιχώτο μέ τούς ἀνεμομύλους!

Πρίν λίγοι χρόνοι ἀκόμα ἐπετέθηκε μέ ἄρθρα του τοῦ Σπύρου Μελᾶ στά περιοδικά «Ἑλληνικά Γράμματα» καί «Πρωτοπορεία» γιά τό γλωσσικό πάντα ζήτημα καί μέ μελιστάλαχτη εἰρωνεία «Σπύρο μου, Σπυράκο μου, παιδί μου» τόν ἔκαμε τ' ἀλατιοῦ.

Τώρα πάλι τελευταῖα μέ τρία ἄρθρα του σ' ἕνα περιοδικό πού εἶναι γλέντι, πανηγύρι, ρίχτηκε τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ γιά τό γλωσσικό πάλι ζήτημα, ἐξ ἀφορμῆς ἑνός γαλλικοῦ ἄρθρου του, πού δημοσιεύτηκε στό Φιγκαρό τοῦ Παρισιοῦ, σχετικοῦ μ' αὐτό καί τόν λέει «προδότη τῆς δημοτικῆς, ἀναιδῆ, ἄκριτο, συμφεροντολόγο».

Μά δέν παραλείπει στά ἄρθρα του αὐτά νά διορθώση καλά καί τόν ἄλλοτε «ρεπετιτόρο του» (βοηθό του) Θράσο Καστανάκη πού εἶχε τό θράσος νά ἐπισκεφτῆ τόν Παλαμᾶ, καθώς καί τή γυναίκα του ἀκόμα Ἀγγέλα «τή φιλόσοφη, τή φιλοσοφίνα, τή φιλοσόφισσα, τή φιλοσοφοῦσα, τή φιλοσοφοῦ» καί τράβα κορδέλλα καί νά δώση μιά κονταριά καί στόν αἰώνιο ἀντίπαλό του τό Χατζηδάκη «τό συκοφάντη, τόν ψεύτη, τόν κλέφτη», γιά τήν ἀναγόρεψή του σέ Ἀκαδημαϊκό καί ποῦ πρό χρόνων πολλῶν, σ' ἕνα φιλολογικό καυγᾶ μεταξύ τους, τόν προσκάλεσε σέ μονομαχία καί κεῖνος, ἀπό δείλια, δέν τοῦ βάσταξε νά χτυπηθῆ μαζύ του. Αὐτό δέ θά τοῦ συγχωρήση ποτέ καί θά τόν θεωρῆ γιά πάντα ἀτιμασμένο. Ἀλλά δέ χαρίζει κάστανα καί στό Γληνό τοῦ Ἀνεμόμυλου γιατί δέν τόν λογάριασε νά τοῦ ζητήση ἄρθρό γιά τό περιοδικό του «Ἀναγέννηση».

Στά τελευταῖα αὐτά ἄρθρα του ἐπιτίθεται τοῦ Παλαμᾶ γιατί τόλμησε νά πῆ στό ἄρθρο του, πού δημοσιεύτηκε στό Φιγκαρό, ὅτι ἀπάνω κάτω καί ὁ Μελᾶς, θηλ. πῶς ζώντας ὁ Ψυχάρης μακρυά ἀπ' τήν Ἑλλάδα, δέν ξέρει καλά τή ζωντανή δημοτική μας γλῶσσα, ἀλλά κατασκευάζει γλῶσσα, σά γλωσσολόγος πού εἶναι, μέσα στό γραφεῖο του, ἐπιστημονικά ὀρθή, ἀλλά νεκρή καί ἄχρηστη σέ μερικά της σημεῖα, σέ τρόπο πού νά μή διαβάζεται καί νά μή νοιώθεται καί γιατί τόλμησε νά πῆ πῶς ἡ καθαρεύουσα κυριαρχεῖ ἀκόμα. Ὁ Ψυχάρης ὅμως δέν τά δέχεται αὐτά καί σκίζει τά ροῦχα του, καί βρίζει τόν Παλαμᾶ, πού τά ξεστόμισε.

Τή γλῶσσα, maître, τή δημιουργεῖ ὁ λαός κ' ἔρχεται ὕστερα ὁ γλωσσολόγος καί ἐξετάζει τίς πηγές της καί βγάζει ἀπ' αὐτή τήν ἴδια ζωντανή γλῶσσα τή γραμματική καί τό συνταχτικό της, ἐνῷ σεῖς ἐννοεῖτε σώνει καί καλά νά τή ρυθμίσετε μέ τίς ἐπιστημονικές ἀρχές σας καί μέ κανόνες γενικούς, χωρίς ἐξαιρέσεις, πού μερικοί ἀτ' αὐτούς δέ βγαίνουν ἀπ' τήν ἴδια γλῶσσα. Μά ὅσο τό καλλιτεχνικό γλωσσικό αἰσθητήριο τοῦ λαοῦ ἀποκρούει μερικά πράματα ἀπ' τή φκιαστή γλῶσσα σας, πῶς θέλετε νά τά ἐπιβάλλετε; Πῶς θέλετε νά χωνέψη κανένας τά «οἱ ἔνες» πληθυντικός τοῦ ἔνας! «τάποδέλοιπα» «τά μεισίδια»« ἄθρωπος, τούς ἰδιοτισμούς σας», «ναῖσκε, ἀμέ» καί τή σύνταξή σας «ἀφισιώθηκε τό θράσο» ἀντί «στό θράσο», «προηγήθηκε τήν καταδίκη του» ἀντί «ἀπ' τήν καταδίκη του» κλπ. πού μεταχειρίζεστε στά ἄρθρα σας αὐτά κατά Παλαμᾶ;

Ἀναγνωρίζουμε τή μεγάλη ὑπηρεσία τοῦ Ψυχάρη στή γλῶσσα μας, γιατί μέ τόν ἄγριο πόλεμο κατά τῶν καθαρευουσιάνων πού τραβοῦσανε γιά τίς ἀρχαῖες πηγές τῆς γλῶσσας κατώρθωσε νά μετατρέψη τό ρεῦμα πρός τίς φυσικές ἐκβολές του. Κ' ἔτσι σήμερα δέν ὑπάρχει λογοτέχνης πού νά μή γράφη τή δημοτική, καί συγγραφέας γενικά κ' ἐφημερίδες ἀκόμα πού νά μήν ἁπλοποιήσανε πολύ τή γλῶσσα τους. ἀλλά δέν μποροῦμε νά δεχτοῦμε, σ' ὅλη τή γραμμή καί τή μπαλσαμωμένη γλῶσσα του, ὅπως τήν ἐννοεῖ αὐτός καί τή θέλει.

Ὁ Ψυχάρης ἐκτός ἀπ' τήν ἐπίθεσή του αὐτή κατά τοῦ Παλαμᾶ τοῦ ἐπετέθηκε, πρό δύο χρόνων καί μέ μιά μελέτη του —χωρίς πνεῦμα — πού δημοσιεύτηκε σέ ἰδιαίτερο τεῦχος ἀπ' τό περιοδικό «Ἔρευνα τῆς Ἀλεξανδρείας», πού τόν λέει, εἰρωνικά, μεγάλο Βαλκάνιο ποιητή, δέν τόν ἀναγνωρίζει μάλιστα, καλά καλά γιά ποιητή, ἀλλά γιά ἁπλό στιχουργό, πού ξέρει νά μαστορεύει καλούς στίχους καί θεωρεῖ ὡς ἐξαιρετικά καλό ἕνα μόνο ἀπό τά πεζά ἔργα του τό «Θάνατος παλλικαριοῦ». Αὐτός πού στό «Crime du Poet 1913» τόν ἀναγόρεψε ὡς τό μεγαλεί-

«Σερβίδα» ἔργο τοῦ Σέρβου ζωγράφου Πέρσιτς

τερο παγκόσμιο ποιητὴ τῆς τελευταίας δεκαετίας καὶ τὸν ἀνέβασε στὰ ἑφτὰ οὐράνια, ἔρχεται τώρα, μὲ τὸ φυλλάδιο αὐτὸ τῆς «Ἔρευνας» καὶ τὸν γκρεμίζει στὰ τάρταρα, ὁμολογόντας μάλιστα καὶ ὁ ἴδιος, ἀφελέστατα, πὼς ἄλλοτε ποὺ τὸν παίνεψε, δὲν τὸν εἶχε διαβάσει! Πολλὰ τὰ ἔτη του! Ἀπὸ τὸ ζενὶθ, στὸ ναδὶρ λοιπόν. Καὶ γιατί αὐτὴ ἡ παλιγνωμία; Ἂν ἦταγε τοὐλάχιστο εἰλικρινὴς ἡ ὁμολογία του πὼς τώρα ποὺ τὸν διάβασε καλά, τὸν βρίσκει ἀνάξιο, θὰ εἴμαστε πρόθυμοι νὰ τοῦ τὸ συγχωρήσουμε.

Ἀλλά, κατὰ δυστυχία, δὲ συμβαίνει αὐτό. Ἄλλος εἶναι ὁ λόγος ποὺ κίνησε τὴν πολεμικὴ τοῦ Ψυχάρη. ἐναντίον τοῦ Παλαμᾶ καὶ ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι πὼς ὁ Παλαμᾶς δέχτηκε νὰ ὑποδειχτῇ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιό μας γιὰ τὸ βραβεῖο Νόμπελ καὶ δὲν ἀρνήθηκε ὑποδείχνοντας τὸν Ψυχάρη, ὡς τὸν μόνο δικαιούμενο, κατὰ τὴ γνώμη του, ὅπως γράφει ὁ ἴδιος στὴν πρὸς Μελᾶν ἀπάντησή του, καὶ κάμνοντας μάλιστα προπαγάνδα γιὰ τὴν ἐπιτυχία του. Τὸ ἔγκλημα αὐτὸ δὲ μπορεῖ νὰ τὸ συγχωρήσῃ τοῦ Παλαμᾶ μὲ κανένα τρόπο!

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΗ

Κύριε Διευθυντά,

Εἰς ὅσα ἐδημοσίευσε στὸ φύλλο τῶν «Γραμμάτων» τῆς 29 Ἰουνίου περὶ νεοελληνικῆς στιχουργικῆς ὁ κ. Λ. Πολίτης, ἐπιτρέψατέ μου νὰ παρατηρήσω τὰ ἑπόμενα:

Α' Ὁ νόμος ποὺ βγάζει ὁ κ. Π. γιὰ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὴ φαινομενικὴ παρατονία μερικῶν δεκαπεντασυλλάβων, ὅπως τοῦ ἑξῆς:

Φύσα βοριά, φύσα, θρακιά, γιὰ ν' ἀγριέψ' ἡ λίμνη,

ὅτι: «στὰ δισύλλαβα πόδια ἐπιτρέπεται νὰ τονιστοῦν μὲ μετρικὸ τόνο οἱ συλλαβὲς ποὺ πέφτουνε στὴν ἄτονη συλλαβὴ τοῦ ποδιοῦ (δηλ. οἱ μονὲς γιὰ τὸν ἴαμβο καὶ οἱ ζυγὲς γιὰ τὸν τροχαῖο)» δὲν εἶναι σωστός. Στὸν δεκαπεντασύλλαβο ποτὲ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τονισθῇ ***κάθε*** μονὴ συλλαβή. Ποτὲ π. χ. ἡ τρίτη, ἡ ἑβδόμη, ἡ ἑνδεκάτη. Μόνο οἱ ἄλλες μονὲς συλλαβὲς τονίζονται πολλὲς φορές, δηλ. ἡ πέμπτη καὶ ἡ ἐνάτη. Καὶ τοῦτο γιατὶ τὰ δισύλλαβα μέτρα μετροῦνται (ὅπως καὶ στοὺς ἀρχαίους) ὄχι κατὰ πόδα, ἀλλὰ κατὰ διποδίαν. Καὶ ὅταν συνεκφωνοῦνται οἱ δυὸ πόδες, δὲν προσέχει πολὺ τὸ αὐτί μας εἰς τὸν πρῶτον, ἀλλὰ εἰς τὸν δεύτερον, ὁ ὁποῖος φέρει συνήθως καὶ τὸν ἰσχυρότερον τόνον. Ἔτσι οἱ συλλαβὲς τάτα τατά (φύσα, βοριά, φύσα, θρακιά) ἀποτελοῦν ἰαμβικὴν διποδίαν, κι' ἂς εἶναι ὁ πρῶτος πούς τροχαῖος. (Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ κοίταξε Διδασκαλίας νεοελλ. λογοτεχνημάτων Ἀλεξ. Γ. Σαρῆ, σ. 84). Μὲ τὸν νόμον αὐτὸν ἐξηγοῦνται ὅλοι οἱ φαινόμενοι παρατονισμοὶ τῶν ἰαμβικῶν στίχων, ἐλάχιστοι δὲ εἶναι οἱ στίχοι ποὺ τὸν παραβιάζουν, ὅπως π. χ. οἱ δημοτικοί:

Πέντε Τοῦρκοι τὴν κυνηγοῦν, πέντε τζογχανταρέοι
Μαῦρος ἦταν (ὁ Χάρος), *μαῦρα φορεῖ, καὶ μαῦρο τ' ἄλογό του*

Ἀλλὰ γι' αὐτοὺς ὑπάρχει ἄλλη ἑρμηνεία, ἂν δὲν θέλωμε νὰ τοὺς ποῦμε ἀμέτρους.

Καὶ γιὰ τοὺς τροχαϊκοὺς στίχους ἰσχύει συνήθως ὁ ἴδιος κανόνας. Ἡ τροχαϊκὴ διποδία ἔχει τὸν βασικὸν τύπον: Τάτα - τάτα (Σέγνω - ρίζωα - πότην - κόφη), ἀλλὰ πολλὲς φορὲς καὶ τατὰ τάτα, δηλ. ὁ πρῶτος πούς εἶναι ἴαμβος. Στὸν Ὕμνο ἔχομε ἀρκετοὺς τέτοιους στίχου, ὅπως: «Ἐρμιά, θάνατος καὶ φρίκη, Ἀκούω κούφια τὰ τουφέκια», κτλ.

Β' Καὶ ὁ ἄλλος νόμος τοῦ κ. Π. «τῆς ἐναλλαγῆς τῶν τονιζομένων συλλαβῶν μὲ ἄτονες», ὅπως τὸν λέγει εἶναι ἀόριστος καὶ ἀσαφής. Ὁ κ. Π., ἂν προσέξῃ, θὰ ἰδῇ ὅτι σὲ κάθε στίχο, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς τόνους, ἀναπτύσσονται καὶ ἄλλοι ἀσθενέστεροι, καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς παράγεται ρυθμός. Ἔτσι π. χ. ἀκοῦμε:

ἀπὸ τὴν περηφάνεια του κι' ἀπὸ τὴ λεβεντιά του.

Γ. Σχετικὰ μὲ τὴν τεχνοτροπία τοῦ ἐνδεκασυλλάβου ἠμπορεῖ νὰ ὑποστηριχθῇ τοῦτο: τὸ ἑλληνικὸ αὐτὶ εὐχαριστεῖται μ' αὐτὸν (ὡς τὸν δεκατρισύλλαβο) ἢ ὅταν εἶναι καθαρὰ ἰαμβικός, ἢ ὅταν ἀντικαθιστᾷ τρεῖς ἰαμβικοὺς πόδας (στὴν ἀρχὴ συνήθως) μὲ δυὸ ἀναπαίστους. Ἀντὶ δηλ. νὰ λέγῃ τατὰ - τατὰ - τατά, νὰ λέγῃ τατατὰ - τατατὰ - ὅτε ὁ στίχος παίρνει τὸν τύπο:

Τατατὰ τατατὰ τατὰ (ἢ τάτα, ἴδε Α') τατάτα. Ἂς διαβάσουμε π. χ. τὴν Ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς τοῦ Σολωμοῦ:

Καθαρώτατον ἥλιο ἐπρομηνοῦσε
τῆς αὐγῆς τὸ δροσάτο ὕστερο ἀστέρι
Σύγνεφο, καταχνιὰ δὲν ἐπερνοῦσε
τ' οὐρανοῦ σὲ κανένα ἀπὸ τὰ μέρη· κτλ.

στίχοι μουσικώτατοι, μὲ μεγάλη ποικιλία, θαυμάσιοι στὸ αὐτί μας. Γιατί; Ὅλοι (καὶ τῶν τριῶν ὀκταστίχων) ὑπάγονται στοὺς κανόνες τοῦ ἰαμβικοῦ μέτρου, ἢ στὸν παραπάνω τύπο (ὅπως ὁ 1ος, 2ος, 4ος). Εἰς τὸν τύπον αὐτὸν ὑπάγεται καὶ ὁ στίχος ἀπὸ τὴ Δέηση τῆς Μαρίας ὅπου σκοντάφτει ὁ κ. Πολίτης καὶ διαβάζεται ἔτσι: *Ναὶ προβαίνει ἡ Μαρία* (δυὸ συνιζήσεις) *λίγη νὰ πά - ρη* (δυὸ ἀνάπαιστοι, δυὸ ἴαμβοι (διποδία) καὶ μιὰ συλλαβή). Σπανιώτατοι εἶναι στὸ Σολωμὸ οἱ ἐνδεκασύλλαβοι ποὺ δὲν ὑπάγονται στοὺς παραπάνω κανόνες, ὅπως π. χ. στὸ 6' ὀκτάστιχο τῆς Δεήσεως τῆς Μαρίας ὁ στίχος:

Τὰ μαλλιά σου σέρνω στὰ λιγνά μου στήθη·

Αἰσθάνεται κανεὶς ἀμέσως τὸν ἄνευ λόγου παρατονισμὸ καὶ παραξενεύεται· (ἀφοῦ μάλιστα εὐκολώτατο ἦταν ὁ στίχος νὰ γραφῇ: τὰ μαλλιὰ στὰ λιγνά μου σέρνω στήθη).

Δ. Ἀνακριβὴς εἶναι καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Π. ὅτι «οἱ στίχοι τοῦ Κάλβου δὲ στηρίζονται σὲ πόδια». Οἱ στίχοι τοῦ Κάλβου, ὅπως ἀπὸ καιρὸ πρῶτος παρατήρησε - ὁ Παλαμᾶ, εἶναι ἐναλλαγὴ ἰάμβων καὶ ἀναπαίστων. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἄλλοτε.

Εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλοξενίαν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Γ. ΣΑΡΡΗΣ
Καθηγητής

Θέατρον Ἀθήναιον: Θίασος «Σπουδή»: Λ. Τολστόη «Τὸ ζωντανὸ πτῶμα».

Στὸ θέατρο Ἀθήναιον ἄρχισε τὶς παραστάσεις του ἕνας καινούργιος θίασος ὑπὸ τὸν κ. Μάριον Παλαιολόγον. Τὸ ἐξαιρετικὸ στὸν καινούργιο αὐτὸ θίασο εἶναι πὼς ὁ μισὸς σχεδὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ νέους ἠθοποιοὺς ποὺ μόλις ἀπεφοίτησαν ἀπὸ τὴν ἐπαγγελματικὴ σχολὴ θεάτρου. Ἰδίως τὸ γυναικεῖο του προσωπικὸ ἐξαιρέσει τῆς κ. Πρινέα ἀποτελεῖται ἀπὸ νέα κορίτσια ποὺ μόλις τώρα ἀρχίζουν τὴν καριέρα τους.

Ὁ καινούργιος λοιπὸν θίασος ἄρχισε μὲ τὸ «Ζωντανὸ πτῶμα» τοῦ Λέοντα Τολστόη. Ἡ ἐκλογὴ αὐτὴ μᾶς διαθέτει εὐνοϊκὰ γιατὶ δείχνει πὼς—ὡς αὐτὴ τὴ στιγμὴ τοὐλάχιστο—τὸ νέο αὐτὸ θέατρο δὲν ξιπάζεται ἀπὸ ἔργα ἀμφιβολῆς ἀξίας ἀλλὰ στηρίζεται ἀπάνω σὲ πνευματικὰ προϊόντα ἀξιόλογα σὲ ἔργα γερά, πρὸς τὰ ὁποῖα θὰ στρέφεται πάντα ὁ θαυμασμὸς τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ φυσικὰ εἶναι πρόωρο νὰ λεχθῇ ὡς ἔπαινος γιὰ τὸν καινούργιο θίασο. Ἕνας κοῦκος ἄνοιξη δὲν φέρνει. Θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ὁλόκληρη σειρὰ καλῶν ἔργων γιὰ νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ μιλήσῃ ἐνθουσιαστικὰ γιὰ τὸ ρεπερτόριο. Τώρα δὲν ἔχομε παρὰ μιὰ καλὴ ἀρχὴ μπροστά μας καὶ εὐχόμαστε ἡ καλὴ ἐκλογὴ νὰ μὴν σταματήσῃ στὴν πρώτη παράσταση ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ ὅλη τὴν περίοδο,

Φτάνει ὅμως ἄραγε τὸ καλὸ ἔργο γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῇ ὁ θεατής; Βέβαια ὄχι. Ἂν πρόκειται μάλιστα τὸ καλὸ ἔργο νὰ ὑποστῇ καταστροφὴ τότε καλλίτερα νὰ λείπῃ ἡ παράσταση. Στὴν ἐκτέλεση λοιπὸν θὰ εἶχε νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς μιὰ φοβερὴ ἀνισότητα ὄχι πιὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔπαιζαν ἀλλὰ σ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸ ρόλο. Εἴδαμε ἠθοποιοὺς ποὺ σὲ μιὰ πράξη στάθηκαν σχετικὰ καλὰ καὶ σὲ μιὰ ἄλλη ἦσαν πολὺ κακοί. Ὁ ἴδιος ὁ κ. Παλαιολόγος ἐνῷ στὴν προτελευταία εἰκόνα στὸ ἀνακριτικὸ γραφεῖο εἶχε περίφημες στιγμὲς σὲ προηγούμενες πράξεις εἶχε στιγμὲς κάκιστες. Ἐπίσης ἀποκαρδιωτικὴ ἦταν ἡ ἐμφάνιση τοῦ κ. Κατσέλη. Τί χειρονομίες καὶ τί κινήσεις ἦταν αὐτές; Σωστὴ βέκια σκόλα μελοδράματος. Ἀπὸ τὰ γυναικεῖα πρόσωπα ἀξιολογότερη ἦταν ἡ ἐμφάνιση τῆς δνίδος Μαρσέλου. Ἐκράτησε μὲ χαρακτηριστικὴ λεπτότητα ἕνα ρόλο ἀρκετὰ δύσκολο καὶ δὲν τὴν ξεχώριζε κανεὶς ἀπὸ δόκιμη ἠθοποιό. Ἡ δνὶς Μαρσέλου ἂν δουλέψῃ καὶ προσέξῃ θὰ γίνῃ μιὰ πρώνης τάξεως ἠθοποιός. Ἡ δνὶς Σαγιάνου ὡς τσιγγάνα εἶχε ἀρκετὴ δροσιὰ καὶ ἔπαιξε ἀρκετὰ καλά. Ἡ μονοτονία λίγο τῆς φωνῆς της τὴν ζημιώνει. Ἐπίσης ἔπαιξε καλὰ ἡ δνὶς Βλαστοῦ καὶ πάρα πολὺ καλὰ ὁ κ. Αὐλωνίτης.

Ἡ γενικὴ ἐντύπωση εἶναι ὅτι ἡ παράσταση αὐτὴ εἶχε στιγμὲς καλὲς χωρὶς στὸ σύνολό της νὰ εἶναι ἐπιτυχημένη. Τὰ σκηνικὰ μέτρια καὶ ἀξιέπαινη μόνο ἡ ἰδέα νὰ χρησιμοποιηθοῦν νέα σκηνικὰ καὶ ὄχι τὰ σκηνικὰ κανενὸς περιοδεύοντος θιάσου.

***

Θέατρον Παγκρατίου: Θίασος νέων: Τρία Μονόπρακτα τῶν κ. κ. Χάγερ, Μπουφίδη, Βελιμέζη καὶ Φ. Γιοφύλλη: Γιὰ τὰ τρία αὐτὰ μονόπρακτα δὲν ἀξίζει καμιὰ κρίση. Ἦσαν καὶ τὰ τρία χαρακτηριστικὰ δείγματα τῆς πνευματικῆς κατάντιας μερικῶν ἀνθρώπων. Τίποτε περισσότερο.

ΚΡΙΤΩΝ

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

— Τὸ τμῆμα τῶν λογίων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης νομίας ἐργάζεται μόνον τὸ πρωΐ.

— Τὸ μέτρον αὐτὸ προκαλεῖ καθημερινὰς διαμαρτυρίας ἀνθρώπων ποὺ δὲν διαθέτουν παρὰ μόνον τὸ ἀπόγευμα γιὰ μελέτη.

— Στὰ θέατρα ἄρχισαν νὰ σημειώνωνται ἐπεισόδια μεταξὺ κριτικῶν καὶ κρινομένων.

— Χαρακτηριστικώτατα μάλιστα ἐχαρακτήρισε τὸ πρᾶγμα γηραιὸς πολιτευόμενος.

— Κατεσίγασαν τὰ πολιτικὰ πάθη γιὰ νὰ φουντώσουν τὰ φιλολογικά.

— Ὁ Αος τόμος τοῦ νέου ἔργου τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀποστολάκη γιὰ τὰ Δημοτικὰ τραγούδια κυκλοφορεῖ εἰς τὸ τέλος τοῦ τρ. μηνός.

— Τὸ περὶ ἐπιστήμης κεφάλαιον τοῦ νέου βιβλίου εἶναι προωρισμένον νὰ προκαλέσῃ καὶ πάλιν θύελλαν διαμαρτυριῶν.

— Ἡ κρίσις τοῦ βιβλίου παρουσιάζεται πολὺ μεγαλυτέρα ἐφέτος.

— Οἱ περισσότεροι ἐκδόται ἔχουν σταματήσει τὰς ἐκδόσεις των.

— Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ λῃστρικὴ φιλολογία σημειώνει καταπληκτικὴν ἐκδοτικὴν ἐπιτυχίαν.

— Ἡ ζωὴ τῶν Ρετζαίων κυκλοφοροῦσα εἰς ἑβδομαδιαῖα τεύχη πωλεῖ δεκάδας χιλιάδας ἀντιτύπων.

— Ἡ ζέστη τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἄρχισε νὰ γίνεται πλέον ἀφόρητη. Ἂς εἴμαστε ἕτοιμοι λοιπὸν νὰ περιμένουμε τὰ ἀπαραίτητα κρούσματα τῆς γνωστῆς διανοητικῆς ἀσθενείας.

— Οἱ αὐτοκαλούμενοι Νέοι τοῦ θεάτρου Παγκρατίου τὸ φυσοῦν καὶ δὲν κρυώνει. Τί νὰ γίνῃ ὅμως· φαίνεται ὅτι ὁ τόπος μας εἶναι ἀκόμα πολὺ καθυστερημένος καὶ δὲν καταλαβαίνει ἀπὸ ἀνώτερη τέχνη καὶ νέες τάσεις.

— Ἡ κ. Μαρὶζ Σουαζὺ δὲν ἐννοεῖ ν' ἀφήσῃ ἥσυχο τὸν πολυπαθῆ τόπο μας. Τὶς τελευταῖες ἡμέρες ἔστειλε ἀπ' τὸ Παρίσι ἐπιστολὴ καὶ διαμαρτύρεται γιὰ τὴν πολεμικὴ ποὺ τῆς ἔστησαν οἱ ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες. Συγχρόνως μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἔχει ἕτοιμο γιὰ ἔκδοση νέο βιβλίο της μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ τίτλο «Ἕνα μῆνα μὲ τοὺς ἄντρες».

— Αὐτὴ ἡ ἀταξία τῶν διαρκῶς ἐπιδιορθωνομένων ἀθηναϊκῶν δρόμων φαίνεται πὼς δὲν θὰ τελειώσῃ. Ἡ θέση τῶν διαβατῶν ἔχει καταντήσει προβληματική. Ἂς ἀφήσουμε τὶς δυσκολίες ποὺ συναντοῦν κάθε τόσο τὰ αὐτοκίνητα, κινδυνεύοντα νὰ πέσουν μὲς στοὺς λάκκους.

— Ἀπὸ τὴν ταράτσα ἑνὸς σπιτιοῦ σὲ κεντρικώτατο μέρος τῆς πόλεως κατέπεσαν δυὸ τεράστιες μαρμάρινες στῆλες. Εὐτυχῶς τὸ γεγονὸς δὲν εἶχε θλιβερὲς συνέπειες, γιατὶ ἐκείνη τὴ στιγμὴ δὲν ἔτυχε νὰ περνοῦν διαβάτες στὸ δρόμο. Δὲ μποροῦμε ὅμως νὰ βασιζόμαστε πάντα στὴν τύχη, ἡ ὁποία ἄλλωστε εἶναι τυφλή.

— Κάποια κίνηση παρατηρεῖται τελευταῖα μεταξὺ τῶν πνευματικῶν κύκλων μας σχετικῶς μὲ τὴν ἵδρυση μνημείου στὸν Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη. Ἐλπίζουμε ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς θὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὴ τὴν ἰδέα καὶ θὰ παράσχῃ τὰ μέσα νὰ πραγματοποιηθῇ σύντομα.

—Δὲν εἶναι, ἀλήθεια, καθόλου τιμητικὸ γιὰ μᾶς νὰ κάνουμε ἐράνους γιὰ μνημεῖο τοῦ Μπρούκ, ἑνὸς ἀξιολόγου βέβαια, σὰν τόσους ἄλλους, ξένου ποιητοῦ, ἐντελῶς ἀγνώστου ὅμως στὸ κοινό μας, ἐνῶ κόβουμε τὴ χιλιόδραχμο σύνταξη ἀπ' τὶς φτωχὲς ἀδερφὲς τοῦ μεγάλου Σκιαθίτη διηγηματογράφου.

— Ἡ συζήτηση γιὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ νομοσχέδια ἐξακολουθεῖ. Μετὰ τὴν πρώτη σειρὰ ἄρθρων τοῦ κ. Δ. Γληνοῦ, στὰ ὁποῖα ἀπήντησε ὁ διευθυντὴς τοῦ ὑπουργείου Παιδείας κ. Κακοῦρος, ὁ πρῶτος ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος αὐτῆς ἄρχισε νὰ δημοσιεύῃ νέα σειρὰ πάνω στὸ ἴδιο θέμα.

— Σύμφωνα μὲ μιὰ τελευταία στατιστικὴ ἡ ἀγραμματωσύνη περιωρίσθη σημαντικὰ στὴν Ἰταλία ἀπὸ τοῦ 1922 ὡς τὰ σήμερα. Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα συνεστήθησαν πέντε χιλιάδες περίπου νέων σχολείων καὶ ἡ ἀναλογία τῶν ἀγραμμάτων ἐλαττώθηκε σὲ 26 ο|ο.

— Μερικοὶ νεαροὶ ἄρχισαν νὰ ξεσπαθώσουν τὸν τελευταῖο καιρὸ ἀπὸ τῶν στηλῶν βραχυβίων περιοδικῶν ὑβρίζοντες τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα. Εἰς τοὺς ὁρμητικοὺς αὐτοὺς ἐπικριτὰς ἔχομε νὰ δώσωμε τὴν συμβουλὴν νὰ μάθουν πρῶτα τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συνακτικοῦ κι' ἔπειτα νὰ πιάννουν τὴν πέννα στὰ χέρια τους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

—***Ἄρην Μακροχωρίτην.*** Στὸ ποίημά σας διακρίνουμε ἀρκετὴ ποιητικὴ φλέβα, μὰ ὅλα ἀκόμα μέσα σας εἶναι ἀκατάστατα. Χρειάζεται πρῶτα πρῶτα νὰ συλλάβετε τοὺς πόθους σας, κ' ἔπειτα νὰ πειθαρχήσετε τὰ ἐκφραστικά σας μέσα. Ὑπάρχουν στὰ ποιήματά σας φράσειςποὺ δὲν εἶναι καλές, ὅπως π.χ. «τί κι' ἂν σὲ κρυερὸ μνῆμα ἐγὼ γύρω κι' ἄξενο» (στραπατσαρισμένο), «στῆς ἔρμιας τ' ὄργιασμα» κλπ. Κι' ὁ στῖχος σὲ πολλὰ μέρη εἶναι ἄτεχνος. Γενικά, ἡ ἔκφραση δὲν εἶναι στρωτή, κοπιάζει κανένας γιὰ νὰ καταλάβῃ, πρᾶγμα ποὺ ἡ καλὴ ποίηση δὲν τὸ δέχεται. Τὸ ὑπ' ἀρ. 1 ποίημα εἶναι τὸ καλύτερο, κι' ἂν τὸ διορθώσετε, στεῖλτε τό μας πάλι, ἂν θέλετε, θυμίζοντάς μας αὐτὰ ποὺ σᾶς γράφουμε σήμερα. Ποῦ καὶ ποῦ ὑπάρχουν καὶ πολὺ καλοὶ στίχοι, ὅπως λ. χ. «κι' ἂς ξεσκονίζουν τῆς ἐλιᾶς τὰ φύλλα οἱ πλοκαμοί σου». ***Κωνστ. Τάκην.*** Ἀπὸ τὰ ποιήματά σας τὸ «Ὀχτάστιχο» εἶναι καλύτερο, κατὰ τὴ γνώμη μας, μ' ὅλο ποὺ στὸ ἄλλο προσπαθεῖτε νὰ εἶσθε ἐπιγραμματικώτερος, ἀκριβῶς γι' αὐτὸ καὶ εἶναι πειὸ προσποιημένο, λιγώτερο αὐθόρμητο ἀπὸ τὸ δεύτερο.— ***Β. Ἀρ.*** (Σαλαμίνα). Τὸ ποίημά σας πολὺ ἄτεχνο· χρειάζεται πολὺς καιρὸς γιὰ νὰ γράψετε κάτι. Κυνηγᾶτε τὴν ὁμοιοκαταληξία, βάζοντας ὁλοένα τὶς ἴδιες λέξεις «μέρα-πέρα, γιὰ μένα - πλανεμένα - ὠϊμένα». Οἱ ἰδέες σας ἐξ ἄλλου ἢ τὰ συναισθήματά σας εἶναι ἐντελῶς παιδαριώδη.— ***Ν. Λάϊον.*** Τὸ ποίημά σας στὸ σύνολό του καὶ περιεχόμενο ἔχει καὶ καλὰ δουλεμένο εἶναι, μὰ ἔχει μερικὰ φραστικὰ ψεγάδια ποὺ τὸ χαλᾶνε, ὅπως π. χ. λέξεις σὰν τὸ «ὁλοκληρωτικὰ» καὶ κάποια ἄλλα ἴσως. Ἂν θέλετε τὸ ξαναβλέπετε καὶ μᾶς τὸ στέλνετε ἀρτιώτερο, ὑπενθυμίζοντάς μας πὼς σᾶς τὸ γυρίσαμε γιὰ νὰ τὸ χτενίσετε.— ***Ν. Λυκαστίτην.*** Τὰ ποιήματά σας, ἐνῷ στὴ σύλληψη δὲ βγαίνουν ἀπὸ τὸ μέτρο, καὶ στὴ μορφὴ εἶναι ἄτεχνα καὶ βαρειά. Ἡ γλῶσσα ἔπειτα εἶναι ἀκατάστατη, κ' ἔχετε τάση νὰ φτιάνετε αὐθαίρετα λέξεις, ὅπως λ.χ. «Ἀπριλολούλουδο, τράγουδο».— ***Ν. Πατρίκιον Μαρκαντωνᾶτον.*** Πήραμε τὸ διήγημά σας καὶ θὰ τὸ διαβάσουμε. Τὴν ἐκδρομὴ τῆς Σίφνου στεῖλτε μας. Σᾶς ὑπενθυμίζουμε τὸ ζήτημα τοῦ λαϊκοῦ ποιητοῦ Γεωργοπούλου: Δὲν ἀπαντήσατε σὲ σχετική μας ἐρώτηση.— ***Νώνταν Ἑρμοστράτην.*** Ὁ «Κλέφτης» σας δὲν εἶναι διήγημα καλὰ καλά, μὰ ἔχει κάποια χάρη· τὸ κρατᾶμε.— ***Γ. Βερσίδην.*** Τὸ διήγημά σας «ὁ Καπετὰν Γιώργης κλπ.» θὰ διαβασθῇ καὶ θὰ κριθῇ μὲ λίγα λόγια στὴ στήλη τούτη.— ***Νώνταν Χιώτην.*** «Τὸ Ψυχικὸ τοῦ Κοτσιλίκι» θὰ διαβασθῇ καὶ θὰ σᾶς γράφουμε τὴ γνώμη μας στὴν ἀλληλογραφία.— ***Σ. Τζαμτζῆν.*** Τὰ ποιήματά σας ἔχουν κάποια ἀξία καὶ καλὸν σχετικὰ στίχο, μὰ μολαταῦτα δὲν εἶναι ἄξια γιὰ δημοσίευση ἀκόμα. Δουλεύετε καὶ μὴ βιάζεσθε νὰ δῆτε τυπωμένο τὄνομά σας, γιατὶ αὐτὸ δὲν σημαίνει σπουδαῖα πράγματα.— ***Παντιᾶν Κατινάκην.*** (Θεσσαλονίκην). Τὸ δρᾶμα σας ἐλήφθη· θὰ διαβασθῇ καὶ θὰ δῆτε σ' αὐτὴ τὴ στήλη τὴ γνώμη μας.— ***Σύλβιον Σεβυλλινόν.*** Τὰ ποιήματά σας ἀτελῆ ἀκόμη· εἶναι γραμμένα μὲ τὸν αἰώνιο τρόπο τῶν ποιημάτων τῆς τρεχούσης αἰσθηματολογίας. Δουλέψετε, καὶ μὴ βιαζόσαστε νά δῆτε τὄνομά σας τυπωμένο.— ***Ι. Κουτάντον.*** (Κρητσᾶ).— ***Π. Καρέπην.*** (Σκαλοχώριον).— ***Γ. Παπακωνσταντίνου.*** (Ἅγ. Κων|νον). Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμε.— ***Στρατῆν Βίγλαν.*** (Ἄργενος. Μυτιλήνης). Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμε.— ***Ντῖνον Κυζούλην.*** Τὸ διήγημά σας κοινὸ καὶ ἀψυχολόγητο. Δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ στὴν περιγραφή του καὶ δείχνει ἀπειρία ἀκόμα. Ἴσως μὲ τὸν καιρὸ νὰ γράφετε κάτι καλύτερο. Ἄλλη φορὰ σᾶς παρακαλοῦμε, καθὼς κι' ὅλους τοὺς ἄλλους, νὰ μὴ γράφετε ἀπ' τὰ δυὸ μέρη τοῦ χαρτιοῦ.— ***Α. Α. Α.*** Τὸ ποίημά σας γραμμένο μὲ ἀδεξιότητα. Θέλετε νὰ μιμηθῆτε τὰ δημοτικὰ τραγούδια κάπου - κάπου, ἀλλ' αὐτὸ δὲν τὸ πετυχαίνετε. Γιὰ νὰ γραφῇ ἕνα καλὸ ποίημα δὲν ἀπαιτοῦνται μονάχα γνώσεις μετρικῆς, ἀλλὰ κ- ἄλλα πολλὰ ἀκόμα ποὺ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τ' ἀναφέρουμε ἐμεῖς ἐδῶ.— ***Στ. Κούρτην·*** Τὰ «Κυνηγημένα πουλιὰ» ἔχουν πολλὲς ἀνεπιτυχεῖς μεταφορὲς καὶ γενικὰ τὸ γράψιμό τους δὲν προδίνει κάτι τὸ ἐξαιρετικό. Ἀκόμα σπουδαῖο ρόλο σ' ἕνα διήγημα παίζει κι' ἡ ψυχολογία, ποὺ λείπει ὁλότελα ἀπ' τὸ δικό σας. Στὴν περιγραφὴ βασιλεύει μιὰ ἀταξία καὶ τὸ γράψιμο θυμίζει ρωμαντικούς.— ***Τάσσον Ἀθανασιάδην.*** Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ λόγια σας. Τὸ περιοδικό μας ὅπως βλέπετε ἔχει σκοπό του νὰ παρουσιάσῃ τοὺς ἄγνωστους νέους ποὺ ἀξίζουν ὁπωσδήποτε καὶ δὲν διατηρεῖ τὶς συντηρητικὲς προλήψεις τῶν ἄλλων ἐντύπων. Τὸ διήγημά σας εἶναι μιὰ ἀρκετὰ καλογραμμένη ἠθογραφία. Ὁ τύπος ποὺ περιγράφετε πετυχημένος στὶς περισσότερες πλευρές. Κι' ἀκόμα βλέπουμε στὸ γράψιμό σας μιὰ ἀξιοπρόσεχτη παρατηρητικότητα καὶ μιὰ ἀφέλεια ποὺ μ' ὅλη τὴν ἀδυναμία της προδιαθέτει καλά. Κρατοῦμε τὸν «Κοσμᾶ» γιὰ νὰ δημοσιευτῇ μὲ κάποιες ἐλαφρὲς διορθώσεις.— ***Μ. Παπαγεωργίου.*** Ἡ παράκλησή σας θὰ ἐκτελεσθῇ.— ***Δίδα Μπαβέα.*** Τὸ περιοδικό μας στέλνετε ταχτικὰ στοὺς συνδρομητές του. Ἂν δὲ φτάνῃ στὰ χέρια τους, σ' αὐτὸ φταῖνε τὰ ταχυδρομεῖα μας. Πάντως θὰ σᾶς στείλουμε τὰ δυὸ φύλλα ποὺ σᾶς λείπουν.— ***Βούλην Γλάρον.*** Τὰ ὡραῖα λόγια σας μᾶς ἐνισχύουν σημαντικὰ στὸν ἀγῶνα μας. Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ τὴν ὑποστήριξή σας. Ὅσο γιὰ τὸ ἄλλο ποὺ μᾶς προτείνετε παρουσιάζονται σοβαρὲς τεχνικὲς δυσκολίες. Ἂς ἀρκεσθοῦμε σήμερα σ' αὐτὰ ποὺ ἔχουμε καὶ ποὺ δὲν εἶναι, βέβαια, ἀσήμαντα. Ἀπὸ τὰ ποιήματά σας κάτι λείπει ἀκόμα γιὰ νὰ γίνουν καλά. Ξεχωρίζει κάπως ὁ «Εὐβοϊκὸς» ποὺ τὸν χαλοῦν ὡρισμένες σύνθετες λέξεις ποὺ χτυποῦν ἄσχημα. Σᾶς συνιστοῦμε νὰ ἀποφεύγετε τὶς ἀφηρημένες ἔννοιες καὶ νὰ προσέχετε περισσότερο στὶς χασμωδίες. Ἔχουμε τὴν ἰδέα πὼς μὲ μιὰ μεγαλύτερη προσπάθεια μπορεῖτε νὰ γράφετε καλύτερα. Περιμένουμε λοιπὸν κανένα νεώτερό σας.— ***Δ. Ν. Καστάνην.*** Τὸ διήγημά σας ζητάει νὰ ξαφνιάσῃ μὲ παράξενες ἐκφράσεις καὶ μὲ σχηματικοὺς ἀκροβατισμούς. Μὲ τέτοια θέματα ποὺ καταπιάνεστε φυσικὸ εἶναι νὰ ἀποτύχετε. Ἂν εἶσθε νέος, σᾶς συνιστοῦμε νὰ διαβάσετε πολὺ ἀκόμα κι' αὐτὸ θἆναι πρὸς ὠφέλειά σας, ὅπως κι' ἂν ἔρθουν τὰ πράματα.— **Vasco Gama.** Μᾶς βάζετε σὲ ὑποψίες μὲ τὶς προφυλάξεις

σας. Τὰ ποιήματά σας, ἀφοῦ θέλετε τὴν εἰλικρινῆ γνώμη μας, δὲν ξεπερνοῦν τὸ μέτριο. Λάθη στὸ μέτρο, ἐπαναλήψεις στὸ στίχο, φτώχεια στὸ νόημα, σύνολο ὄχι ἱκανοποιητικό. Τὸ μόνο ποὺ καταφέρνετε εἶναι. . . οἱ ρίμες. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως μὲ τὸν καιρὸ νὰ παρουσιάσετε καλύτερη ἐργασία, ἀφοῦ δὲ σᾶς λείπει τὸ αἴσθημα.—*Γ. Κ. Ζωγραφάκην.* Ἡ μελέτη σας δείχνει πὼς εἶστε ἀρκετὰ διαβασμένος. Αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς εἶστε καὶ δὲ θέση νὰ τὰ βγάλετε πέρα μ' ἕνα τόσο γενικὸ ζήτημα, ὅπως εἶναι ἡ ποίηση. Πρέπει νὰ προσέχετε περισσότερο στὸ σωστὸ μεταχείρισμα τῶν λέξεων καὶ νὰ μὴν παρασύρεσθε σὲ ἀφηρημένες ἰδέες καὶ θεωρίες. Αὐτὰ τὰ θέματα ἄλλωστε, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε, χρειάζονται συνατὴ πέννα.—*Μίμην Κανέλλον.* Καταλαβαίνουμε τὴν ἀνυπομονησία σας καὶ σᾶς δικαιολογοῦμε. Πρέπει ὅμως νὰ λογαριάσετε πὼς ἔχουμε τόσες ἄλλες ἀσχολίες ποὺ δὲ μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ἀπαντοῦμε ἀμέσως στοὺς ἀναγνῶστες μας. Ἡ κρίση μας θὰ μπῆ σὲ κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ φύλλα, ἂν δὲν ἔχη δημοσιευτῆ ἀκόμα. Ἡ κίνηση ποὺ ἀρχίσαμε καὶ θὰ συνεχίσουμε σχετικὰ μὲ τὸν Παπαδιαμάντη ἐλπίζουμε νὰ βρῆ τὴν ἀνάλογη ἀπήχηση στοὺς πνευματικοὺς κύκλους τοῦ τόπου μας.—*Σ. Π. Κ.* Τὸ ποίημά σας δὲ θὰ μποροῦσε νὰ μπῆ στὸ περιοδικό μας μὲ κανένα τρόπο. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἶναι γραμμένο σὲ μιὰ καθαρεύουσα, ποὺ ἔχει πειὰ λησμονηθῆ ἀπ' τὸν κόσμο καὶ δὲν τὴ μεταχειρίζεται κανένας ἀπ' ὅσους λογοτεχνοῦν.—*Ἰωάν. Κουτάντον.* Ἐπήραμε τὴ συνδρομή σας καὶ δώσαμε ἐντολὴ στὴ διαχείριση νὰ γίνουν οἱ παραγγελίες σας. Σᾶς εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὸ ἐνδιαφέρο σας.—*Χρ. Ἀνδρούτσον.* Ἀλλάξαμε τὴ διεύθυνσή σας,—*Μανόλην Λέβην.* Διαβάσαμε μὲ προσοχὴ τὸ σημερινὸ διήγημά σας, ἀλλὰ τοῦ βρήκαμε μιὰ ἀτονία στὴν περιγραφὴ καὶ μιὰ ἀδεξιότητα στὴν ἔκφραση,—*Δημοσίαν Βιβλιοθήκην Κερκύρας.* Ἐδώσαμε ἐντολὴ στὸ λογιστήριο νὰ σᾶς στέλνεται δωρεὰν τὸ περιοδικό μας.—*Ε. Χαραλαμπίδην.* Κρατοῦμε γιὰ δημοσίευση τὸ ρουμανικό. Τὰ ἄλλα δὲ μᾶς φαίνωνται μήτε καλοδιαλεγμένα μήτε καλομεταφρασμένα—*Σ. Θύμιον.* Ἂν τὰ λάβαμε, δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ σᾶς ἀπαντήσουμε.—*Παν. Γεωργόπουλον.* Διαβάσαμε μ' εὐχαρίστηση τὸ ἐξυπνότατο γράμμα σας καὶ πληροφοροῦμε τὸ φίλο μας κ. Νικ. Στ. Πατρίκιο Μαρκαντωνᾶτο, ποὺ σᾶς ἔκαμε τὸ μνημόσυνο, πὼς βρίσκεστε ἀκόμα στὴ ζωή. Εἴμαστε βέβαιοι πὼς θὰ σταυροκοπηθῆ ὅταν τὸ μάθη. Ὅσο γιὰ τὸ ποίημά σας, ποὺ εἶναι ἀλήθεια χαριτωμένο, μ' ὅλη τὴν ἐπιθυμία μας δὲ θὰ μπορέσουμε νὰ τὸ φιλοξενήσουμε γιατὶ ἔχει προσωπικὸ χαρακτῆρα καὶ μπορεῖ νὰ θίξη μερικούς.—*Φ. Στεφανίδην.* Στὶς περισσότερες παρατηρήσεις τῆς σημερινῆς ἐπιστολῆς σας δὲν ἔχετε δίκιο, μ' ὅλο ποὺ συμφωνοῦμε μαζί σας σὲ μερικά. Ἴσως νᾶναι τσουχτερὲς οἱ ἀπαντήσεις μας καμμιὰ φορά, ἀλλὰ αὐτό, βεβαιωθῆτε, δὲν προέρχεται παρὰ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ εὐσυνειδησία μας κι' ἀπ' τὴν ἀγάπη μας γιὰ τοὺς φίλους. Πιστεύουμε πὼς μὲ τὴ νέα τροπὴ τοῦ περιοδικοῦ σύντομα θὰ ἀναθεωρήσετε τὶς σημερινὲς ἀπόψεις σας.—*Εὐάγγ. Τζιάτζιον.* Μᾶς καταγγέλλετε πὼς τὸ διήγημα τοῦ κ. Α. Δραγούτσου ὁ «Μπουζουκοκέφαλος» ἔχει δημοσιευτῆ στὸ Πανθεσσαλικὸ Ἡμερολόγιο τοῦ 1927 μὲ τὴν ὑπογραφὴ Χ. Χ. Χ. καὶ ἐκφράζετε τὴν ὑποψία μήπως δὲν εἶναι ὁ ἴδιος. Περιμένουμε ἀπὸ τὸν καταγγελόμενο ἐπεξηγηματικὲς πληροφορίες, τὶς ὁποῖες ἔχει ὑποχρέωση ἀπέναντι τοῦ περιοδικοῦ νὰ μᾶς δώση τὸ ταχύτερο γιὰ νὰ μὴν τὸ βαρύνη ἡ κατηγορία τῆς λογοκλοπίας, ἂν δὲ συμβαίνη κάτι τέτοιο, ἐννοεῖται. Σᾶς εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὴν ὑπόδειξή σας.—*Θεμιστοκλῆν Ἀθηνογένην.* Τὰ ποιήματά σας, προπάντων το πρῶτο, δείχνουν πὼς κάτι θέλετε νὰ πῆτε, μὰ δὲ μπορεῖτε ἀκόμα νὰ ξεφύγετε ἀπ' τὴν κοινοτοπία. Ὡστόσο ἀπὸ σᾶς περιμένουμε κάτι καλύτερο.—*Χρ. Μαρκέτην.* Τὸ σοννέτο σας δὲν εἶναι καὶ τόσο πετυχημένο. Χρειάζεται μεγάλη ἄσκηση γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ ἐκφρασθῆτε σ' αὐτὸ τὸ εἶδος ποὺ εἶναι ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα.—*Α. Φατσέαν.* Μολονότι ἀναγνωρίζουμε σωστὴ τὴν παρατήρησή σας, ὡστόσο δὲν ἔχουμε τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκλείσουμε στὸν καθένα τὴν ἐλευθερία τῆς γνώμης του.—*Ἀθ. Γεντίμην.* Ἐδώσαμε τὸ γράμμα σας στὴ διεκπεραίωση καὶ οἱ παραγγελίες σας θὰ ἐκτελεσθοῦν.

Τάκην Λέγγερην. Τὸ σημερινὸ διήγημά σας μ' ὅλο ποὺ εἶναι γραμμένο μὲ ἀρκετὴ ἄνεση καὶ παρατηρητικότητα ἔχει ἐδῶ κι' ἐκεῖ μερικὲς ἄτυχες ἐκφράσεις ποὺ τὸ χαλοῦν στὸ σύνολό του. Ἔπειτα ἡ βάση του φαίνεται κάπως ἀπίθανη. Οἱ σκηνὲς δὲν ἔρχονται φυσικὲς ἡ μιὰ κοντὰ ἀπ' τὴν ἄλλη. Ἀκόμα ἀδικοῦνται ἀπὸ τὶς ὑπερβολὲς κι' ἀπὸ μιὰ κάποια αὐθαιρεσία στὴν ἐναλλαγὴ τῶν γεγονότων καὶ στὴν περιγραφὴ τοῦ κυρίου προσώπου. Ὡστόσο βλέπουμε σὲ σᾶς ἀρκετὰ προσόντα ποὺ δὲν τὰ ἔχουν πολλοὶ νέοι καὶ περμένουμε ἀρτιώτερα ἔργα σας. Στεῖλτε μας ὅμως διορθωμένο τὸ προηγούμενο διήγημά σας κι' ἐλπίζουμε ὅταν τὸ ξαναδιαβάσουμε νὰ τὸ βροῦμε δημοσιεύσιμο.—*Γ. Κ. Ζωγραφάκην.* Τὰ ποιήματά σας εἶναι γραμμένα μὲ διάθεση ὑπερρομαντική, γεμᾶτα κοινοτυπίες καὶ ὑπερβολές. Γιὰ νὰ σταθῆ σήμερα ἕνα ποίημα πρέπει νὰ εἶναι αὐστηρὰ περιορισμένο στὰ ὅρια τῆς τέχνης, νὰ ἔχη προπάντων λιτότητα κι' ἐσωτερικὴ συνοχή, στοιχεῖα ποὺ λείπουν ἀπ' τὰ δικά σας. Πέρασε πιὰ ἡ ἐποχὴ τῶν ὑστερικῶν θρήνων καὶ τῶν ἄδειων ρητορειῶν, ποὺ συγκινοῦσαν τὶς περασμένες ποιητικὲς γενεές.—*Σιρέν.* Τὸ ποίημά σας καταντᾶ κωμικὸ στὴν ἀπειρία καὶ στὴν ἀφέλειά του ποὺ δείχνουν ἕναν ἄνθρωπο ποὺ πρώτη φορὰ καταπιάνεται μὲ στίχους ἢ ποὺ δὲν ἔχει καμμιὰ βαθύτερη ἀνησυχία. Ξαναγυρίξτε τὸ «Νεραϊδοπαρμένο» σας καὶ θὰ ἀναγνωρίσετε τὴν ὀρθότητα τῆς γνώμης μας.—*Ἀλέξ. Γ. Ψηλόν.* Διαβιβάσαμε τὴν ἐπιστολή σας στὸ λογιστήριο γιὰ νὰ κανονίση τὸ ζήτημα.—*Ἄγγελον Αἴαν.* Τὸ ποίημά σας δείχνει ὅτι εἶστε ἐπιρεασμένος πολὺ ἀπὸ τὰ σοννέτα συγχρόνου ποιητοῦ μας καὶ μάλιστα ὅτι τὸν μιμεῖσθε δουλικά. Γι' αὐτὸ λοιπὸν σᾶς συνιστοῦμε ν' ἀκολουθήσετε τὴ δική σας ἔμπνευση, γιατὶ τότε μονάχα μπορεῖτε νὰ γράψετε κάτι πρωτότυπο καὶ ἄξιο.—*Πύρρον Κατσούλην.* Σᾶς εὐχαρισμοῦμε γιὰ τὰ καλὰ λόγια σας καὶ τὴν ὑποστήριξή σας. Διαβάσαμε μὲ συμπάθεια τὸ διηγηματάκι σας, ἀλλὰ δὲν κατωρθώσαμε ν' ἀνακαλύψουμε πουθενὰ κάτι τὸ ἐξαιρετικό. Ἡ προσπάθειά σας μοιάζει μὲ τὰ συνηθισμένα μαθητικὰ γυμνάσματα καὶ φανερώνει πὼς βρισκεστε ἀκόμα στὴν ἀρχὴ τοῦ δρόμου σας. Ἡ ἱστορία ποὺ περιγράφετε εἶναι σὲ πολλὰ σημεῖα ἀφύσικη καὶ τὸ γράψιμό σας παραπολὺ κοινό. Τὸ μόνο ποὺ ἔχουμε νὰ σᾶς συμβουλεύσουμε εἶναι νὰ διαβάσετε, ἂν εἶστε νέος, ὅσο μπορεῖτε περισσότερα ἔργα ἐκλεκτῶν συγγραφέων καὶ σᾶς βεβαιώνουμε πὼς ἔχετε νὰ ὠφεληθῆτε πολλά.

Ἀπόστολον Περίδην. Βλέπετε τί προσπάθειες καταβάλλουμε ὁλοένα γιὰ νὰ καλυτερέψουμε τὸ φύλλο μας καὶ νὰ τὸ καταστήσουμε συγχρονισμένο στὴν ἐμφάνιση καὶ στὸ περιεχόμενο. Στὴν εἰκονογράφηση ἰδίως ἀποδίδουμε ξεχωριστὴ σημασία. Ἂς ἔρθουμε τώρα στὸ διήγημά σας. Ἀπὸ τὸ διάβασμά του βλέπουμε πὼς δὲ μπορεῖτε ἀκόμα νὰ ξεφύγετε ἀπὸ τὸν τύπο παλιῶν ἠθογραφιῶν, ἔγινε μὲ ριχὸ περιεχόμενο. Ὡστόσο διακρίνουμε σὲ σᾶς μιὰ περιγραφικότητα, ποὺ εἶναι πάντα ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἐφόδια γιὰ τὸ συγγραφέα. Ἀφῆστε λοιπὸν αὐτὸ τὸ καλοῦπι καὶ δοκιμᾶστε νέους ἐκφραστικοὺς τρόπους.—*Ἀντώνην Λαμπρινίδην.* Τὸ ποίημά σας μολονότι «δὲν προσκρούει εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ περιοδικοῦ μας!», καθὼς λέτε, δὲν τὸ βρίσκουμε ἄξιο γιὰ δημοσίευση. Μάθετε πρῶτα τὸ μέτρο καλὰ κι' ἔπειτα πάρτε τὴν πέννα νὰ στιχουργήσετε. Γιατὶ ὅταν στὸ ἴδιο ποίημα μεταχειρίζεστε ἀπὸ ἄγνοια δυὸ καὶ τρία διάφορα μέτρα, ποὺ δὲν εἶναι κὰν μέτρα ἀλλὰ στιχουργικὲς ἀβλεψίες, δὲν ἔχουμε νὰ σᾶς δώσουμε καλύτερη συμβουλή.-*Ἄνην.* Ἀπὸ τὶς μεταφράσεις σας κρατοῦμε τρεῖς-τέσσερες, τὶς καλύτερες, ποὺ θὰ μποῦν σὲ κάποιο ἀπὸ τὰ προσεχῆ φύλλα. Αὐτὰ τὰ ποιήματα ὅμως χρειάζονται μεγάλη δεξιοτεχνία καὶ προσοχὴ στὴν ἀπόδοση, γιατὶ ἀλλιῶς καταστρέφονται χάνοντας τὴν ἀρχική τους τελειότητα. Τὰ δικά σας ὅμως, χωρὶς νᾶναι ἐπιτυχημένα, τὰ ἐγκρίνουμε γιὰ νὰ σᾶς ἐνθαρρύνουμε στὴν προσπάθειά σας. Ἔχουμε τὴ γνώμη πὼς μπορεῖτε νὰ παρουσιάσετε καλύτερη ἐργασία μὲ λίγη περισσότερη προσοχὴ καὶ μὲ ἀπόλυτη εὐσυνειδησία.—*Χ. Ἀνδρουτσόπουλον.* Τὰ περιεχόμενα τοῦ τελευταίου τόμου πρόκειται σύντομα νὰ κυκλοφορήσουν. — *Νίκον Κουτσολιᾶκον.* Θερμὲς εὐχαριστίες γιὰ τὴν ἀγάπη σας πρὸς τὸ περιοδικό μας. Τὸ ποίημά σας ἔχει ἀρκετὰ μετρικὰ λάθη καὶ παρουσιάζει πολλὲς ἀδυναμίες. Τί θέλετε νὰ πῆτε λ. χ. «ἡ ψυχή σου θωρίεται βουβά;» Καὶ μπορεῖ νὰ ὀνομασθῆ ποίηση τὸ παρακάτω τετράστιχο;

Καὶ σὰ νέφος ψηλὰ στοὺς θεοὺς σου
ποὺ σὲ πρόσμεναν σμάρια ἐκεῖ
μὲ ἀγγέλους, ἁγίους, γνωστούς σου
ποὺχαν μείνει ὦ ἐκστατικοί.

Προσέχετε λοιπὸν περισσότερο γιὰ νὰ μὴν πέρτετε σὲ τόσο μεγάλα λάθη. — *Γιάννην Δανόπουλον.* Μὲ ὅση ἐπιείκεια κι' ἂν δείξαμε, δὲ μπορέσαμε νὰ ἐγκρίνουμε τὰ ποιήματά σας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα φαίνεται πὼς ἀγνοεῖτε καὶ τὰς πιὸ στοιχειώδεις κανόνες τῆς τέχνης. Γιὰ τὸ Θεό, εἶναι στίχος αὐτός;

Μὰ τὴν ἔμπνευσι δὲν ἔχω ἴση στὸν πόθο,
[ὠϊμένα !!!

Καὶ μήπως αὐτὸς εἶναι ὁ χειροτέρος ἀπ' τὰ τραγούδια σας; Ὅσο κι' ἂν ψάξαμε δὲ μπορέσαμε νὰ βροῦμε οὔτ' ἕναν τῆς προκοπῆς. Γι' αὐτὸ λοιπὸν σᾶς συνιστοῦμε νὰ διαβάσετε πρῶτα ἀρκετὰ μετρικὴ κι' ἔπειτα νἄρχεστε νὰ κάνετε ὑποδείξεις σχετικὰ μὲ τὴ διαρύθμιση τοῦ περιοδικοῦ Ἂν περισσότερο προέχατε δὲ θὰ ἀραδιάζετε ἕνα σωρὸ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα γιὰ σᾶς ἀντιπροσωπεύουν τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ λογοτεχνία, ἐνῶ γιὰ μᾶς δὲν ἀποτελοῦν παρὰ φιλολογικὲς νοῦλες. Τὸ ἔργο τῶν περισσοτέρων ἀπ' ὅσους ἀναφέρετε ὑποδείχνοντάς μας νὰ τοὺς πάρουμε συνεργάτες τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι, ὄχι ὅμως θὰ εἴδατε. Ἡ ὑπόδειξή σας μᾶς ἦρθε ἀργά, δὲ φταῖμε ἐμεῖς γι' αὐτό.—*Νίκ. Ἀθανασιάδην* (Μυτιλήνην. Διαβάσαμε μ' εὐχαρίστηση τὸ γράμμα σας καὶ σᾶς περιμένουμε ὅταν ἔρθετε στὴν Ἀθήνα,—*Ν. Πατρίκιον Μαρκαντωνᾶτον.* Τὸ διή-

τὰ τώρα ἀπὸ τὸν τόπο μας.—*Μανόλην Λέβην.* (Βόλον). Διαβάσαμε τὸ κομμάτι ἀπὸ τὶς «Ταξειωτικὲς κουβέλλες» σας καὶ σᾶς ἀπαντοῦμε. Ἔχετε κάποια παρατηρητικότητα καὶ κάποια εὐκολία στὸ γράψιμο, ἀλλὰ τὸ σύνολο τοῦ διηγήματός σας ἀδικεῖται ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ κοινοτυπία. Κάπου - κάπου σᾶς ξεφεύγουν μερικὲς φράσεις καὶ λέξεις ὁλότελα ἀκαλαίσθητες ποὺ δὲν ἔχουν θέση στὴν τέχνη, μὲ τέτοια διατύπωση. Ἡ περιγραφὴ τοῦ μπάρμπα - Θωμᾶ στὴν ἀρχὴ εἶναι καλή, ἀλλὰ παρακάτω ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐξομολόγηση δὲν παρουσιάζει κανένα ἐνδιαφέρο στὸν ἀναγνώστη καὶ μήτε σώζεται τουλάχιστο ἀπὸ κάποιο ἐντονο ξεχωριστὸ ὕφος. Γιὰ νὰ γράψετε ἕνα ἔργο τέχνης, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχετε κάμει πολλὰ ταξίδια καὶ νὰ ἔχετε ἀποκομίσει ἀπὸ κεῖ πλούσιες καὶ δυνατὲς ἐντυπώσεις. ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερο πρέπει νὰ ἔχετε τὴ δύναμη νὰ τὶς ζωντανεύετε καὶ στοὺς ἄλλους παρουσιάζοντάς τες μὲ τρόπο φυσικό. Ἐπίσης πρέπει νὰ προσέξετε ἀκόμα στὸ μεταχείρισμα της γλώσσας ποὺ δὲν τὴν κατέχετε καλὰ ὅπως βλέπουμε καὶ νὰ μὴν ἀφίνεσθε νὰ παρασύρεσθε ἀπὸ ὑπερβολὲς καὶ ἀκυριολεξίες. Αὐτὴ εἶναι ἡ εἰλικρινῆς κρίση μας καὶ οἱ ὑποδείξεις ποὺ ἔχουμε νὰ σᾶς δώσουμε.—*Γ. Βαφόπουλον.* Δεχόμαστε τὴν ἔκφραση τῆς μεγάλης σας λύπης καὶ σᾶς παρακαλοῦμε νὰ δεχθῆτε μὲ τὴ σειρά σας τὴν ἔκφραση καὶ τῆς δικῆς μας γιὰ τοὺς κόπους στοὺς ὁποίους μᾶς ὑπέβαλαν οἱ ποιητικές σας περιπλανήσεις. — *Χ. Παναγιωτόπουλον.* Ἐμείναμε ἀρκετὰ ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς περιγραφῆς σας, ἀλλὰ ἐνῶ περιμέναμε πὼς θὰ συνεχίζατε στὸν ἴδιο γραφικὸ τόνο παρακάτω εἴδαμε ν' ἀλλάζετε ἀπροσδόκητα ὕφος καὶ νὰ πέφτετε στὴν κοινοτυπία. Ξέρετε ὅμως καλὰ τὴ γλῶσσα γι' αὐτὸ ἔχουμε τὴ γνώμη πὼς θὰ σᾶς βοηθήση νὰ γράψατε καλύτερα. Τί ὡραῖα θὰ ἦταν, ἂν μᾶς ἐδίνατε ζωντανὴ τὴν περιγραφὴ τοῦ χωριάτικου γάμου, μὲ τὰ τραγούδια του καὶ μὲ τοὺς χορούς του καὶ μὲ τὰ γλέντια του, ἀφήνοντας κατὰ μέρος τὴ φιλοσοφία καὶ τὶς ἄσκοπες σκέψεις.... Ἐπιδοθεῖτε σ' αὐτὸ τὸ εἶδος καὶ χωρὶς ἄλλο θὰ διακριθῆτε.—*Πέτρον Βαλχάλλαν.* Ἀπὸ τὰ ἕξη ποιήματα ποὺ μᾶς στείλατε καλύτερο ὑπωσδήποτε εἶναι τὸ «Δάκρυ» ποὺ ἔχει κάποια ἁπλότητα στὴ διατύπωση, ἀλλὰ εἶναι γραμμένο πάνω σ' ἕνα κοινότατο θέμα. Τὰ ἄλλα δείχνουν φανερὲς ἐπιδράσεις ἐκ μέρους μετρίων ποιητῶν καὶ γι' αὐτὸ δὲ μπορεῖ νἄχουν τίποτα τὸ ἐξαιρετικό. Αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ προπάντων στὸ «Ἀγαπάω». Προσπαθῆστε νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὶς ξένες ἐπιρροὲς κι' ἴσως τότε νὰ δώσετε κάτι δικό σας. Ἡ δημοσίευση τῶν ποιημάτων σας δὲν θάχε παρὰ νὰ σᾶς ζημιώση.—*Γ. Κορνέλλον* (Ἐνταῦθα). Οἱ στίχοι σας φανερώνουν μιὰ στιχουργικὴ εὐκολία καὶ κάποιο αἴσθημα. πολὺ ἄτονα ὅμως χρωματισμένο, Αὐτὴ ἡ κάποια μαστοριὰ στὴν κατασκευὴ εὐκολων στίχων παρασύρει πάντα σὲ κοινοτυπιες καὶ δὲν ἀφήνει νὰ γεννηθῆ κάτι καλό. Στὸ ἴδιο θέμα ἔχει γράψει περίφημο ποίημα ὁ παλλιὸς γάλλος ποιητὴς Μιλλβουᾶ, ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀξιοπρόσεχτους ἀντιπροσώπους τοῦ ρωμαντισμοῦ.—*Ἠλίαν Σελλοῦντον* (Ἄρταν. Διαβιβάσαμε τὴν παράκλησή σας στὴ διεκπεραίωση.— *Στ. Κ.* Γιὰ τὸ διήγημα σᾶς ἔχουμε ἀπαντήσει, ὅπως θὰ εἴδατε. Ἡ ὑπόδειξή σας μᾶς ἦρθε ἀργά, δὲ φταῖμε ἐμεῖς γι' αὐτό.—*Νίκ. Ἀθανασιάδην* (Μυτιλήνην. Διαβάσαμε μ' εὐχαρίστηση τὸ γράμμα σας καὶ σᾶς περιμένουμε ὅταν ἔρθετε στὴν Ἀθήνα,—*Ν. Πατρίκιον Μαρκαντωνᾶτον.* Τὸ διήγημά σας, ἐνῶ σὲ μερικὰ σημεῖα εἶναι ἀρκετὰ καλό, ἀλλοῦ παρουσιάζει ἐλαττώματα ποὺ τὸ χαλοῦν στὸ σύνολό του. Ἂν ἔλλειπαν πολλὰ περιττὰ κι' ἡ ἐκτέλεση ἦταν πιὸ προσεχτική, μποροῦσε νὰ γίνη ἕνα καλὸ κομμάτι. Ἔχετε βέβαια μερικὰ προσόντα γιὰ νὰ γράψετε διήγημα, προπάντων μιὰ ζωντάνια στὴν ἔκφραση ἰδίως στὰ διαλογικὰ μέρη, ἀλλὰ γιὰ νὰ κατορθωθῆ ἕνα ἔργο τῆς προκοπῆς συντρέχουν μερικὲς ἄλλες λεπτομέρειες ποὺ αὐτὲς κάποτε ἀποτελοῦν τὸ πᾶν. Ἂν ἔχετε ἄλλο κανένα πιὸ σύντομο ἀπ' τὸ σημερινὸ καὶ σύμφωνο μὲ τὶς ἀπόψεις μας, μπορεῖτε νὰ μᾶς τὸ στείλετε.—*Β. Κ. Μ.* Ἔχουμε τόσες πολλὲς ἀσχολίες, ὥστε δὲ μᾶς ἔμεινε ἀκόμα καιρὸς νὰ δοῦμε τὸ μονόπρακτο ποὺ μᾶς εἴχατε ἀφήσει. Ἂν τὸ βιάζεστε, μπορεῖτε νὰ περάστε νὰ τὸ πάρετε. Τὸ σημερινὸ διήγημά σας δείχνει μιὰ τρυφερότητα ξεχωριστή. Ἡ περιγραφὴ τῆς τρικυμίας εἶναι σχετικὰ καλή. Τὸ τέλος ὅμως χαλάει ὅλο τὸ διήγημα. Πάντως σὲ σὰς στηρίζουμε πολλὲς ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον καὶ περιμένουμε κάτι καλύτερο.—*Τ. Σάσκαν.* Ἀπαντοῦμε σὲ ὅλα τὰ ἔργα τῶν ἀναγνωστῶν μας μὲ τὴ σειρά του, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔχουμε πολλὴ ἀλληλογραφία ἀργοῦν κάπως οἱ ἀπαντήσεις νὰ δημοσιευθοῦν. Παρακολουθῆστε τὰ φύλλα μας καὶ κάπου θὰ βρῆτε, πιστεύουμε, τὴν κρίση μας γιὰ τὸ διήγημα.—*Θεμ. Ἀθηνογένην.* Ἕνας ποιητὴς δὲν εἶναι περιττό, διάβολε, νὰ ξέρη τὴν ὀρθογραφία. Ποιήματα ποὺ δημοσιευτῆκαν προτήτερα σὲ ἄλλα περιοδικὰ δὲ μποροῦμε νὰ τὰ φιλοξενήσουμε καὶ στὸ δικό μας. Συνεπῶς ἡ «Ἐπίκλησή» σας δὲν ἐδιαβάστηκε. Τὸ ἄλλο εἶναι ἕνα κοινὸ στιχουργικὸ κατασκεύασμα.—*Π. Παπαποῦλον.* Κρατήσαμε τὴ νέα διεύθυνσή σας. Μπορεῖτε νὰ μᾶς στείλετε τὸ διήγημά σας χωρὶς δικαίωμα κρίσεως, ὅπως γίνεται σὲ ὅλους τοὺς ἀναγνῶστας μας, κι' ὅταν τὸ διαβάσουμε θὰ σᾶς ἀπαντήσουμε.—*Γ. Μιχαλόπουλον.* Παλιὰ φυλλάδια δὲν ἀγοράζουμε κι' οὔτε μεταφράσεις ἐπὶ πληρωμῆ δεχόμαστε.—

—*Γ. Ζωγραφάκην.* Τὰ ποιήματά σας τὰ διακρίνει μιὰ χαριτωμένη ἁπλότητα καὶ κάποιο ἁπαλὸ αἴσθημα. Πρέπει ὅμως νὰ προσέξετε περισσότερο στὴ μορφὴ γιὰ νὰ γίνουν ἄρτια καὶ νὰ τὰ δημοσιεύσουμε.—*Γ. Πολιτάρχην.* Μὲ μεγάλη δυσκολία κατορθώσαμε νὰ διαβάσουμε τὸ διήγημά σας ποὺ μήτε σύντομο ἦταν μήτε, τὸ χειρότερο, καθαρογραμμένο, Ἔχετε κάποια εὐκολία στὴν ἀφήγηση, ἀλλὰ πρέπει νὰ δουλέψετε πολὺ ἀκόμα γιὰ νὰ φτάσετε σὲ καλὰ ἀποτελέσματα.—*Γ. Ζωγραφάκην.* Ἡ μελέτη σας γιὰ τὰ δημοτικὰ τραγούδια μας, καθὼς λέτε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος, δὲν ἔχει νὰ μᾶς πεῖ κάτι τὸ καινούργιο καὶ δὲν ἐνδιαφέρει τὸ ἀναγνωστικὸ κοινό μας.—*Ν. Μεϊμάρογλουν.* Σᾶς συνιστοῦμε νὰ μὴν εἶστε τόσο «σίγουρος σὲ ὅ,τι γράφετε», καθὼς μᾶς λέτε στὸ γράμμα σας. Τὸ διήγημά σας ἔχει ἀρκετὰ χαρίσματα, ἀλλὰ τὸ καταστρέφουν ὡρισμένες ἀτέλειες ποὺ μποροῦσαν νὰ λείπουν. Προσέχετε νὰ μὴ σᾶς ξεφεύγουν φράσεις σὰν αὐτή: «ἀσχολιοῦνται μὲ ἀνασκαφίτσες». Ὡστόσο ἔχετε μιὰν ὄχι συνηφισμένη περιγραφικὴ δύναμη καὶ παρατηρητικότητα ποὺ μᾶς ἐγγυῶνται: πὼς δὲ θ' ἀργήσετε νὰ γράψετε ἄρτια ἔργα.—*Ἀρ. Λευκίδην.* Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ λόγια σας. Στὸ πεζὸ ποὺ μᾶς στέλνετε θέλετε νὰ φιλοσοφήσετε ἀπάνω στὸ ζήτημα τῆς ζωῆς, ἀλλὰ δὲ λέτε παρὰ χιλιοειπωμένα πράματα. Τὸ ποίημά σας παρουσιάζει σὲ κάθε στίχο του σχεδὸν λάθη μετρικὰ ποὺ πρέπει νὰ τὰ διορθώσετε, ἂν ἐξακολουθήσετε νὰ γράφετε. Λέξη «ἀτέλευτα» δὲν ὑπάρχει στὴ γλῶσσα μας.—*Γ. Τσιμπλούλην.* Τὸ διήγημά σας ὡς τὴ μέση πάει πολὺ καλά, ἀλλ' ἀπὸ κεῖ καὶ κάτω ἀδυνατίζει καὶ τὸ τέλος ἔρχεται πολὺ πρόχειρα. Βλεπουμε ὅμως πὼς ἔχετε ἀρκετὴ εὐαισθησία καὶ γράφετε μὲ κάποια ἄνεση. Μὲ μερικὲς ἀκόμα προσπάθειες ἴσως γράψετε κάτι τὸ ἀξιόλογο.—*Τ. Μαγδαληνόν.* Δὲ μᾶς εἶναι εὔκολο, ὅπως καταλαβαίνετε, νὰ σᾶς δώσουμε τὴν πληροφορία ποὺ ζητᾶτε σχετικὰ μὲ τὴν κριτικὴ τοῦ φίλου σας. — *Γιάννην Κ.* Τὸ «μῖσος» σας δὲν ἔχει τὸ ἔντονο ὕφος καὶ τὴν ψυχολογία ποὺ χρειάζεται σ' αὐτὰ τὰ κομμάτια. Γιὰ τὸ ἄλλο θὰ σᾶς ἔχουμε ἀπαντήσει.—*Θ. Γ. Βλαχόπουλον.* Στὰ ποιήματά σας ὑπάρχουν ὡρισμένες λέξεις ποὺ ἀδικοῦν τὸ σύνολο. Ἔχουμε τὴν ἰδέα πὼς ἐσεῖς μπορεῖτε νὰ γράψετε καλύτερα, φτάνει νὰ ἐπιμεληθῆτε περισσότερο τὸστίχο. *Γ. Καλαματιανόν.* Ἡ μελέτη σας ὁλοκληρώνει νὰ δημοσιευτῆ κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ Αὐγούστου. Τὸ σημερινὸ διήγημά σας εἶναι ἕνα ἀπὸ νὰ καλύτερα ποὺ λάβαμε καὶ θὰ τὸ δημοσιεύαμε χωρὶς ἄλλο, ἂν δὲν εἶχε μερικὲς ἀδυναμίες ἐδῶ κι' ἐκεῖ στὴν ἔκφραση, Ἔπειτα τὸ χαλάει ἡ πολλὴ σκέψη ποὺ βάζετε κάπως αὐθαίρετα στὸν ἥρωά του. Κι' ἐνῶ μποροῦσε νἀναι ἕνα δροσερὸ κομμάτι μὲ τὴ χαριτωμένη του κι' ἀβίαστη διήγηση, καταντάει κάπως βαρετὸ μὲ τὴν κάποια ἐπιτήδευσή του. Ὡστόσο δὲ μποροῦμε νὰ σᾶς ἀρνηθοῦμε τὰ ἐξαιρετικὰ προσόντα καὶ περιμένουμε κανένα ἄλλο πιὸ σύντομο καὶ πιὸ προσεχτικό.

Ἡ Οὐλίτις
θεραπεύεται μὲ τὸ
ΣΑΝΟΖΥΛ

ΕΜΒΟΛΙΟΝ ΑΝΤΙΤΥΦΙΚΟΝ
ΠΡΟΦΥΛΑΚΤΙΚΟΝ
ΙΑΤΡΟΥ
Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ
ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΝ
ΤΩΝ ΠΑΡΟΜΟΙΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΣΑΙΚΣΠΗΡ
"ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗΣ ΝΥΧΤΙΑΣ,,
μετάφραση Β. ΡΩΤΑ

ΚΡΙΤΙΚΗ:

Τὸ «Ὄνειρο εἶναι ἕνα ὡραῖο ἔργο, ἑνὸς συγγραφέως πολὺ μεγάλου, κ' ἔχει μεταφραστεῖ ὁλοζώντανα ἀπὸ ἕναν ἕλληνα ποὺ τὸ ἀγάπησε μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς καρδιᾶς του.

(ΦΩΤΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΕΛ. ΒΗΜΑ)

... Εἶναι μία μετάφρασις ἐξαιρετικὰ ἐπιτυχημένη, πράγματι ἀριστοτεχνική, ἀπὸ τὰς ὀλίγας ποὺ ἔχομεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας...

(ΕΦ. ΕΘΝΟΣ)

... Ὁ μεταφραστὴς ἐπέτυχε, πράγματι, μὲ τὸν ἑλληνικὸν στίχον ν' ἀποδώσει ἱκανοποιητικώτατα τὸν φραστικὸν τὸν φραστικὸν πλοῦτον τοῦ φανταστικοῦ αὐτοῦ ἔργου καὶ νὰ κατανικήσει τὰς πολλὰς δυσκολίας, ποὺ παρουσιάζει εἰς τὴν μετάφρασιν ἕνα παιγνίδι μεγαλοφυΐας, ὅπως τὸ «Ὄνειρον Καλοκαιρινῆς Νυχτιᾶς»...

(ΕΦ. ΕΣΤΙΑ)

... Τόσον εὐσυνείδητον καὶ ἀκριβολόγον μεταφραστικὴν ἐργασίαν εἴχαμε νὰ ἰδοῦμε ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Βικέλα, τοῦ Θεοτόκη καὶ τοῦ Ποριώτου. Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Ρώτα τιμᾶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ εἶναι εἰς τὴν πενιχρὰν φιλολογικὴν ἐσοδείαν, τοῦ ἔτους ποὺ λήγει—τὸ μόνον ἴσως βιβλίον ποὺ ἀξίζει νὰ διαβαστῇ.

(Τ. ΜΠ. ΕΦ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ)

Νὰ μιὰ ἀληθινὰ καλλιτεχνική, μιὰ ἀληθινὰ δημιουργικὴ μετάφραση τῆς ἐξαισίας σαικσπηρικῆς φαντασμαγορίας. Πουθενὰ σχεδὸν δὲν αἰσθάνεται κανεὶς τὴ μετάφραση, τὴ μεταφορὰ ἀπὸ γλῶσσα σὲ γλῶσσα, ἀλλὰ διαρκῶς, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, ἔχει τὴν ἐντύπωση ὅτι διαβάζει ἔργο πρωτότυπο.... Ὅλη ἡ ἀπόκρυφη δόνηση, ὁ βαθὺς παλμὸς τοῦ σαικσπηρικοῦ λυρισμοῦ, μεταγγίσθηκε αὐτούσιος στοὺς στίχους αὐτοὺς. Τὸ ἴδιο καὶ στοὺς κωμικούς. κατώρθωσε νὰ διασώσῃ ὁ μεταφραστὴς ὅλη τὴν ἀέρινη χάρη, ὅλο τὸ ἐλαφρὸ καὶ τρυφερώτατο χιοῦμορ τοῦ μεγαλήτερου ποιητοῦ τῶν νεωτέρων χρόνων.

(ΠΕΡΙΟΔ. ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ)

.... Ἡ μετάφραση αὐτὴ εἶναι ἕνας σωστὸς ἄθλος καὶ ὅσοι θέλουν νὰ γνωρίσουν σὲ μετάφραση τὸ Σαίκσπηρ, πρέπει νὰ διαβάσουν τ' «Ὄνειρο Καλοκαιριανῆς Νυχτιᾶς« μεταφρασμένο ἀριστουργηματικὰ ἀπὸ τὸν κ. Β. Ρώτα.

(ΠΕΡ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ)

Γιὰ ὅσους δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ τὸ προμηθευθοῦν ἀπὸ βιβλιοπωλεῖα, ὁ μεταφραστὴς ἀναλαμβάνει νὰ τὸ στείλῃ ταχυδρομικῶς συστημένο, ἅμα λάβει 35 δρχ. χωρὶς ἄλλη ἐπιβάρυνση.

Συμπληρώσατε τὸ δελτίο καὶ ἀποστείλατέ το στὴ διεύθυνση Β. Ρώταν Ταχ. Κιβώτιο 171.

ΓΚΡΕΚΑ

ΗΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΙΔΙΟΥ 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 2.700.000

Μέτοχοι: Καλλιτέχναι Φιλότεχνοι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος

ΤΜΗΜΑ ΩΔΕΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 3

Διδάσκονται ἅπαντα τὰ ὄργανα καὶ μαθήματα Μονωδία, Δραματική, Ἀπαγγελία, Ἱστορία Μουσικῆς, Prima Vista, **Ρυθμικὴ σύστημα** Dalcroze.

ΕΙΣ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΗΝΑ ΑΗΔΟΝΟΠΟΥΛΟΥ & Σ-ας Λ. Ἀλεξάνδρας 15
ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗΕΜΜΑΝΟΥΗΛ—Ἀχαρνῶν Σουρμελῆ
ΓΕΡ. ΣΑΛΒΑΝΟΥ—Κεραμέων—Ἐλευσ.νίων
ΛΕΟΝΤΕΙΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ—Τέρμα Πατησίων
ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ—Πατησίων 306
ΜΙΧΑΗΛ ΠΙΤΙΔΗ—Παγκράτι
ΑΛ. ΖΕΡΒΟΥ—ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΥ—Καλλιθέα
ΠΑΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ—Κηφισιὰ
Ν. ΜΠΟΡΟΥΝΗ—Πειραιᾶ
Μ. ΠΕΤΡΑΚΗ—Πειραιᾶ
ΜΑΡΚΟΥ καὶ ΜΑΚΡΗ—Ν. Φάληρον
Λ. ΨΑΛΤΩΦ—Ν. Φιλαδέλφεια

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
» » ΧΑΛΚΙΔΟΣ
» » ΚΟΡΙΝΘΟΥ
» » ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΚΡΗΤΗΣ)
ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΑΝΙΩΝ (ΚΡΗΤΗΣ)
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΙΟΥ
» » ΒΟΛΟΥ

Μέσος ὅρος φοιτώντων μαθητῶν κατ' ἔτος 2500

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

ΠΙΑΝΑ

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΗΜΟΤΕΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ BLUTHNER CROTRIAN STEIN WEC NEUMEYER, SOPH Κ.Λ.Π.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΤΕΜΑΧΙΑ

Ὅλα τὰ κλασσικά, παιδαγωγικὰ καὶ νεώτερα. Γίνονται δεκταὶ ἰδιαίτεραι παραγγελίαι. Συνεργασία μὲ τοὺς μεγαλύτερους ἐκδοτικοὺς οἴκους τῆς Εὐρώπης

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Βιολιά, βιόλες, βιολοντσέλλα, κοντραμπάσσα, μανδολίνα, κιθάρες, ὅλα τὰ εἴδη τῶν πνευστῶν ὀργάνων, ἐξαρτήματα παντὸς εἴδους μπάντα, φιλαρμονικῶν, ρόλο., πιανόλες, χρονόμετρακλ.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ

Ἀναλαμβάνει τὴν ἔκδοσιν μουσικῶν τεμαχίων καὶ ἐκδόσεις ἔργων διαφόρων μουσουργῶν.

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΔΙΣΜΑΤΩΝ

Χορδίζονται, λουστράρονται καὶ ἐπισκευάζονται παντὸς εἴδους πιάνα, πιανόλες καὶ μουσικὰ ὄργανα ἀπὸ ἀρίστους τεχνίτας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 22.500.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσσης — Λάρισσα
Τράπεζα Τρικκάλων — Τρίκκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς κυριωτέρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ταμιευτήριον μέχρι 100.000 δραχ. μὲ 7 ο]ο.—Ἐκτελεῖ πάσης φύσεως Τραπεζιτικὰς ἐργασίας

"ΒΟΤΡΥΣ,,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κεφάλ. Μετοχικὸν καὶ Ἀποθεματικὸν Δρ. 90.000.000 τὴν 31 Δεκεμβρίου 1927

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ:
ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡ. 27α

ΟΙΝΟΙ ΧΥΜΑ: Λευκοί, ἐρυθροί, γλυκεῖς, μοσχάτοι
ΟΙΝΟΙ ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ: Ἐπιτραπέζιοι ἐπιδόρπιοι, ὀρεκτικοί. τονωτικοί,
ΒΕΡΜΟΥΤ: Ἐκ παλαιοῦ μοσχάτου Οἴνου
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ: Ἀπαράμιλλος

ΠΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΟΙΝΟΥ "ΒΟΤΡΥΣ,,

ΚΟΝΙΑΚ ΒΟΤΡΥΣ

Ἐφάμιλλον τῶν καλλιτέρων Γαλλικῶν Κονιάκ Πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ κέντρα καταναλώσεως

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3

(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΗ) ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθὲν διὰ τῶν τελειωτέρων μηχανημάτων καὶ διαθέτον ὅλα τὰ μέσα ἀναλαμβάνει κάθε ἐργασίαν, μὲ ταχύτητα καὶ καλλιτεχνίαν ἀπαράμιλλον.

ΤΙΜΑΙ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικὰ καὶ Ἀποθεματικὰ Δρ. **1.193.000.000.—**
Καταθέσεις (τῇ 31η Δεκεμβρίου 1928) » **5.700.000.000.—**

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 MAIDEN LANE
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας ὅρους.

Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμίᾳ καὶ ταμιευτηρίου εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

ΑΓΟΡΑΖΩ γραμματόσημα οἱασδήποτε ἀξίας εἰς τὰς πλέον συμφερούσας τιμάς, ἀσφράγιστα καὶ ἐσφραγισμένα.
ΠΡΟΤΙΜΩ ΤΟΝ ΑΝΩ ΤΥΠΟΝ γραμματοσήμου. Δίδω δάνεια ἐπὶ γραμματοσήμων (συλλογῶν, στόκ, κλπ.) Ἐνδιαφέρομαι διὰ παλαιὰς ἐπιστολὰς μὲ γραμματόσημα.

ΔΗΜ. Α. ΣΠΑΝΟΣ

Πλατεία Κλαθμῶνος. Ὁδὸς Γερμανοῦ Παλαιῶν Πατρῶν

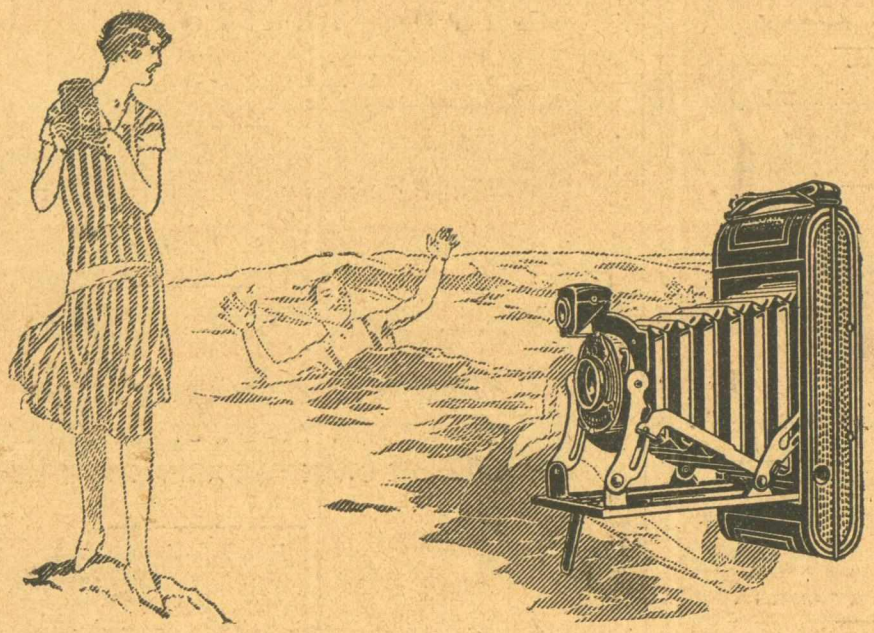

Στὴν ἀκρογυαλιὰ ἔχετε πάντοτε τὸ KODAK *σας*

Διπλὴ εὐχαρίστησις νὰ παίρνῃ κανεὶς φωτογραφίες KODAK — *Νὰ τὶς δείχνῃ στοὺς φίλους του γιὰ νὰ θαυμάζουν, καὶ νὰ ξαναβλέπῃ τὰ παιδιά, τοὺς συγγενεῖς τοὺς φίλους, τὶς ἐκδρομὲς τὶς ὡραῖες ὧρες ποὺ πέρασε στὴν ἀκρογυαλιά.....*

Ἁπλὴ ἀλλὰ κομψή, στερεὰ ἀλλὰ ἐλαφριὰ καὶ πρὸ παντὸς εἰς τιμὰς προσιτάς.

ΜΑΘΑΙΝΕΤΕ ΤΟΝ ΧΕΙΡΙΣΜΟΝ ΣΕ 5 ΛΕΠΤΑ

ΤΥΠΟΙΣ: "ΠΟΛΥΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ,, Α. Ε.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧ. 5